کۆڵوانه سوور

١٤ چیرۆك بۆ مێردمندالاٌن

نووسینی: چەند نووسەرێك

پێشەکی و گۆرینی لە فارسیەوە: حەمە کەریم عارف

ناوی کتێب: کۆڵوانە سوور
بابەت: ١٤ چیرۆك بۆ مێردمندالآن
نووسەر:چەند نووسەرێك
پێشەکی و گۆرینی لە فارسیەوە: حەمە کەریم عارف
تایپ: رزگار حەساری
هەڵەچن: گۆڤەند محەمەد
بەرگ: مەزهەر محەمەد
ساڵی چاپ:٢٠١٣
تیراژ:١٠٠٠ دانە
چاپخانەی موکریانی (هەولێر)

پێرست:

* پێشەکی... حەمە کەریم عارف
١- سەندرێلا
٢- سێ بێچووە بەراز
٣- سپی بەفرین و سۆر گوڵ
٤- بولبول
٥- جاك و لاسکە لۆبیا
٦- پشیلەی چەکمە پۆش
٧- پاڵتۆ سوور
٨- چەخماخ
٩- بێچووە مراوییە ناشیرینەکە
١٠- ڕا پۆنزەل
١١- شازادە خانم و دەنکە نۆك
١٢- سەربازیی قەڵایی
١٣- ڕۆژهەڵاتی خۆر و ڕۆژئاوای مانگ
١٤- سپی بەفرین و حەوت کورتیلە
* فەرهەنگۆك... حەمە کەریم عارف
*ژیاننامەی وەرگێڕ

پێشەکی

حەمەکەریم عارف

"١"

هەڵبەتە حیکایەت و نەقڵ و نەزیلە پێشینەیەکی یەجگار دوور و درێژی هەیە و لەوەتای بەشەر پەیدابووەو ژیانی خێزانی پێکەوە ناوەو، لە کۆمەڵگەدا گیرساوەتەوە، حیکایەت و نەقلاّن هەبووەو کۆڕی مەجلیسی بەشەرانی گەرمکردووە..بەشەر کە یەکیان ناسیوەو هەڵس و کەوتیان دەگەڵ یەکدا و دەگەڵ دیاردەو رووداوەکانی ناو سروشت و گەردووندا کردووە،ئەمە ئەزموون و تەجرەبەی لا پەیداکردوون. ئیدی بۆ پاراستنی ئەو ئەزموونانەو گێڕانەوەو گوێزانەوەیان بۆ وەچە و نەوەکانی دوای خۆیان، پەنایان وەبەر نەقڵ و نەزیلە و حیکایەتان بردووە، چونکە پێیان وابووە لەو رێگەیەوە ئەزموونانی بەشەری، لە فەوتان و بیرچوونەوە رزگار دەبێت و دەپارێزرێ. ئەمەش زادەو بەرەنجامی جۆرە کەڵکەڵەو خولیایەکی نەمریی و جاویدانی بووە لە لای تیرەی بەشەر.چونکە مرۆڤ بە غەریبی لە دایك دەبێت و بە غەریبی دەژی و بە غەریبی ماڵاوایی لە ژیان دەکات. غوربەت دەکاتە سەرچاوەی نیگەرانی و، تاقە رێگەی ڕەواندنەوەی نیگەرانیش خەون و هیواو ئومێدەوارییە،ئەگەر هیواو ئومێد نەبوایەن ژیان دەبوو بە دۆزەخێکی تەحەموول ناپەزێر. ئیدی خەون و خەیاڵ و ئومێد تانوپۆی ژیان پێکدێنێت، با ئەو خەون و ئاواتانە هەمووشی نەیەنە دی، کە بێگومان نایەنە دی. چونکە تەمەن لەوە کورتترە کە گشت ئەو ئاواتانە لە مەودای تەمەنی یەك وەچەدا بێنە دی..ئەمە جگە لەوەی کە خەون و خەیاڵ و ئومێدان لە وەچەیەکەوە بۆ وەچەیەکی دی دەگوێزرێت.واتە خەون و خەیاڵ هەرگیز لە کۆتایی نایەت ، بۆیە وەکو خۆزیا بە خەون و خەیالأن، واتە بە حیکایەت و نەقلاّن سپێردراون، وحیکایەتخوان و نەقڵبێژان لە مەجلیسی گوێ ئاگردانان ، لە کۆڕی کارو رێو رەسمانی هەمەجۆردا کەلەپوورو کەلتووری زارەکی و فۆلکلۆریان، لە رێگای حیکایەتانەوە پاراستووەو لە وەچەیەکەوە بۆ وەچەیەکی تریان گواستووەتەوە.. بەڵام دەگەڵ گۆڕانی ژیان و پێشکەوتنی کۆمەڵگەی بەشەری و پەیدابوونی کەناڵێن هەمەجۆری راگەیاندنەوانی و کەلتووریدا، دەگەڵ پێشکەوتنی تەکنۆلۆژیدا، کەلتووری فۆلکلۆری و زارەکی بە گشتی و حیکایەت و نەقلاّن بە تایبەتی، کەوتە بەر هەڕەشەی فەوتان و لەبیرچوونەوە، بۆیە رۆشنبیران و منەوەران و ئەهلی قەڵەم، بە تایبەتی لە وڵاتە پیشەسازییە پێشکەوتووەکاندا، ترسی فەوتان و لە دەستچوونی ئەم کەلەپوورە بە نرخ و پڕ بەهایەی مرۆڤیان لێنیشت و، قۆڵی هیممەتیان لێ هەڵماڵی و بەپەلە کەوتنە کۆکردنەوەو داڕشتنەوەی نەقڵ و حیکایەتە فۆلکلۆرییەکانی میللەتی خۆیان..وتۆمارکردن و نووسین و نووسینەوەی حیکایەت و نەقلاّن، زیاتر لە سەدەی هەڤدەیەمەوە دەستی پێکرد و برەوی سەند، تا ئەوەبوو لە سەدەی نۆزدەیەمدا برایانی گریم، واتە جاکۆب و ویلهلم گریم، هاتن و بە میتۆدێکی زانستیانە کەوتنە

تۆمارکردن و کۆکردنەوەی چیرۆکی فۆلکلۆری ئەڵمانی و بناغەی قوتابخانەیەکی چیرۆکناسی ئەوتۆیان دامەزراند کە زۆری پێنەچوو بوو بە سەرمەشقی گەلێك لە زانایان و توێژەران و خەمخۆرانی دنیای کەلەپوری فۆلکلۆری لە سەرانسەری جیهاندا و هەزاران نەقڵ و حیکایەت لە فەوتان رزگار کران، کە ئەمە خۆی لە خۆیدا خزمەتێکی هەرە گەورە بوو بە کەلەپوور و کەلتووری مرۆڤایەتی و، بەراستی رێبوارانی ئەم رێگایە شایەنی ستایش و دەستخۆشین.

جا خوێنەری هێژا، ئەم کتێبەی کە لە بەر دەستتدایە، نموونەیەکی بچووکە لەم هیممەت و هەوڵە جیهانییە و چواردە چیرۆکی زۆر جوان و هەڵبژاردەی لە خۆگرتووە کە هەر یەکێکیان لە وێنەیەکی قەشەنگ و جواندا بە شێکی گچکۆکە لە ئەزموون و شارستانییەت و کەلتوورو کەلەپوورو ئەدەبی فۆلکلۆری میللەتانی جیاواز نیشاندەدەن

"٢"

مـن پێموایە هەموو تیرەی بەشەر، چ راستەوخۆ و چ ناراستەوخۆ، بەشێوەی رێژەیی لە بەرهەمهێنانی مێژوو و شارستانییەت و ژیاری مرۆڤایەتی بەشدارن، بە تایبەتی لە مەیدانی نەقڵ و حیکایەتاندا، ئیدی هەر میللەتێك ئەم حیکایەت و نەقلانەی لە قاڵبی هزرو هزرین و خەیاڵی خۆیداو بە گوێرەی داب و نەریتی باوی خۆی و باکراوند و زەمینەی فیکریی خۆی دەسکاری کردووەو مۆرك و شەقڵی خۆماڵی پێوە ناوەو بووە بە بەشێك لە کەلەپووری ناوچەیی بە ناسنامەی جیهانییەوە. ئیدی ئەم حیکایەت و نەقڵ و ئەفسانانە، بە درێژایی رۆژگار، دەماودەمی کردووەو قاڵب و شێوەی سادەی وەرگرتووە، بەڵام لە رووی نێوەرۆکەوە زندوویەتی و دەوڵەمەندیی خۆیان پاراستووە.هەڵبەتە لەسەرەتاوە نەقڵ و حیکایەتان، چیرۆکی جن و پەرییان، حیکایەتی دێو و درنجان، بۆ گەورە وبچووکان بووە. تا لە دواییداو بە درێژایی رۆژگار، دەگەڵ گۆرانکارییەکانی ژیاندا، پتر ئاراستەی مندالآن و نۆلاوان کراوە. دنیای سەیرو خەیالئەنگێز و پڕ رازو نهێنی حیکایەت و نەقلان، باڵ بەسەر خەیاڵ و وێنای منداڵاندا دەکێشێت و لە جیهان و دنیای گەورە ساڵان هێوەتر دەڕوات، بە کورتی و کرمانجی لە چیرۆك و حیکایەتی دێو ودرنجاندا، لە نەقلی جن و پەرییاندا، هەموو شتێك لەگینە و هیچ شتێك مەحاڵ نییە..ئەو حیکایەتانە پڕن لە جن و پەری، لە دێوی بێ ڕەزاو رەزاگران و ترسناك، جادووبازانی فریبوك و خاپێنۆك، کورتە باڵایانی زیرەك و هۆشن، نەجیمزادەو شازادەخانمانی زۆر جوان و لەبار..لە حیکایەت و ئەفسانادا، دارو درەخت، گیانلەبەران دەوری یەجگار گرینگیان هەیە، بە زمانی بەشەران قسان دەکەن، بەشەر لێیان دەگات.بەشەر دەگۆڕێت ، دەبێت بە گیانلەبەری وەك: پشیلە، ورچ، ماسی و...هتد.لە حیکایەت و ئەفساناندا، موستیلە هەن، کە بە زەبری سیحر و جادوو، لە چاوتروکانێکدا ئاوات و ئارەزووەکانی مرۆڤ یان هەندێ لە قارەمانانی حیکایەتەکە بەدی دێنن. پێلاوی باڵدار هەن، لە چاوتروکانێکدا دوورترین رێگا دەبڕن، موو هەڵکوروزاندن هەیە، هەندێ خواردن هەن هەر کەسێك بیانخوات هێزو توانای نائاسایی پەیدا دەکات.

دنیای حیکایەت و ئەفسانان، نەقڵ و نەزیلان، و جن و پەرییان، دنیای عەدالەتە، یانی چاك چاکەی دێتە ڕێ و پاداشت وەردەگرێت ، خراپ خراپەی دێتە ڕێ و سزا دەدرێت. لەم حیکایەتانەدا داکۆکی و بەرەڤانی لە هەژارو بێنەواو مەزڵوومان دەکرێت، وزۆرجار خەڵکی زۆرلێکراو دەگەنە دەسەڵات. حیکایەت و نەقڵ، خوێنەر بێتاقەت ناکات، بەڵکو بە پێچەوانەوە، کەمەندکێشی دەکات، هانی دەدات، دڵخۆشی دەداتەوەو خەیاڵدانی بە وێناو سەرگورشتەی نا ئاسایی بارگاوی دەکات و خەیاڵی پەروەردەو دەوڵەمەند دەکات.

"٣"

مرۆڤ، ئەگەر ژیان بە شێوەیەکی رۆتینی و سەرڤە سەرڤە و لامسەرلایی و لە کوڵ خۆکردنەوە وەرنەگرێت وبیەوێ بە تەواوەتی لە بوونی خۆی و، دەوری ڕاستەقینەی خۆی لە ژیان بگات، لەسەرێتی مانایەك بۆ ژیانی خۆی بدۆزێتەوە، ماقولییەت بە ژیان ببەخشێت. هەڵبەتە بە زۆری ئەو کەسانە لە ژیان دەتۆرێن و ژیانیان لەبەرچاو دەکەوێت کە ژیانیان لە بێ ماناییدا، لە بێ ئامانجیدا دەگوزەرێ و ئەشقی ژیان لە دڵ و دەروون و رۆح و ئەقڵیاندا دەکوژێتەوە. هەڵبەتە دەرککردنی مانای ژیانی شەخسی وەکو قارچك لە خۆڕاو کوتوپڕ هەڵناتۆقێت. یان لە تەمەنێکی دیاریکراودا پەیدا نابێت، بەڵکو بە پێچەوانەوە ئەو شتەی کە مانای ژیانی پێدەگوترێت، زادەو بەرەنجامی خەملین و پوختە بوونی دەروونی و پەرەسەندنی دوورو درێژو بەردەوامە، واتە مانای ژیان، لە ناو ژیان و بەدەم خودی ژیان و کارلێکەکانی ژیانەوە گەلاڵە دەبێت و رەوتی خۆی وەردەگرێت و لە هەر قۆناغێکی ژیاندا بە گوێرەی گەشەکردن و پەرەسەندنی دەروونی و توانای تێگەییشتنی خۆمان، سەروساخت دەگەڵ ژیاندا پەیدا دەکەین.واتا ئەم پرۆسەی مانادۆزییە بۆ ژیان، پرۆسەیەکی بەرەبەرەو هەنگاو بە هەنگاوە.بۆیە گەورەترین هەڵە ئەوەیە کە گەلێك لە دایکان و باوکان دەیانەوێ کە ئەقڵی منداڵەکانیان وەکو ئەقڵی خۆیان کاربکات!! دیارە ئەمە داوایەکی ناواقیعی و مەحاڵە، چونکە تێگەییشتنی مرۆڤ لە خۆی، لە جیهانی دەورو بەری، لە ناسینی خۆی، لە تەسەوراتی بەرانبەر بە مانای ژیان، پێویستە وەکو رۆح و جەستەی مرۆڤەکە، بەرەبەرە و هەنگاو بە هەنگاو گەشە بکات و بخەملێت و پوختە ببێت..بۆیە ئەرکی هەرە گرینگ و هەستیاری فێرکردن و پەروەردە ئەمەیە کە یارمەتی منداڵ بدات، دەستی بگرێت، و زەمینەی بۆ خۆشبکات تا مانایەك بۆ ژین و ژیان بدۆزێتەوە، ئەمەش ئەزموونێکی فرەی دەوێ، منداڵ دەبێ بە دەم گەشەکردن و نەشونماوە، لە ناوجەرگەی خودی ژیانەوە،فێری ئەوە بێت، ساڵ بە ساڵ پتر و قووڵتر خۆی بناسێت و لە خۆی بگات، کە خۆی ناسی، لە خۆی گەیی،ئیدی توانای ئەوە پەیدا دەکات کە خەڵکیش بناسێت و ، لەبەر رۆشنایی ئەم خۆناسین و خەڵك ناسینەدا،پەیوەندی ئەرێنی و کاریگەر و ئەکتیڤ لە گەڵ خەڵکیدا، واتە لەگەڵ کۆمەڵگەدا بەرقەرار دەکات. جا مرۆڤ بە گشتی و منداڵ بە تایبەتی بۆ ئەوەی مانایەکی قووڵتر لە ژیان و بۆ ژیان بدۆزێتەوە، لەسەرێتی سنووره تەسکەکانی خۆ تەوەری و خۆپەسندی ببەزێنێ و تەنیا خۆی و هزرو هزرینی خۆی بە هەق و بە راست نەزانێت، چونکە بەمە لە هەر جۆرە خۆپەرستی و خۆ

ویستییەك دوور دەكەوێتەوە كە ئەمە زۆر پێویستە تا ئەو كەسە، یان ئەو منداڵە لە خۆی و لەو كارەی كە لە ژیاندا دەیكات رازی بێت، هەست بە جۆرە ئاسوودەیی و دڵنیاییەك بكات، ژیانی خۆش بوێت، بەئەشقەوە بژی، نەك هەم ژیان ببێت بە بار بەسەر ئەوەوەو، هەم ئەو ببێت بە بار بەسەر ژیانەوە. لەم حاڵەتەدا مەحەبەت و خۆشەویستی دەبێت بە هەوێن و ئامیانی ژیان. گۆڕان و گۆڕین، هەڵبەتە بە باری ئەرێنیدا، دەبێت بە یاسا و رێسای ژین و ژیان، كە ئەمە هاتە دی، ئیدی سەرچاوەی توانا سایكۆلۆژی و دەروونییەكان دەتەقنەوەو خەیاڵ و تێگەیشتنمان بەسەر یەكتردا دەكرێنەوە، یەكانگیر دەبن و هەستێكی ئەرێنی ئەوتۆمان لادروست دەبێت كە پتر لە خۆمان بگەین، زیاتر خۆمان بناسین و،هیواو ئومێدێكی ئەوتۆمان بە ئاینده لەلا دروست ببێت كە بتوانین خۆمان لەبەر هەر كێشەو ئاریشەو گرفت و وەیشوومەیەك بگرین كە لە ژیاندا دێتە رێمان و،بە شێوەیەكی واقیعیانە مامەڵەی لە تەكدا بكەین، چونكە ژیانی هیچ كەسێك لە هەوراز و نشێوان، لە كێشەو سەریەشان بەدەر نییە و،چاریش تەنیا كۆڵنەدان و ئومێدەوارییە..بۆیە ئەگەر بڵێین ئومێدەواری و ئایندەخوازی داینەمۆی بەردەوامانەدنی ژیانە، هیچ نابێتە زێدەرۆیی..كەواتە ماناو ماقوولییەت بەخشین بە ژیان، ئەركی هەرە سەرەكی مرۆڤ و كۆمەڵگەی مرۆڤایەتییە. بۆیە ئەگەر منداڵ، هەر لە منداڵییەوە، بەوە پەروەردە بكرێت كە ژیانیان لەلاشیرین بكرێت، ژیانیان لەلا خۆشەویست بكرێت، ماناو ماقوولییەت بە ژیانیان ببەخشرێ و بخرێنە سەر راستە رێگای ژیاندۆستی و مرۆڤ و دنیادۆستی و ئایندەڕوانی، هەنگێ ئاسایی تر و ئاسانتر و ئەقلانیتر مامەڵە دەگەڵ دیاردەو رووداوەكانی ژیان و دەرهاویشتە هەمەجۆرەكانی ژیاندا دەكات..جا ئەمجۆرە پەروەردەكردنە، بە پلەی یەكەم وەستاوەتە سەر دایك و باوك و هەموو پەروەردەكارو چاودێرەكانی دیكەی منداڵ، هیچ ژینگەیەك بە ئەندازەی ژینگەی خێزان كاریگەریی و باندۆری بەسەر منداڵەوە نییە.هەڵبەتە داب و نەریت و كەلەپوورو كەلتووری باوی كۆمەڵگەش رۆڵی گرینگی هەیەو تا كەلەپوورێكی گەشبینانەی پێشكەوتووخواز بێت و، لە رۆح و كەلكەڵەی مرۆڤەوە نزیكتر بێت، بە شێوەو میتۆدێكی زانستیانە بۆ منداڵ بگوازرێتەوە، باندۆر وكاریگەرییەكەی ئەرێنیتر دەبێت، دیارە ئەدەبیات بۆ منداڵان و نەولاوان یەكێكە لەو كەناڵانەی كە ئەم رۆڵ و ئەركە بە باشترین شێوە دەبینێت ودەگێڕێت..هەڵبەتە لێرەدا مەبەست لە ئەدەبیات، ئەدەبیاتێكە لە رووی ماناو نێوەرۆكەوە بەماناو جددی بێت و دەگەڵ باری دەروونی و سایكۆلۆژی منداڵدا بسازێت و بە گوێرەی قۆناغی تەمەن دەگەڵ ژیانی رۆژانەیدا بگونجێت و گەشە بە رۆحی ببەخشێت و مانایەكی قووڵتر بە ژیانی ببەخشێت.جا بۆ ئەوەی حیكایەت و نەقلان، چیرۆكی جن و پەرییان، چیرۆكی دێو ودرنجان، سەرنجی منداڵ رابكێشێت، پێویستە هەم سەرگەرمكەر بێت و هەم خەیاڵئەنگێز بێت. بەلام بۆ دەوڵەمەندكردنی ژیانی، پێویستە خەیاڵی منداڵ بە جۆرێك بێداربكاتەوە كە بیەوێ توانا ئەقڵی و زەینییەكانی بخاتە كار و هەست و نەست و سۆزو گودازی خۆی بەكاربێنێت و بنوێنێت.یانی چیرۆك پێویستە دەگەڵ كەڵكەڵەو ئارەزوو وخولیاو خەون و خەیاڵ و ترس و خەمەكانی منداڵدا بگونجێت، چۆنییەتی چارەسەری كێشەو گیرو گرفتەكانی بخاتە بەردەست، بە كورتی و كرمانجی چیرۆك پێویستە پەیوەندی

تەواوی بە هەموو لایەنەکانی کەسایەتی منداڵەوە هەبێت و، گشت پێویستییە سایکۆلۆژییەکانی منداڵ، بە هەموو دژوارییەکانییەوە بە هەند وەربگرێت و ،کارێك بکات منداڵ متمانەی تەواو بە خۆی و بە ئاینده پەیدا بکات، کە هەموو ئەم لایەنانە لە زۆربەی هەرە زۆری حیکایەتی فۆلکلۆری میللەتانی دنیادا بەدی دەکرێن. هەڵبەتە دەبێ ئاماژە بۆ ئەوەش بکەین کە ئەو حیکایەت و چیرۆکە پەندو ئامۆژگاری ئامێزانە، کەمتر خۆیان لە قەرەی پەیوەندییەکانی ژیانی نوێ لە کۆمەڵگەی تازەدا داوە، چونکە بەرلەوەی ئەم کۆمەڵگە تازانە سەر هەڵبدەن، ئەو حیکایەتانە دروستبوون و هەبوون. بەڵام سەرباری ئەوەش ئادەمیزاد دەتوانێ لە هەر کۆمەڵگەیەکدا بێت، بۆ رێکخستنی مەسەلە دەروونییەکانی و بۆ دۆزینەوەی چارەسەری لەبار بۆ کێشەکانی، زیاتر سوود لە حیکایەتێن فۆلکلۆری وەربگرێت و ئەزموون و تەجرەبەیان لێ هەڵێنجێ و، لە قاڵبی چیرۆکی تازەدا بۆ منداڵانی ئەمرۆی دابرێژێتەوە.هەڵبەتە ژیان بۆ منداڵ و لەلای منداڵ تا رادەیەك ئاڵۆزو گۆنگ و بە تەمتومان دێتە بەرچاو، بۆیە دەبێ رێگەی بدرێت لە نێو ئەم دنیا ئاڵۆزەدا خۆی بناسێت و مانایەك بۆ هەستە گۆنگ و ئاڵۆزەکانی بدۆزێتەوە، و هەستە دەروونییەکانی و ژیانی خۆی رێکبخات. هەڵبەتە گومان لەوەدا نییە کە منداڵ لەسەردەمی خۆیدا، پێویستی بە پەروەردەیەکی ئەخلاقی مۆدرێنە، تا بە شێوەیەکی ناراستەوخۆ، و بەکردەوە ئەنجام و ئاکامی رەفتارێکی ئەخلاقی دروستی پێ نیشان بدرێت، تا بە چاوی خۆی باشی و دروستی ئەو رەفتارو ئاکارە ببینێ و لە بایەخ و سوودەکەی بگات و لە لای ببێت بە ئەزموون. منداڵ ئەم مانایە لە چیرۆکدا دەدۆزێتەوە. رەنگە ئەو مانایەی لە چیرۆکەوە هەڵیدەهێنجێت و کەشفی دەکات، هەندێجار قووڵتر و دەوڵەمەندتر بێت لەو مانایەی کە لە حەقیقەتی ژیانەوەو لە ناو ژیاندا فێری دەبێت و کەشفی دەکات..دیارە باندۆر و کاریگەریی حیکایەت و نەقڵان لەوەدایە کە منداڵ لە رووی ئەنتۆلۆجیای دەروونییەوە خۆی تێدا دەبینێتەوە. لەو چیرۆك و حیکایەتانەدا سۆزوگودازە دەرونییەکانی منداڵ بە جۆرێ نیشان دەدرێن کە منداڵ خۆ بە خۆ تێیان دەگات و بۆ خۆی چەمك و مانای تازە لە چیرۆکان دەدۆزێتەوەو مەرج نییە دەقاو دەق وەکو خۆیان وەریان بگرێت، یان کە وەریشیان بگرێت رەنگە بە گوێرەی رۆژ دەسکارییان بکات و گۆڕانیان تیادا بکات و، چیرۆکەکان تەنیا وەکو سەرمەشق تەمەشا بکات. رەنگە هەندێجار ببنە سەرمەشق و نموونە بۆ چارەسەری هەندێ لە کێشەو گرفتەکانیان..

"٤"

چیرۆك و حیکایەت، منداڵ سەرگەرم دەکات، بە باری دەروونی خۆیی ئاشنا دەکات و دەبێتە مایەی نەشونما و گەشەکردنی کەسایەتی منداڵ، ئەوەی بە چیرۆك، لە ئاستی هەمەجۆردا، نیشان دەدرێ و ژیانی منداڵ دەخەمڵێنێت و ئاستی بیرکردنەوەو تێگەییشتنی پوختە دەکات، رەنگە بە هیچ بابەت و کتێبێکی تر نەکرێت یان بەو ڕادەیە نەکرێت..جا سیحر و ئەفسوونی خوێندنەوەی چیرۆك یا گوێگرتن لێی، لە بایەخە سایکۆلۆجییەکەیدا نییە، بەڵکو لە چلۆنایەتییە

ئـەدەبی و هونەرییەکەیدایـە، لـە ئەدەبییـەتی چـیرۆکدایە وەك یەکەیـەکی یەکپارچـەی هونـەری. چونکە ئەگـەر چیرۆك، پێش هـەر شـتێك کـارێکی هونـەری نـەبێت، هـیچ بانـدۆرو کاریگەرییـەکی دەروونی و سایکۆلۆژی ئیجابی لەسـەر منـداڵ نابێـت. دیـارە لـە هەڵبـژاردنی چیرۆکدا بـۆ منـداڵ ، دەبێت تەمەن و ئاستی خـەملێن و پوختـەیی دەروونـی منـداڵ ڕەچاو بکرێـت..چونکە چیرۆك بـە پێچەوانەی ژانرە ئەدەبییەکانی ترەوە، ڕێنامایی منداڵ دەکات کە ناسنامەو مانـای ژیـانی خـۆی بناسێت و کەشف بکات، چیرۆك منداڵ فێر دەکات کـە چ ئـەزموونێك بـۆ بەردەوامانـدنی خـەملێنی کەسـایەتی تـاك پێویسـتە، دڵنیـای دەکـات ئەگـەر خـۆی بیـەوێ، بەسـەر هـەموو کۆسـپ و تەگەرەیەکـدا زاڵ دەبێـت و ژیـان بـە ئاراسـتەیەکی ئـەرێنی سوودبەخشـدا دەبـات، ژیـانێکی سـوودمەند بەرهەمـدێنێت، بـەڵام ئەگـەر بترسـێت و گیـانی بـەرخودان و خـەبتین و تێکۆشـان لـە دەست بدات و، لە هەنبەر بچووکترین کۆسپدا کۆڵبدات، هەرگیز وەکو پێویست خـۆی ناناسێت و نابێت بە خاوەنی خۆی. چیرۆك، منداڵ فێری ئەوە دەکات کە ئەگەر ئازاو بوێربێت و مومارەسە و تازەکردنـەوەو بەهـەمهێنانی ژیـان بـە مـافی ڕەوای خـۆی بزانێـت و لـەو مەیدانـەدا هـیچ درێغییـەك نەکات، ئەوا بێگومان خێرخوازو چاکەکارانیش بە هانایەوە دێن و سـەرکەوتنی مسـۆگەر دەبێـت، دیـارە پێچـەوانەش پێچـەوانەیە..بۆیـە پێویسـتە چـیرۆك خـەیاڵی منـداڵ بوڕوژێنێـت و هەسـتی خەیاڵپـەروەری لەلا جۆش بدات و وەڵامـی زۆربـەی هـەرە زۆری پرسیارە زەرووری و گرینگـەکانی منداڵ بداتەوە، تا ببێت بـە فاکتـەرێکی کـاراو کاریگـەر و گرینـگ لـە پـەروەردەکردنی کۆمەڵایـەتی منداڵدا.. بەڵام ئەمە بەو مانایە نییە کە چیرۆك ببێت بە وەعـزو مـرۆڤ فێـری ئـەوە بکـات چـۆن لـەم دنیایەدا رەفتار بکات، چ ڕێگەو ڕێبازێك بگرێت، نەخێر. ئەمە ئەرکی چیرۆك نییە،چونکە ئاین و ئەفسانەکان پڕن لەم وەعزخوانی و بابەتە ئەقلانیانە. ئەرکی چیرۆك ئـەوە نییـە دنیـا وەکـو خـۆی، وەکو چۆن هەیە وەسف بکات، بگێڕێتـەوە، ئـەرکی چیرۆك ئەمـە نییـە مـرۆڤ ئامۆژگـاری بکـات کـە چۆن رەفتـار بکـات، چ هەڵوێسـتێك وەربگرێـت. چیرۆك پەیوەندییـەکی ئـەوتۆی بـە دنیـای دەرەوە نییـە، بـەڵکو سـەروکاری راسـتەوخۆی دەگـەڵ ئـەو مەسـەلە و پرسـە دەروونـی و سـایکۆلۆژیە هەسـتیارانەوە هەیـە کـە زۆر ئاسـیێ و دژوارو دوورە چارەسـەر دێنـە بەرچـاو، واتـە مەبەسـت و ئامـانجی چیرۆك ئـەوە نییـە زانیـاری بـە سـوود دەربـارەی دنیـای دەرەوە بـدات بـە منـداڵ، بـەڵکو ئەوەیـە کـە دیـاردەو رووداوە دەروونییـەکانی مـرۆڤ، هونەریانـە، ئەدەبیانـە، بەرجەسـتە بکـات و نیشانبدات...

لە کۆتاییدا حەزدەکەم ئەوە بڵێم کە بەندە لەبەر هـەموو ئـەو هۆیانـەی سـەرێ و، بـە مەبەسـتی خزمەتی منداڵ و نۆلاوی کورد ، ئەم چەپکە چیرۆکەم لە چیرۆکستانی جیهانییەوە هەڵبـژاردووەو کردوومن بە کوردی تا لە دەرفەتێکدا بیکەم بـە دیارییـەکی بچووك بـۆ منـداڵان و نۆلاوانی کورد. هەڵبەتـە بـە ئانقەسـت ئـەو چـیرۆکانەم هەڵبـژاردووە کـە زیـاتر سـەروکاریان دەگـەڵ مەسـەلە سایکۆلۆژییە هەستیارەکاندا هەیـە تـا لـە گـەڵ دنیـای دەرەوە. هەڵبەتـە چـەند نووسـەرێك، هـەر یەکەیان بە چیرۆکێك یـان زیـاتر لـەم گوڵبـژێرەدا بەشـدارن.. بۆیـە بـە پێویسـتم زانـی لێرەدا و بـە

مەبەستی ئاشناکردنی رۆڵەکانمان بە نووسەرانی ئەم کۆبەرهەمە، کورتەیەکی ژیانی هەر یەکێکیان بخەمە خزمەتی خوێنەران، کەبریتین لە:

١- هانس کریستین ئاندرسن (١٨٠٥-١٨٧٥)

ئاندرسن، لە ساڵی ١٨٠٥دا لە شاری ئودینسەی دانیمارك هاتووەتە دنیاوە. کوڕی کابرایەکی پینەدۆز بوو.لە تەمەنی چواردە ساڵیدا داك وبابی بەجێهێشت بەرەو کۆبهاگن خۆی دایە دەم چارەنووسەوە.دوای ماوەیەك کاری قورس و سەخت، رووی کردە هونەرو ئەدەبیات و بووە مایەی سەرنجی خەڵکانێکی دەسەڵاتدارو دەستڕۆ کە یەکێك لەوانە پاشای دانیمارك بوو و،لە ساوپەنای ئەوانەوە درێژەی بە خوێندنی خۆی داو دەستی بە کاری نووسین کرد.

ئاندرسن، شیعری دەگوت، چیرۆکی دەنووسی، شانۆنامەی ئامادە دەکرد، بەڵام حیکایەتەکانی کە لە نەقڵی میللی و چیرۆکێن فۆلکلۆرییەوە هەڵیدەهێنجان، بە کەلەپوورێکی زۆر گەورەو فرە دەوڵەمەندی تیرەی بەشەر دێنە ژماردن، و لەلایەن گەلێك لە گەورە نووسەرانی ناودارەوە ستایش کراون، لەوانە : هنری وادسورت لونگ فلۆ، ئیلەزابت بارت براونینگ، والت وایتمان، ئۆسکار وایلد و چارلز دیکنزەوە.جارێك دیکنز لە نامەیەکیدا پێی دەڵێت: " هەر کارێك دەکەیت، واز لە نووسین مەهێنە، چونکە ئێمە پێویستمان بە بیرو بۆچوونەکانی تۆ هەیە. چیرۆکەکانت زۆر سادەو جوانن و، نابێت هەر لە قەفەزی مێشکی تۆدا بەند بن"

ئاندرسن، چ لە ولاتی خۆی و چ لە ولاتانی دیکەی جیهان ناو وشۆرەتێکی فرەی پەیدا کرد. لە ساڵی ١٨٦٧دا بە هەشت ساڵ بەر لە مردنی، کلیلی شاری ئودینسەیان پێشکەش کردو لە کەرنەڤاڵێکی رێز لێناندا، وەکو ناودارترین و خۆشەویستترین هاوولاتی پەیکەرێکی گەورەیان بۆ دروستکرد..

٢- جاکۆب و ویلهلم گریم:

ئەم جووتە برایە لە ساڵی ١٨١٢دا کتێبێکی چکۆلەیان بە بێدەنگی بلاوکردەوە کە لە پاش ئینجیل بوو بە یەکێك لە پڕ خوێنەرترین کتێبی جیهان. ئەم کتێبە ناوی : "چیرۆکێن گوێ ئاگردان بۆ مندالاَن" بوو. کتێبی ناڤبری هەندێ چیرۆکی لە خۆگرتبوو، کە بۆ یەکەمجار لەلایەن برایانی گریمەوە خرابوونە سەر کاغەز..و پێشتر تەنیا بەسەر زاری خەڵکیەوە بوون. برایانی گریم، بە هەوڵ و کۆششێکی زۆر ئەم چیرۆکانەیان لە زاری دێهاتیان و جووتیاران و شوانان و پیرەمێرد و پیرەژنانی ئەڵمانیەوە وەرگرتبوو و، دایان رشتبووەوە.

جاکۆب لە ساڵی ١٧٨٥دا و ویلهلم لە ساڵی ١٧٨٠ لە دایك بوون. هەردووکیان بەشی مافناسییان تەواو کردووە. بەڵام پاشان روویان کردووەتە داستان و چیرۆك و حیکایەتی میللی و فۆلکلۆری ئەڵمانی..هۆی رەواج و برەوی ئەم چیرۆکانەی برایانی گریم، لەلای مندالاَن، دەگەرێتەوە بۆ زمانە سادەکەیان، بۆ روونی ماناو نێوەرۆکیان، بۆ هەبوونی ئاژەڵ و گیانلەبەری

قسه ویژ، بۆ سەرکەوتنی خەڵکی چەوساوەو زۆرلێکراو لە کۆتایی چیرۆکەکاندا. پاشان ئەم جووتە برایە، بوون بە دوو گەورە توێژەری مەیدانانی کەوناراناسی وزمانناسی و،فەرهەنگێکی گەورەی زمانەوانیان لەپاش خۆ بەجێهێشت. ویلهلم لە ساڵی ١٨٥٨ و جاکۆب لە ساڵی ١٨٦٣دا کۆچی دواییان کرد. بەڵام ناوی برایانی گریم بۆ هەتاهەتایە بە زندوویەتی چووە مێژووی دنیای چیرۆکی منداڵانەوە.

٣- پیترکریستین ئاسبجورنس، وجورجن ئینگربرتسن مو:

لە ناوەراستی سەدەی نۆزدەدا ، ئەوروپا بزووتنەوەو بوژانەوەیەکی نەتەوەیی تازەی بە خۆوە بینی و یەك یەك پەیان بە بایەخ و گرینگی کەلەپووری کەلتووری و رۆشنبیریی خۆیان برد..یەکێك لە دەرهاویشتەکانی ئەم بوژانەوە نەتەوەییە ئەوەبوو کە ئەم دوو نووسەرە دەستیان دایە کۆکردنەوەی حیکایەت و نەقڵی فۆلکلۆری نەرویجی و، کۆبەرهەمێکی گرینگیان کۆکردەوە.

ئاسبجورنس لە ساڵی ١٨١٢ و مو لە ساڵی ١٨١٣دا لە دایکبوون. ئەم دووانە، لە سەردەمی نۆلاویدا، لە قوتابخانەی (نوردرهو) لە باکوری ئۆسلۆ، لە ساڵی ١٨٢٦دا یەکتر دەبینن و عومرێك بە یەکەوە وەکو دۆست و هاوکار کاریان کرد

یەکەمین کۆ چیرۆکی میللی ئاسبجورنس و مو لە ساڵی ١٨٤٣و دووەمین کۆچیرۆکیان لە ساڵی ١٨٤٤دا بلاو بوونەوە.

مو، لە ساڵی ١٨٨٢دا کۆچی دوایی کرد و ئاسبجورنس لە ساڵی ١٨٨٥دا ماڵاوایی لە دنیا کرد.

٤- چارلز پرالت:

پرالت، گەورەترین نووسەری فەرەنسی بوو لە مەیدانی ئەدەبیات و چیرۆکی پەرییان و حیکایەت و نەقلاندا. لە ساڵی ١٦٢٨دا لە بنەماڵەیەکی دیار و ناسراو لە دایك بووە. پرالت، لە دەرباری پاشایەتی فەرەنسادا کاری دەکرد، سکرتێری (جین بابتیست کولبرت) ی وەزیری دارایی بە دەسەلات و دەستڕۆی شا لویسی شازدەیەم بوو. کە کولبرت لە ساڵی ١٦٨٣دا مرد، پرالت بوو بە ئەندامی کارای ئەکادیمیای زانستی فەرەنسا. ئیدی لەوە بەدواوە خۆی بۆ ئەدەبیات تەرخان کرد و وتاری ئەدەبی، شیعر و بیرەوەرییەکانی خۆی نووسین. پرالت، لە ساڵی ١٦٩٧دا کۆ چیرۆکێکی بە نێوی: (دووچیرۆك یان چیرۆکێن ئەخلاقی فۆلکلۆر)ی یەوە کۆکردەوە. ئەم کتێبە دوو حیکایەتی یەجگار بە ناوبانگی لە خۆگرتبوو، بە ناونیشانی (پشیلەی چەکمە پۆش، و سەندریلا).. پرالت لە ساڵی ١٧٠٣دا کۆچی دوایی کرد..

٥- ئاندرۆلانگ:

ئاندرۆلانگ، باشترین کۆچیرۆکی جن و پەرییانی بە زمانی ئینگلیزی کۆکردووەتەوە. باوکی ئاندرۆلانگ شەریکی بازرگانی (سێر والترسکات) بوو. ئاندرۆلانگ لە ساڵی ١٨٤٤دا لە شاری سالکیرکی سکۆتلاندا لە بنەماڵەیەکی ئەدەبناس و بە دەسەڵات هاتووەتە دنیاوە. لانگ پاش ئەوەی زانکۆی ئۆکسفۆردی تەواوکرد و چەند ساڵێك مامۆستایەتی کرد، چوو بۆ ناوەند و سەنتەری رۆژنامەوانی(فلیت ستریت) لە لەندەن، چل دانە ساڵی لەوێندەر، وەکو یەکێك لە نووسەرە گەورەکانی ئەو سەردەم و رۆژگارە بەسەربرد. لانگ، هەواڵە گوتار، رەخنەی ئەدەبی، و شیعر و چیرۆکی زۆری نووسیوە.

یەکەمین کۆچیرۆکی لانگ " کتێبی پەرییانی شین" بوو کە لە ساڵی ١٨٨٩دا بڵاو بووەوە. لانگ لە ساڵی ١٩١٢دا کۆچی دوایی کرد..

جا خوێنەری هێژا، من ئیدی لێرەوە بە خواتان دەسپێرم، فەرموون ئێوەو چیرۆکەکان..کە ناوم ناون ***(کۆڵوانە سوور)*** هیوادارم بە دڵتان بێت..

تێبینی: بۆ نووسین و ئامادەکردنی ئەم پێشەکییە سوود لەم سەرچاوانە وەرگیراوە:

**- سرزمین افسانها،بهترین قصەهای پریان جهان/هانس کریستین اندرسن/برادران گریم/ اندرۆلانگ...ودیگران..ترجمەی سید احمد وکیلیان/ سامرند سلیمی/ ازیتا عباسیان. چاپ دوم/ ١٣٨٥ (هەموو چیرۆکەکانم لەم سەرچاوەیەوە پاچڤە کردوون)*

**- کودکان بە قصە نیازدارند/ کاربردهای افسانە و افسون/ برنۆبتلهایم/ ترجمەی کمال بهروزکیا /چاپ اول: ١٣٨٤/ نشر افکار*

**- چهل قصە/ گزیدەی قصەهای عامیانە ایرانی/ پژوهش و بازنویسی منوچهر کریم زادە/ چاپ چهارم: ١٣٧٩/ انتشارات طرح نو*

**- زارۆکستان/ پێنج کتێب لە یەك بەرگدا/ و: حەمەکەریم عارف/ چ ٢٠٠٨/١ بەرێوەبەرایەتی خانەی وەرگێڕان*

**- دەیڤید کۆپەرفیلد/ چارلز دیکنز، پێشەکی و پاچڤەی حەمەکەریم عارف/ چ ٢٠١٠/١*

١- سەندرێلا

رۆژێ لە رۆژان پیاوێكی دەوڵەمەند دەیویست بۆ جاری دووەم ژن بێنێ،و ئەو هاوسەرەی كە ئەو هەڵی بژاردبوو، لە خۆبایی ترینو لووتبەرزترین ژنی دنیا بوو، ئەو ژنە لە مێردی پێشووی دوو كیژی هەبوو كە ئەداو ئەتواریان دەقاو دەق وەكو دایكیان بوو. پیاوەكەش كیژۆڵەیەكی لە ژنی یەكەمی هەبوو كە لە باشیدا كوتو مت چوو بووەوە سەر دایكی.

دوای زەماوەندی ئەو دووە، بە ماوەیەكی كەم، باوەژن سیمای راستەقینەی خۆی دەرخست. چاوی بەرایی نەدەدا خەسڵەتە باشەكانی زڕكیژە جوانەكەی بدینێ، چونكە خەسڵەتە باشەكانی ئەو، دەبووە مایەی ئەوە كە كیژەكانی باوەژن قێزەون بێنە بەرچاو.

ئەو ژنە، هەرچی خزمەتكارییەكی ماڵ هەبوو دەیدا بەسەر زڕكیژەكەیدا، وەكو قاپو ئامان شتن، خاوێنكردنەوەی مێزو گسكدانی ژوورەكەی خۆیو جووتە كیژەكەی . ئەم كیژە لە پەڕپوت ترینو خراترین ژووری ژێر جەمەلۆنێكدا لەسەر تەختەشڕێك دەنووست، كەچی زڕخوشكەكانی باشترین ژوورو تازەترین تەختە خەویان هەبوو،و ئاوێنەی باڵانمای گەورەیان لە ژوورەكانیاندا هەبوو،و دەیانتوانی سەراپای خۆیانی تێدا بدینن.

كیژەی داماو، بەوپەڕی سەبرو حەوسەڵەوە هەموو ئەم رەفتارانەی تەحەمول دەكردو زاتی نەدەكرد هیچ شتێك بۆ بابی بگێڕێتەوە. چونكە بابی لە ژێر فەرمانی ژنەكەیدا بوو،و كیژەكەی خۆی سەرزەنشت دەكرد. هەموو رۆژێ كاتێ كیژێ لە كارەكانی دەبووەوە دەچوو لە سوچێكی ژوورەكەدا، لە پاڵ كوانگەو لە نێو خۆڵەمێشو خەڵوزە نیوە سووتەكاندا دادەنیشت، بۆیە بە "سەندرە پەسپەندە" بانگیان دەكرد. بەڵام خوشكە بچووكترەكەی، كە وەكو خوشكە گەورەكە، گۆساخو شڕندە نەبوو بە "سەندریلا"ی بانگ دەكرد. بە هەر حاڵ، هەر چەندە سەندرێلا، جلكی كۆنی لەبەر دەكرد، بەڵام سەدقاتی خوشكەكانی كە هەمیشە گرانبەهاترین جلكیان لەبەر بوو، جوانتر بوو.

بە رێكەوت رۆژێ كوڕی پاشا ئاهەنگێكی گێڕاو هەموو خەڵكی ناوداری دەڤەرەكەی دەعوەتكرد. جووتە خوشكەكەی سەندرێلاش كە هەمیشە خۆ نوێنیان دەكرد، لە دەعوەتكراوەكان بوون.

خوشكەكانی سەندرێلا، زۆریان كەیف بەم دەعوەتە هات،و بە گەرمی كەوتنە هەڵبژاردنی جلكی شەوێو تەنوورەو مۆدێلی قژ. ئەمە زێدە زەحمەتێكی تر بوو بۆ سەندرێلا، چونكە

دەبوایە جلکی خوشکەکانی ئوتو بکاتو شاڵو کۆڵوانەکانیان قەد بکات،و ئەوانیش تەنیا باسی هەڵبژاردنی جلکیان بۆ بەشداری لە ئاهەنگی ناو براودا، دەکرد.

خوشکە گەورەکە دەیگوت: "من جلە مەخمەلە سوورە بە حەریر چندراوەکەم لەبەر دەکەم."

خوشکە بچووکەکە دەیگوت: "من تەنوورە ئاوریشمەکەم لەگەڵ پاڵتۆ گوڵ زێڕینەکەم لەبەر دەکەم،و ملوانکە ئەڵماسە بێ وێنەکەم لە مل دەکەم".

جووتە خوشك ناردیان بە دووی باشترین ئارایشتکاری ژنانەدا تا قژیان ئارایشت بکاتو کڵاوەکانیان مێزان بکات، سوراوو کەرەستەی مکیاجی خۆیان، لە باشترین موغازەو فرۆشگەدا بەڕادان دا.

لە هەموو ئەم کارانەدا پرسیان بە سەندرێلاش دەکرد، چونکە زەوقی جوانو خۆش سەلیقە بوو،و لە هەڵبژاردنی جلەکانیانو ڕێکخستنی قژیان دا، سوودیان لێوەردەگرت.

لە کاتێکا کە سەندرێلا ئەم کارانەی ئەنجام دەدا، زڕ خوشکەکانی پێیان دەگوت: "سەندرێلا، تۆ حەز ناکەی بۆ ئەم ئاهەنگە بڕۆی؟".

گوتی: "مخابن کە ناتوانن بێم."

گوتیان: "ڕاست دەکەی، ئەگەر خەڵکی ببینن سەندرە پەسپەندە بۆ ئاهەنگی کوڕی پاشا هاتووە، گاڵتەی پێدەکەن."

جووتە خوشك، نزیکەی دوو دانە ڕۆژ هیچیان نەخواردو لە کەیفان لە پێستی خۆ نەدەهێورین، یەکی چەند قەد پشتێنیان لە قەدی خۆ ئالاند تا باریكو قەڵەمی بنوێنن،و بەردەوام لە ئاوێنە گەورە باڵانماکەدا تەمەشای خۆیان دەکرد.

سەرەنجام ڕۆژی ئاهەنگەکە هاتو ئەوان بەرەو کۆشك وەڕێکەوتنو تا لە چاو ون بوون سەندرێلا لە دواوە تەمەشای دەکردنو کە لە چاو ون بوون، ئەوسا دەستی بە گریان کرد.

لەو کاتەدا کە فرمێسك لە چاوانی سەندرێلا دەهاتە خوارێ، فریشتەیەك لە ئاسمانەوە بینیو لێی پرسی کە کێشەت چیەو چیت لێ قەوماوە؟

سەندرێلا وەڵامی دایەوە:" بریا دەمتوانی، کاشکێ دەمتوانی" بەڵام گریان ئەوکی (قوڕگ) دەگرتو قسەکەی پێ تەواو نەدەکرا.

فریشتەکە گوتی: "تۆ خۆزی دەخوازی کە بۆ ئاهەنگەکە چووبای، وانیە؟"

سەندرێلا ئاهێکی دوورو درێژی هەڵکێشاو گوتی: "ئەرێ".

فریشتەکە گوتی: "تۆ کیژێکی باش بە، بە گوێم بکە، منیش کارێکی وەها دەکەم کە بتوانی بۆ ئاهەنگەکە بڕۆیت"و ئەوجا بە سەندرێلای گوت: "بچۆ بۆ باخەکەو کولەکەیەکم بۆ بێنە".

سەندرێلا، هەرچی سەری دێناو دەبرد نەیدەزانی کە ئەم کولەکەیە چۆن یارمەتی ئەو دەدات تا بۆ ئاهەنگەکە بڕوات، بەڵام بێ چەندو چوونو یەکسەر ڕۆیی و باشترین کولەکەی دۆزییەوەو بۆ فریشتەکەی هێنا.

فریشتەکە، کولەکەکەی هەڵکۆڵی و تەنیا قاوغەکەی مایەوە. بە دارعاساکەی خۆی یەکێکی بە کەوڵو قاوغی کولەکەکەدا کێشا، کولەکەکە لە پڕ گۆڕاو بوو بە گالیسکە. ئەوسا فریشتەکە،

شەش دانە مشکی لە تەڵە مشکێکدا پەیدا کردو بە سەندرێلای گوت کە دەرگا چکۆلەکەی تەڵەکە بکاتەوە. فریشتەکە مشکەکانی وەرگرتو بە دار عاساکەی یەکێکی پێدا کێشانو هەر مشکێك بوو بە ئەسپێکی جوان، بەمجۆرە شەش دانە ئەسپی جوانی یالّ سپی ئامادە بوون.

سەندرێلا کە بینی پێویستیان بە گالیسکەچیەکە گوتی: "دەڕۆم بزانم لە تەڵە مشکەکەدا جرجێك پەیدا دەبیٚ یان نا؟ بەڵکو بیکەین بە گالیسکەچی خۆمان!"

فریشتەکە گوتی: "باشە بڕۆ".

سەندرێلا تەڵە مشکەکەی بۆ فریشتەکە هێنا، سیٚ دانە جرجی گەورە لە نێو تەڵەکەدا بوون، فریشتەکە کە سەیری کرد یەکێکیان لەوانی تر گەورەترە، عاساکەی خۆی پێدا کێشاو جرجەی کرد بە گالیسکەچیەکی قوتو قەڵەوی، خۆ شڕەفتاری، سمێڵ جوانی ئەوتۆ کە تا ئەو دەمە کەس نەیدیتبوو. ئەوسا فریشتەکە بە سەندرێلای گوت: "دیسان بڕۆ بۆ باخەکە، شەش مارمیلۆکی لێیە، هەموویانم بۆ بێنە".

سەندرێلا بەلەز (بەپەلە) مارمیلۆکەکانی هێناو فریشتەکە هەر شەشیانی گۆڕی بە شەش پێشخزمەتی جلو بەرگ سەوزی بە زیو چنراو،و یەکسەر لە پشتی گالیسکەکەوە جێی خۆیان گرت.

فریشتەکە، بە سەندرێلای گوت: "ئێستا گالیسکەیەکی لە بارت هەیەو بۆ ئاهەنگەکەت دەبات."

سەندرێلا هاواری کرد: "وایە، بەڵام هەر بەم جلە کۆنانەوە بڕۆم!"

فریشتەکە، بە ئەسپایی عاساکەی بە سەندرێلادا کێشاو یەکسەر جلە کۆنەکانی گۆڕانو بوون بە جلی زیوینی بە زێڕو جەواهێر چندراو،و ئەنجام جووتیٚ سەندەڵی (قاپقاپ) بلورینی دا بە سەندرێلا، کە جوانترین سەندەڵی بلورینی دنیا بوو.

سەندرێلا، کە بە تەواوەتی خەملّی بوو (رازابووەوە) سواری گالیسکەکە بوو،و فریشتەکە دوا دوا ئامۆژگاری کردو گوتی: نابیٚ لە نیوەشەو بە دواوە، لە کۆڕو ئاهەنگەکە وەمێنیٚ، ئەگەر یەك سات دێر بکەویٚ گالیسکەکەت دەبێتەوە بە کولەکەو ئەسپەکان بە مشك، گالیسکەچیەکە بە جرجو نۆکەرو پێشخزمەتەکانت بە مارمیلۆكو جلەکانیشت دەبنەوە بە هەمان جلە کۆنەکانی جاران.

سەندرێلا بەڵێنی بە فریشتەکەدا کە بەر لە نیوە شەو ئاهەنگەکە بەجیٚ بێڵیٚ. ئەوسا سەندرێلا کە لە کەیفان لە پێستی خۆی نەدەهێوریو لە خۆشیان پێی بە عاردی نەدەکەوت بە گالیسکەکەی کەوتەڕیٚ، کۆشکی پاشا خۆت بگرە وا هاتم. خەبەریان بە شازادەدا، جوانترین کچ کە هیچکەسێك نایناسێت بۆ ئاهەنگەکە هاتووە. شازادە هاتە دەریٚ تا پێشوازی بکات. لەو کاتەدا کە سەندرێلا لە گالیسەکەکە دابەزی، شازادە دەستی گرت بۆ هۆڵەکە، بۆ ناو میوانەکانی برد.

ئامادەبووان بە جۆریٚ مەستی جوانی بیٚ وێنەی کچەی نەناس بوون، کە یەکسەر بێدەنگی باڵی بەسەر هەموو شوێنێکدا کێشا،و ئەو میوانانەی کە خەریکی رەقسینو هەڵپەڕکیٚ بوون،

دەستیان بەردا، کەمانچەژەنان دەستیان لە ژەنین هەڵگرت. لەم کاتەدا جگە لە ورتەو سرتەی "کە جوانە! تەحا لەو جوانیە!" گوێت لە هیچی تر نەدەبوو.

تەنانەت خودی پاشاش کە پیرە پیاوێك بووو نەیدەتوانی بە باشی سەندرێلا بدینێ، بە ئەسپایی ولە بن لێوانەوە بە شابانۆی گوت: دەمێ بوو مەخلووقی وا جوانم نەبینی بوو. هەرچی ژن لەوێ بوون نقومی تەمەشای جلو بەرگو مۆدێلی قژی سەندرێلا بوون تا بەڵکو لە ئاهەنگی ڕۆژی دواتردا چاو لە هەمان جلو بەرگو مۆدێلی قژی ئەو بکەن، هەڵبەتە ئەگەر بیان توانیبا ئەو قوماشە جوانە پەیدا بکەن،و خەیاتێك بدۆزنەوە کە بتوانێ ئەو مۆدێلە جلە جوانە بدورێت!.

شازادە، سەندرێلای بۆ شوێنی ئەشرافان ڕێنوێنی کردو دوای تۆزێك داوای لێکرد کە سەمای لەگەڵدا بکات. سەندرێلا هێندە بەجوانی سەمای دەکردو دەڕەقسی کە ئامادە بووان هێندەی دیکە دڵبەندی بوون. لە دوای سەما، شیوێکی یەجگار باش دانراو خورا، بەڵام شازادەی لاو بە جۆرێ نقومی تەمەشای سەندرێلا بوو بوو کە هیچی نەخوارد.

سەندرێلا، لەلای زڕ خۆشکەکانی خۆیەوە دانیشت، هەندێ لەو لیمۆو پرتەقاڵەی کە شازادە دابویە، دا بەوانو ئەوپەڕی ڕێزی لێگرتن. ئەم ڕەفتارو هەڵوێستەی سەندرێلا، زڕ خوشکەکانی زۆر سەرسام کرد، چونکە ئەوان نەیاندەناسیەوە.

لەو کاتەدا کە سەندرێلا هەردوو خوشکەکە سەرگەرم کردبوو گوێی لە زەنگی سەعات بوو کە چارەکی دەویست بۆ دوانزە. یەکسەرو بەوپەڕی نەزاکەتەوە دوعاخوازی لە میوانەکان کردو بەلەز لە کۆشکەکە وەدەرکەوت.

کاتێ سەندرێلا گەییشتەوە ماڵێ، هەوڵیدا فریشتەکە بدۆزێتەوە، پاش ئەوەی سوپاسی کرد گوتی: "پڕ بە دڵ حەز دەکات کە سبەینێش بۆ ئاهەنگو دەعوەتەکە بڕوات، چونکە شازادە دەعوەتی کردووە. بەڵام مخابن کە ناتوانێ بڕوات". ئەوسا سەندرێلا، بە تاسەوە، هەر هەموو ڕووداوەکانی ئەو شەوەی بۆ فریشتە گێڕایەوە. لەم کاتەدا زڕ خوشکەکانی سەندرێلا لە دەرگایان داو سەندرێلا چوو دەرگای لێکردنەوە.

سەندرێلا، کە وای دەنواند تازە لە خەو هەستاوە، چاوەکانی هەڵگلۆفتو کێشمانێکی خۆی داو گوتی: "زۆر دێر کەوتوون".

یەکێك لە خوشکەکان بە سەندرێلای گوت: "ئەگەر لە ئاهەنگەکە بایت، هەرگیز بێتاقەت نەدەبووی. یەکێك لە شازادەخانمە هەرە جوانەکان لە نکاو بە شێوەیەکی چاوەڕوان نەکراو خۆی بە ئاهەنگەکەدا کرد. بە عەمراتی خۆمان کیژی وا جوانمان نەدیتووە. زۆر دەگەڵ ئێمەدا میهرەبانو بە نەزاکەت بوو، و لیمۆو پڕتەقاڵیشی داینێ."

سەندرێلا، بە رواڵەت، بێ موبالاتو خەمسارد بوو، بەڵام ناوی ئەو شازادە خانمەی لێ پرسین. جووتە خوشك گوتیان کە ناوی نازانن. بەڵام شازادە ئامادەیە هەموو دنیای لە قەبێڵ بکات تا بزانێت ئەو کیژە کێیە. سەندرێلا، بزەیەکی بۆ کردو گوتی: "کەواتە دەبێ بەڕاستی زۆر جوان بێ، خەنی لە خۆتان کە خۆشتان لێگوزەراوە!" هەنگێ لە سەری ڕۆیی: " باشە من ناتوانم

بدینم؟ کارلێت گیان، بێزەحمەت، بە ئەرك نەبێ، تۆ ئەو جلە زەردەی خۆت کە هەموو ڕۆژێ لە بەری دەکەی، بە قەرز بدە بە من."

کارلێت هاواری کرد: "دڵنیابە کاری وا ناکەم. جلەکانی خۆم بە قەرز بدەمە سەندرە پەسپەند! خۆ کەر نەبووم."

سەندرێلا، لە ڕاستیدا چاوەڕوانی ئەو جۆرە وەڵامەی دەکرد،و بەلایەوە سەیر نەبوو، بە ناڕازی بوونەکەی ئەو خۆشحاڵ بوو، چونکە ئەگەر خوشکەکەی داواکەی ئەوی، کە سوعبەتێك بووو هیچی تر، قەبوڵ کردبا، هەنگێ بە نیگەرانی بۆ ئاهەنگەکە دەڕۆیی.

بۆ سبەینێ هەردوو خوشك و سەندرێلاش لە ئاهەنگەکە بوون. بەڵام جل و بەرگەکەی سەندرێلا لەوەی دوێنێش جوانترو بە شکۆتر بوو. شازادە بەردەوام دەهاتە لای سەندرێلاو قسەی خۆش و شیرینی بۆ دەکرد. بەڵام سەندرێلا کە نقومی شکۆی ئاهەنگەکە بوو، لە بیری چوو بوو کە فریشتەکە چ ئامۆژگارییەکی کردووە. سەرەنجام سەندرێلا دەنگی زەنگی سەعاتەکەی ژماردو کاتێ زانی کە چیوای بۆ سەعات دوازدە نەماوە، یەکسەر لە جێی خۆی هەستاو بە خێرایی و چەلەنگی کارمامزێك هەڵات، شازادەش دوی سەندرێلا کەوت بەڵام پێیا نەگەیی. سەندرێلا، لە پەلەپەلی خۆیدا، تاکێك لە سەندەڵە بلورینەکانی لێ بەجێما و کوڕی پاشا هەڵیگرەتەوە.

سەندرێلا، بە جلکە کۆنەکانیەوە،و بە هانکە هانك، بێ ئەوەی هیچ زێڕو زیوێکی پێوە مابێ جگە لە تاکێکی سەندەڵە بلورینەکەی، گەییە ماڵەوە.

لە پاسەوانانی دەروازەی کۆشکی پاشایەتیان پرسی کە شازادە خانمێکیان نەدیتووە کە لە کۆشك وەدەرکەوتبێ. بەڵام، نا، پاسەوانەکان هیچ کەسێکیان نەبینی بوو جگە لە کیژێکی گەنجی شڕپۆش کە زیاتر لە کیژە گەدایەکی بێ نەوا چووە تا لە خانمێکی پۆشتەو پەرداخ.

کاتێ جووتە خوشك لە ئاهەنگەکە گەڕانەوە، سەندرێلا لێی پرسین کە ئاخۆ خۆشیان لێ گوزەراوەو ئەو خانمە جوانەی دوێ شەو هاتبووەوە؟ وەڵامیان دایەوە: "بەڵێ هاتبوو، بەڵام کاتێ کە زەنگی سەعات دوازدە لێی داوە بەلەز ڕۆییوەو دیار نەماوە، هێندە شپرزە بووە کە تایەك لە سەندەڵە بلورینە (شوشەیی) ناسکەکەی لێ بە جێماوەو شازادە هەڵیگرتووەتەوە. کوڕی پاشا بە درێژیی ماوەی ئاهەنگەکە هەر تەمەشای ئەوی کردووەو ئاشقی خاوەنی ئەو سەندەڵە بلورینە بووە."

قسەی خوشکەکانی سەندرێلا ڕاست بوو. چونکە شازادە دوای چەند ڕۆژێك فەرمانی دا کە جاڕچی بە شەیپورەوە بکەونە ناو شارو ڕای بگەیەنن کە شازادە بە نیازە ئەگەر ئەم سەندەڵە بەپێی هەر کیژێك بکات زەماوەندی لەگەڵدا بکات. مامورو کاربەدەستان کەوتنە تاقیکردنەوەی سەندەڵی نێوبراو، هەوەڵجار بەپێی شازادەخانمان و ئەوجا ئەشرافزادان و پاشان هەموو کیژانی شاریان گرت. سەندەڵە بلورینەکە هێنرایە لای خوشکەکانی سەندرێلاش، هەر یەکەیان هەوڵی دا بە تۆپزی (بە زۆر) سەندەڵەکە بکاتە پێی، بەڵام بێهودە. سەندرێلا کە سەندەڵەکەی خۆی دەناسییەوە، بەدەم زەردەخەنەوە گوتی: "با منیش تاقی بکەمەوە بزانم بە پێم دەکات؟"

خوشکەکانی لە قاقای پێکەنینیان داو کەوتنە توانج لێدانی سەندرێلا. بەڵام ئەو پیاوەی کە ماموری تاقیکردنەوەی سەندەڵەکە بوو، نیگایەکی وردی سەندرێلای کردو سەیری کرد یەجگار جوان‌و دڵڕفێنە. ئەو پیاوە گوتی: "هەقی خۆیەتی ئەو سەندەڵە تاقی بکاتەوە، چونکە فەرمانی شازادەیە کە هەموو کەس بۆی هەیە تاقی بکاتەوە."

ئەوسا ماموری ناوبراو داوای لە سەندرێلا کرد، دانیشێت‌و سەندەڵەکە لە پێبکات.و زۆری پێ سەیر بوو کە سەندەڵەکە زۆر بە ئاسانی بە پێی سەندرێلای کرد، دەتگوت لە بیلادەوە بۆ ئەویان دروستکردووە.

جووتە خوشك زۆریان پێ سەیر بوو، بەڵام کاتێ کە دیتیان سەندرێلا تاکە سەندەڵەکەی تری لە گیرفانی خۆی دەرهێنا، هێندەی دی واقیان وڕما. لەم کاتەدا فریشتەکەش پەیدا بوو، دار عاساکەی بە جلەکانی سەندرێلادا داو جلەکانی لە هەموو کاتێکی تر جوانتر کرد.

خوشکەکانی سەندرێلا، کەوتنە سەر دەست‌و پێی‌و داوای بوردنیان لێکردو لە تێکرای بەدڕەفتارییەکانی پێشوویان پەشیمان بوونەوە. سەندرێلا دەستی لە ملی خوشکەکانی وەریناو گوتی لە کانگای دڵەوە بەخشیونی‌و گەردنی ئازا کردوون،و داوای لێکردن کە هەمیشە خۆشیان بوێ.

سەندرێلا، بۆ کۆشکی شازادە برا، لە هەموو جارەکانی دی جوانتر هاتە بەرچاوی شازادەو دوای چەند رۆژێك زەماوەندی دەگەڵ کرد. سەندرێلا چەند جوان‌و خشکۆك بوو، دوو ئەوەندە مێریڤان‌و دڵپاقژو بە روحم بوو.

لە کۆشکەکەی شازادەدا، خانوویەکی دا بە هەردوو خوشکەکەی‌و زوو بە زوو هەردووکیانی لە دوو ئەشرافزادە مارە کرد.

چارلز پرالت

کۆچیرۆکی ئاندرۆلانگ

٢- سێ بێچووە بەراز

بەرازێك سێ بێچولەی جوانی خۆشەویستو ئازیزی هەبوو کە سالأنێك بوو بە خۆشی پێکەوە دەژیان، تا رۆژێ هات کە بەرازەکە توانای بەخێوکردنی بێچوەکانی نەماو لە مالْ وەدەری نان تا مشوری خۆیان بخۆنو خۆیان بە چارەنووسی خۆ بسپێرن.

یەکەمین کودەڵە، تووشی کابرایەك بوو کە گورزەیەك زەلو جەگەنی پێ بوو. کودەڵەکە بە کابرای گوت: "دەکرێ ئەم زەلانە بدەی بە من، تا خانوویەکی بۆ خۆم پێ دروست بکەم؟"

کابرا زەلەکانی دایە. کودەڵەکەش خانوویەکی پێ دروست کرد. زۆری پێنەچوو کە گورگێك لەلاوە هاتو لە دەرگای ماڵی کودەڵەکەی داو گوتی: "کودەڵە، کودەڵە! دەرگام لێ بکەوە با بێمە ژووری".

کودەڵە وەڵامی دایەوە: "نا، نا، قەسەم بەو مووانەی لە چەناگەم رووا‌ون دەرکە ناکەمەوە."

گورگەکە گوتی: "دەیسا منیش تورە دەبمو بە یەك فوو ماڵەکەت وێران دەکەم."

گورگە، تورە بوو، بە فوویەك ماڵی کودەڵەکەی تەفرو تونا کردو کودەڵەکەی خوارد.

کودەڵەی دووەم، تووشی کابرایەك بوو کە بارێك لقو پۆپی درەختی پێ بوو. بە کابرای گوت: "بێزەحمەت ئەم لقو پۆپو هەژگانە بدە بە من، با بۆ خۆم خانوویەکی پێ دروستبکەم."

کابرا، هەژگ،و لقو پۆپەکانی دایە،و ئەویش بۆ خۆی خانوویەکی دروستکرد. گورگەکە هەمدیس هاتەوەو گوتی: "کودەڵە، ئەهای کودەڵە! دەرگا بکەوە با بێمەوە ژوورەوە."

گوتی: "نە، قەسەم بەم مووانەی لە چەناگەم رووا‌وە، دەرگات لێناکەمەوە".

گورگەکە گوتی: "دەیسا منیش تورە دەبمو بە یەك فوو گەردەلوولێك هەڵدەکەمو ماڵەکەت تەفروتونا دەکەم."

گورگە تورە بوو، بە فوویەك ماڵی کودەڵەی دووەمیشی تەفروتونا کرد،و ئەویشی خوارد.

بێچوە بەرازی سێیەمیش تووشی کابرایەك بوو کە کۆڵێك خشتی پێ بوو.بە کابرای گوت: "دەکرێ ئەم خشتانە بدەیت بە من تا بۆ خۆم خانوویەکیان پێ دروست بکەم؟".

کابرا خشتەکانی دایە، ئەویش خانوویەکی پێ دروست کردن، هەمدیس پیرە گورگ پەیدا بووەوە، بە هەمان شێوەی جاران، بە بێچوە بەرازی سێیەمیشی گوت: "کودەڵە، ئەهای کودەڵە! (بێچوە بەراز) دەرگا بکەوە با بێمە ژوورەوە."

کودەڵە وەڵامی دایەوە: "قەسەم بە مووەکانی سەر چەناگەم، دەرگات لێناکەمەوە."

گورگە دیسان گوتی: "کەواتە منیش تورە دەبمو بە فوویەك ماڵەکەت تەفرو تونا دەکەم."

ئەمجارەیان گورگە گوڕی بەستەوەو فووی کرد، بەڵامماڵەکەی پیٚ تێك نەدرا، گورگە کە زانی فوو کردن و هەڕو گیڤ (هەڕەشە) دادی نادات و ماڵەکەی پیٚ تەفرو تونا ناکرێت، گوتی: "کودەڵە، من دەزانم، بێستانی شێلم لە کوێندەرە!".

کودەڵە گوتی: "لە کوێیە؟"

گورگە گوتی: "لە زەویەکانی ئاغای (اسمیت) دایە. ئەگەر تۆ سبەی بەیانی ئامادە بیت، من دێم بە دووتاو پێکەوە دەڕۆین، بۆ شام (شیو) هەندیٚ شێلم دەهێنین."

کودەڵە گوتی: "زۆر چاکە من ئامادە دەبم. سەعات چەند بڕۆین؟"

گورگە گوتی: " سەعات شەشی بەیانی!"

کودەڵە، بەیانی سەعات پێنج لە خەو هەستاو بەر لەوەی گورگەکە بێت، ڕۆیی و لە بێستانی ناوبراو شێلمی هێنا، گورگەش سەعات شەش هات و گوتی: "کودەڵە، ئامادەیت؟".

کودەڵە گوتی: "ئامادەی ئامادە! من چووم بۆ ئەوێندەرو گەڕایشمەوەو یەك قاپی پڕ لە شێلمم بۆ شیوی ئێوارە هێناوە."

گورگە زۆری لەبەر گران بوو، بەڵام لە دڵی خۆیدا گوتی: " بە هەر شێوەیەك بووە، سەرەنجام ئەم کودەڵەیەش بەگیر دێنم، ئەوسا گوتی: "کودەڵە، من دەزانم کە درەختی جوانی سێو لە کویٚ هەیە."

کودەڵە گوتی: "لە کویٚ هەیە ؟".

گورگە گوتی: "لە خوار پارکە (باخ) گەورەکەوە، ئەگەر تۆ فێڵم لێنەکەیت و نەمخەڵەتێنی، سبەینیٚ سەعات پێنج دێم و پێکەوە دەچین هەندێك سێو دێنین.

کودەڵە، بەیانی سەعات چوار لە ماڵ هاتە دەریٚ و چوو بۆ شوێنی سێوەکان، و دەیویست پێش هاتنی گورگەکە بۆ ماڵ بگەڕێتەوە. بەڵام ڕێگە دوور بوو، ناچار بوو ڕێگەیەکی زۆر ببڕیٚ تا بگاتە دار سێوەکە، و دەبوایە بەدارەکەدا سەر بکەویٚ، بۆیە ڕێك لەو کاتەدا کە دەیویست لە درەختەکە بێتە خواریٚ، سەیری کرد گورگەکە وا خەریکە دێت، وەکو چاوەڕوان دەکرا، کودەڵەکە زۆر ترسا.

کاتیٚ گورگەکە گەییە جیٚ گوتی: "چی! کودەڵە، ئەوە تۆ پێش من هاتوویت؟ سێوەکان بەتامن؟"

کودەڵە گوتی: "بەڵیٚ، زۆر! فەرموو وا سێوێکت بۆ هەڵدەدەمە خواریٚ" و سێوەکەی زۆر دوور هەڵدا. کاتیٚ گورگەکە چوو سێوەکە هەڵگریٚ، کودەڵە خۆی هەڵدایە خوارەوەو پێی وەغارەوە ناو تاکو ماڵ نەوەستایەوە.

ڕۆژی دواتر پیرە گورگ جارێکی دی هاتەوەو گوتی: "کودەڵە، سبەی دوا نیوەڕۆ دێی بڕۆین بۆ بازاڕو شت کڕین؟

کودەڵە گوتی: "ئۆو بەڵیٚ! دەڕۆین، تۆ سەعات چەند ئامادە دەبیت؟"

گورگەکە گوتی: "سەعات سیٚ"

کودەڵـە، وەکـو هەمیشـە زووتـر لـە قەرارەکـەیان لـە مـاڵ وەدەرکـەوت و گەییـە بـازاڕ، پیپێکـی (بەرمیلی بچووك) کەرەسازی کڕی و لەو دەمەدا کە بەڕێوە بوو بۆ ماڵ بگەڕێتـەوە، سـەیری کـرد گورگەکە بەرەو رووی دێت. کودەڵەکە نەیدەزانی چ بکات و چ بڵێت، خۆی بە پیپەکەدا کـردو غلـی کردەوە. پیرە پیپ بە کودەڵەوە لە سەرێ را بەرەو خوار غل دەبووەوە، گورگەکـە کـە ئەمـەی بینـی ترسی لێنیشت و بازاڕەکەی نەکردو بۆ ماڵ گەڕایـەوە. پاشـان گورگـە چـوو بـۆ ماڵـی کودەڵەکـەو بۆی گێڕایەوە کە چۆن شتێکی گەورەی دیتووە لەسەر گردەکەوە بـە دوای ئـەودا غـل بووەتـەوەو، ئەویش ترساوە.

کودەڵە گوتی: "دەزانی ئەوە من بووم تۆم ترساند؟ من چوو بوومە بازاڕو پیپێکـی کەرەسـازیم بۆ خۆ کڕی و کە تۆم بینی، چوومە ناویەوەو لەسەر گردەکەوە خۆم غل کردەوە."

گورگەکـە یـەجگار تـوڕە بـوو،و گـوتی کـە لـە لوولـەی دووکەڵکێشـەکەوە دەچـمە خـوارێ و کودەڵەکە دەخۆم. کاتێ کودەڵەکە سـەیری کـرد گورگەکـە گەرەکیـەتی لـە دووکەڵکێشـەکەوە بێتـە خوارێ، مەنجەڵێکی پڕ لە ئاو کردو ئاگرێکی زۆر گەورەی رێك لە ژێر دووکەڵکێشـەکەدا کـردەوە، مەنجەڵە ئاوەکەی خستە سەری و سەری مەنجەڵەکەشی لادا.

گورگـەی بـێ ئاگـا لـە هـەموو شـتێك، رێـك کەوتـە نـاو مەنجەڵەکـەوەو کودەڵـە خێـرا سـەرەکەی نایـەوەو کوڵانـدی و بـۆ شـام خـواردی و ئیـدی لـەوە بـە دواوە سـەر سـووك و دڵ رەحـەت ژیـانی گوزەراند.

لە فۆلکلۆری کۆنی ئینلیزییەوە

گێرانەوەی: جۆزیف جاکوبز

٣- سپی بەفرینو سۆرگوڵ

ڕۆژگارێ بێوەژنێکی دەسکورت لە کوختەیەکی چکۆلەدا دەژیا. لە بەرانبەر کوختەکەی ئەودا دوو بنجە گوڵەباخ ڕووا بوو، یەکێکیان گوڵی سوورو ئەویتریان گوڵی سپی دەگرت. ئەم بێوەژنە دوو کیژی هەبوون وەکو ئەو دوو بنجە گوڵە جوان بوون. ناوی یەکێك لە کیژەکان سپی بەفرین و ناوی ئەویتریان سۆرگوڵ بوو. ئەم جووتە خۆشەویستترینو باشترین منداڵی دنیا بوون.

ئەم کچانە زۆربەی کات بە لێڕەوارو دارستانەکاندا دەسوڕانەوەو توتڕکیان دەچنیو هەرگیز هیچ حەیوانو گیانلەبەرێك ئازاری نەدەدان، بەڵکو گیانلەبەرەکان بە کەماڵی ئاسودەیی لێیان نزیك دەبوونەوە. کەروێشکی خرپن بە دەستی ئەوان پەلکە کەلەرمی دەخوارد، بزنەکێوی لەلایانەوە دەلەوەڕاو کەڵەکێوی لە دەوروبەریاندا هەڵبەزو دابەزی دەکردو باڵندان بەسەر چڵو لقی درەختانی نزیکی ئەوانەوە دەیانخوێندو ئیدی سپی بەفرینو سۆرگوڵ، سەرسووكو دڵڕەحەت، بێ خەمو خەیاڵ، هەمیشە دوور بوون لە هەر ڕووداوێکی ناخۆش. خۆ ئەگەر کاتیان فەرامۆش کردباو درەنگ کەوتبانو شەویان بەسەردا هاتبا، لە دەشتو دەران لەسەر سەوزەگیان دەنووستنو دایکیان هیچ ناڕەحەتو نیگەران نەدەبوو، چونکە دەیزانی کە لە جێگایەکی ئەمنو ئەمانن. جارێکیان کە سپی بەفرینو سۆرگوڵ لە لێڕەواردا نووستبوون، بەیانی کە دەگەڵ گزنگی هەتاودا خەبەریان بووەوە، هەستیان کرد منداڵێك بە جلێکی سپی بریقەدارەوە لە نزیکی ئەوان دانیشتووە. منداڵەکە بە میهرەبانی تەمەشای دەکردن، بەڵام هیچی نەدەگوت، لە پڕ بەناو لێڕەوارەکە کەوتو لە چاو ون بوو. کیژەکان کاتێ سەیری دەوروبەری خۆیان کرد، سەیریان کرد کە شەوێ لەسەر هەڵدێرێکی هەزار بە هەزار نووستبوون،و ئەگەر لەو تاریکییەدا چەند هەنگاوێك چووبانە پێشێ، لە هەڵدێرەکەوە بەر دەبوونەوە.

وەختێ جووتە کیژ بۆ ماڵ گەڕانەوەو حاڵو حیکایەتەکەیان بۆ دایکیان گێڕایەوە، دایکیان گوتی هەبێو نەبێ ئەو منداڵە، فریشتەی نیگابانی (پاسەوان) منداڵان بووە.

سپی بەفرینو سۆرگوڵ، هەمیشە بە جۆرێ کوختەکەی دایکیان خاوێن دەکردەوەو ڕێکیان دەخست، کە هەر کەسێك ڕێی بکەوتایەتێ، دڵی دەکرایەوە. لە هاویندا سۆرگوڵ هەموو ڕۆژێ بەیانی زوو پێش ئەوەی دایکی لە خەو ڕابێ دوو چڵە گوڵی سپیو سۆری لە تەنیشت تەختە خەوەکەیەوە دادەنا. سۆرگوڵ، ئەم گوڵانەی لە بنجە گوڵە باخەکەی بەرانبەر کوختەکە دەچنی. لە

زستانیش دا سپی بەفرین، ئاگری دەکردەوەو کترییەکی برنجەی بریقەداری پڕ لە ئاوی دەخستە سەر ئاگرەکە تا بکوڵێت.

لە شەوانی درێژی زستاندا، کاتێ کلو بەفران لە ئاسمانێ را دەهاتە خوارێ، دایکیان دەیگوت: "ئادەی سپی بەفرین، بڕۆ هەموو دەرگاو پەنجەرەکان دابخە".

پاشان هەموو لە دەوری ئاگرەکە دادەنیشتن و دایکیان عەینەکەکەی لە چاوانی دەکردو بە دەنگی بەرز کتێبی چیرۆکی بۆ دەخوێندنەوە. بەرخۆلەیەك لە تەنیشت ئەوانەوە لە عاردی رادەکشاو کۆترێکی چکۆلەی سپیش لە سەر تاقەکەی پشتیانەوە هەڵدەنیشت و سەری وەبن باڵەکانی دەنا.

شەوێك کە بەو گەرم و گوڕیو خۆشییە لە دەوری یەکتر دانیشتبوون، دەنگێك هات. دایکیان گوتی: " سۆرگوڵ دەرکە وەکە، بێگومان ڕێبوارێکی لێقەوماوە کە لەم سەرماو بەفرەدا بۆ داڵدەو پەناگەیەك دەگەڕێ." سۆرگوڵ بەلەز (پەلە) ڕۆیی و دەرکەی وەکرد. بەو نیازە دەرکەی کردەوە کە کابرایەکی هەژاری بێنەوا، بەو تاریکەشەوە لەبەر دەرکە وەستا بێ، بەڵام کە دەرکەی وەکرد ورچێکی بینی کە کەللە زەلامە قاوەییەکەی بە دەرگاکەدا دەکێشێت. سۆرگوڵ، قیژەیەکی کردو لە ترساندا بە پەلە گەڕایەوە، بەرخۆلەکەش دەستی بە بارە باڕ کردو کۆترەکەش باڵەکانی بە یەکدا دان، سپی بەفرین، رایکردو خۆی لە پشت تەختە خەوەکەی دایکییەوە وەشێرت (شاردەوە). بەڵام ورچەکە گوتی: "مەترسن! هیچ ئازارێکتان ناگەیەنمێ، خەریکە لە سەرما ڕەق دەبمەوە، تەنیا گەرەکمە تۆزێ خۆم گەرم بکەمەوە".

دایکیان گوتی: "ورچی بەلەنگاز (بێچارە) وەرە لە پاڵ ئاگرەکە پاڵبکەوە، بەڵام ئاگات لە خۆ بێ کوڵکەکانت (موو) نەسووتێت." هەنگێ دایکەکە، سپی بەفرین و سۆرگوڵی بانگ کرد کە لە پەناگاکانتان وەرنەدەر، ئەم ورچە هیچ ئاسیوێکتان (ئازار) پێناگەیەنێ، گیانلەبەرێکی مێریڤان (میهرەبان)و بێ وەیە.

سپی بەفرین و سۆرگوڵ لە پەناگە هاتنە دەرێ و بەرە بەرە بەرخۆلەکەو کۆترەکەش لێیان نزیك بوونەوەو هەموو ترسیان ڕەوییەوە. ورچەکە داوای لە منداڵەکان کرد کە بەفری سەر مووەکانی بتەکێنن. ئەوانیش هێندەیان ڕنەك بە مووەکانیا هێنا تا وشك بووەوە. ئەوسا ورچەکە بێ خەم و خەیاڵ، ئاسوودە دڵ و سەر ڕەحەت لە پاڵ ئاگرەکەدا ڕاکشاو کەوتە پرخە پرخ.

زۆری نەبرد، کچەکان خوویان بە ورچەکەوە گرت و زۆری پێ شادبوون، و وەکو سەگێکی گەورە مامەڵەیان لەگەڵ دەکرد. کچەکان، ورچەکەیان بەم دیوو و بەو دیودا تل دەداو سەریان دەکردە سەری، و کاتێ کە دەی مڕاندو دەی پرخاند، نەك نەدەترسان، بەڵکو پێدەکەنین، ورچە هەموو شتێکی بە ڕوو خۆشی تەحەمول دەکرد، تەنیا کاتێ منداڵەکان زۆریان ئەزیەت دابا، هاواری دەکرد:

ئاه! بەرۆکم بەردەن

سپی بەفرین گیان، سۆرگوڵ گیان

سەر مەخەنە سەرم، خەریکە دەدەم گیان

سەرەنجام کاتی خەو هات، هەموو چوونە ناو جێگاوە. دایکیان بە ورچەکەی گوت: "تۆش دەتوانی لەسەر قالیچەکەی پاڵ سۆپاکە. بخەوێ، ئەوێ پەناگەیەکی باشە لە بەفرو سەرمای دەرێت دەپارێزێ."

هەرکە دنیا رووناك بووەوە، منداڵەکان رێگەی ورچەکەیان دا، کە لە ماڵ وەدەربکەوێ... ئەویش بەکاوەخۆ بە نێو بەفرەکەدا بەرەو لێرەوار (دارستان) وەڕێکەوت. لەوشەوە بەدواوە، ورچە هەموو شەوێك لە هەمان کاتو سەعاتدا دەهاتو لە پاڵ سۆپاکەدا رادەکشاو رێگەی بە سپی بەفرینو سۆرگوڵ دەدا تا بە کەیفی دڵی خۆیان گەمەی (یاری) لەگەڵ دا بکەن، بە رادەیەك هۆگری ورچە بوو بوون کە شەوان تا ئەو کاتەی کە ئەو دەهات، دەرکەیان کلیل نەدەدا.

کە بەهار هاتو دنیا سەوز بوو، بەیانییەك ورچە بە سپی بەفرینی گوت: "ئیتر دەبێ من ئێوە بەجێ بێڵمو بە درێژایی هاوینەکە ناگەڕێمەوە."

سپی بەفرین پرسی: "ورچی مێریڤان بۆ کوێ دەڕۆی؟"

ورچە گوتی: "دەبێ بڕۆم بۆ دارستانو ئاگاداری عەمارەکەی خۆم بکەم، تا کورتە باڵا یانی ناڕەسەن دەستیان نەبەنێ" ورچە لەسەری رۆیی: "لە زستاندا کە بەفر دەکەوێو زەوی دەیبەستێ، کورتە باڵایان دەچنە ژێر عاردی، چونکە ناتوانن بە عاردی بەستەڵەکدا سەر بکەون. بەڵام هەنووکە کە بەفر تواوەتەوەو هەتاو عاردی گەرم کردووە، کورتە باڵایان دێنە دەرێو هەر شتێکیان لەسەر عاردی دەست بکەوێ دەیدزنو لە غارو شکەفتاندا دەیشارنەوەو بە ئاسانی نادۆزرێنەوە."

سپی بەفرین، بە رۆییشتنی دۆستەکەیان زۆر نیگەرانو ناڕەحەت بوو. کاتێ دەرگای بۆ ورچەکە کردەوە، لە کاتی چوونە دەرەوەدا لایەکی پێستی ورچەکە لە دەسکی دەرگاکە گیر بوو، و سپی بەفرین تەسەوری کرد کە لە ژێر پێستی ورچەکەوە چاوی بە درەوشانەوەی زێڕ کەوتووە، بەڵام دڵنیا نەبوو.

ورچە بەلەز دوورکەوتەوە، زۆری نەبرد کە لە نێو دارو درەختەکاندا ون بوو. ماوەیەکی زۆر بەسەر رۆییشتنی ورچەکەدا نەڕۆیی بوو، کە دایکی کچەکان، منداڵەکانی بۆ لێرەوار نارد، تا چیلکەو دار کۆبکەنەوە، لە دارستانەکەدا تووشی دارێك بوون کە بڕا بووەوەو لە عاردی کەوتبوو، سەیریان کرد شتێك لە پاڵ دارەکەدا، لە نێو گیاو دەوەناندا هەر هەڵبەزو دابەزیەتی، بەڵام بۆیان مەعلووم نەبوو کە ئەو شتە چیە. کاتێ سپی بەفرینو سۆرگوڵ، چوونە پێشترەوە بە سەرسامی روانیان کە کورتە باڵایەکی رەنگو روو سیسەڵەو چرچەڵەی ردێن درێژی یەك مەتری لەوێیەو سەری ردێنی (ریش) لە قلیشی دارەکە گیر بووە، ئەم پیاوە چکۆلەیە، ئەم کورتە باڵایە وەکو سەگێك کە بە قرێتە بەسترا بێتەوە هەر هەڵبەزو دابەزی دەکردو نەیدەزانی چ بکات. چاوە قرمزە (سوور) ئاگرینەکانی بڕی بووە کیژەکانو هاواری دەکرد: "بۆچی لەو دوورە وەستاون؟ وەرن یارمەتیم بدەن!".

سۆرگوڵ پرسی: "پیاوی چکۆلە، تۆ لێرە چ دەکەی؟"

کورته بالاّ، بەرسڤی (وەلاّمی) دایەوە: "هەی گەوجی فزولّی لاپرەسەن! دەمویست ئەم دارە بشکێنمو هەندێ چیلکەو دار بۆ ئاشخانەکەم ببەمەوە، ئیدی پوازێکم خستە درزی دارەکە، بەلاّم پوازەکە زۆر لووس بوو و لە دەستم دەرپەڕیو ئیدی فریا نەکەوتم ردێنم لە درزو قلّیشی دارەکە دەربێنمو گیرم خواردووەو ناتوانم لە جێی خۆ بجولّێم، ئێستاش ئێوە ئەی کچانی گەوجو دەموچاو ڕچیوی بێ تام، رەق راوەستاونو تەمەشای من دەکەنو پێم پێدەکەنن! تەحا کە خەلّکێکی بەدو خراپن!"

کچەکان، چەندیان کردو کۆشا، نەیانتوانی ردێنی کابرای کورتە بالاّ دەربێنن، چونکە ردێنی زۆر خراپ لە درزی دارەکە گیر بوو بوو.

سۆرگولّ گوتی: "من هەنووکە دەچم نەفەرێکی دی دێنم تا یارمەتیمان بدات".

کورتە بالاّ هاواریکرد: "ناماقولّت کرد، گەوجینە، هێنانی نەفەرێکی دی چ سوودێکی هەیە؟ ئێوە بۆ من سەرو زیادن. هیچ بیرێکی ترتان بە مێشکا نایەت؟"

سپی بەفرین گوتی: "خۆت نیگەران مەکە، من یارمەتیت دەدەم"

مقەسێکی لە بەرکی (گیرفان) دەرهێناو سەری ردێنی بری، کورتە بالاّ، هەرکە رزگاری بوو، یەك کیسەی پڕ لە زێری کە لە ناو رەگو ریشەی درەختەکەدا شاردرا بووەوە، هەلّگرتو بەدەم خوتەو بۆلّەوە گوتی: "نەفرەت لەم کیژە لاسارانە کە ریشە جوانەکەمیان بری". هەنگێ کیسە زێرەکەی لە پشتی بەستو بێئەوەی گوێ بە سپی بەفرینو سۆرگولّ بدات، رۆییو لە چاو ون بوو.

دوای چەند رۆژێکی دی جووتە خوشك رۆییشتن بۆ شیوی ئێوارێ ماسی بگرن.

کاتێ گەیینە نزیکی رووبارەکە بوونەوەرێکی وەکو کولۆیەکی گەورە کە بە هەلّبەز هەلّبەز بەرەو رووبارەکە دەڕۆیی، سەرنجی راکێشان. بەغار بەرەو بوونەوەری ناوبراو چوون، سەیریان کرد، هەمان کابرای کورتە بالاّی کۆنە ئاشنای خۆیانەو بە تەمایە خۆی هەلّداتە ئاوەکەوە.

سۆرگولّ، لە کورتە بالاّی پرسی: " ئەوە چ دەکەی؟ خۆ بە تەما نیت خۆت هەلّدەیتە ئاوەکەوە؟.

کورتە بالاّ بەرسڤی دایەوە: "من ئەوەندە گەوج نیم کە کاری وا بکەم! چما نابینی کە ئەو ماسیە بەدفەڕە گەرەکیەتی رام بکێشێتە ناو ئاوەکەوە!".

بەلاّم حالّو حیکاتەکە بەم جۆرە بوو، کە ئەم کابرا کورتە بالاّیە لە کەنار رووبارەکە دانیشتبوو،و سەرقالّی راوە ماسی بوو بوو. بە رێکەوت بایەك هەلّدەکاتو ردێنی لە قولاپەکە گیر دەبێتو رێك لەو کاتەدا ماسییەکی گەورە قەپ بە قولاپەکەدا دەکات. بەلاّم چونکە ئەم کابرا کورتە بالاّیە دەرەقەت نایایەت ماسیەکە راکێشێتو لە ئاوەکەی دەربێنێ، ماسییەکە ئەو بۆ لای خۆی رادەکێشێت. کابرای کورتە بالاّی بەلەنگازو بێنەواش بە هەموو هێزو قوەتی خۆیەوە هەر دڕكو دالّو بنچكو دەوەنێکی بەر دەستدەکەوێ، توند دەیگرت، بەلاّم فایدەی نەبابێ و ناچار دەبێ ماسییەکە بە هەر لایەکدا بجولّێ، بەولایەدا بڕواتو لەزگ بوو (وەخت بوو) بکەوێتە ئاوەکەوە.

کیـژەکان، ڕێك لـە کـاتی خۆیـدا گـەیی بوونـە ئەوێنـدەرو کـابرای کورتـە باڵایـان تونـد گـرتو هەرچییەکیان لە دەسەڵاتو توانادا هەبوو دریغیان نەکرد بۆ ئـەوەی ردێنی لـە قولاپەکە بکەنـەوە. بەڵام سوودی نەبوو، چونکە ریشی کابراو پەتەکە زۆر خراپ تێك ئاڵا بوون، ئیدی بیریان بە هـیچ کوێ رانەگەیی، تەنیا ئەوە نەبێ کە بە مقەست تۆزێ لە ردێنی بڕن. بەمجۆرە کـابرای کورتـە باڵا هەمدیس تۆزێکی تری لە ریشی لە دەست دا.

کابرای کورتە باڵای سپڵەو پێنەزان کە بینی کیژەکان تـۆزێکی تریـان لـە ردێنـی بـڕی، هـاواری کرد: "باشە ئێوە گەرەکتانە بەم کارانەتان سیمای من ناشیرین بکـەن؟ جـاری پێشـوو ئەوەنـدەتان لە ردێنم بڕی بەس نەبوو، وا ئەمجارەش لێم پەیدا بوونەوەو باشترین بەشی ردێنمتـان هەڵپاچی. من لە ئێستا بە دواوە رووم نایە خۆم پیشانی هاوڕەگـەزانی خـۆم بـدەم. سـەد بریـا ئێـوە بـۆ ئێـرە هەر نەهاتبان." ئەوسا کابرای کورتە باڵا بە دەم خوتەو بۆڵەوە کیسـەیەکی پـڕ لـە مـرواری لـە نێـو نەیجەزارەکە (قامیشەڵان) هەڵگرتو بەناو درەختەکان کەوتو لە چاو ون بوو.

کیژەکان کە بە سپڵەیی کابرای کورتە باڵایان دەزانی، هیچیان نـەگوتو ملـی ڕێگـەیان گـرتو بۆ شار رۆیشتنەوە.

سـپی بـەفرینو سـۆرگوڵ، لـە ڕێگـەی گەڕانەوەیانـدا بـۆ مـاڵ، بـە هـەمان شـوێندا تێپـەڕین، و سـەیریان کـرد کورتـە بـاڵا، بـێ خـەمو خـەیاڵ، مرواریـەکانی لـەو گـۆڕە هەڵڕشـتووەو تەسـەوری نەدەکرد کە بەو ئێوارە درەنگە، هیچ کەسێك بەوێدا تێپەڕێت.

تیشکی زەردەپەڕی رۆژاوا لە مرواریەکانی دەداو بە جۆرێ دەبریقانەوەو پرشنگیان دەدا کە کیژەکان بە ناچاری وەستانو ماتو حەیران چاویان بڕییە ئەو جەواهێراتە.

کابرای کورتە باڵا، کە لە نیگەرانیو پەرێشانیدا دەموچاوە کەوەییەکەی، سوور هەڵگـەڕا بـوو، هاواری کرد: "ئەرێ ئەنگۆ بۆچی وا حەپەساوو حەیران وەستاون؟" کابرای کورتە باڵا هێشتا بـە تەواوەتی لە قسەکانی نەبوو بووەوە کە لەپڕ دەنگێکی گڕ بەرز بـووەوە، ئـەوسا ورچێکـی قـاوەیی لە دارستانەکەوە هاتە دەر. کابرای کورتە باڵا لە ترسا کـەوتـە هەڵبـەزو دابـەز، بـەڵام فریـا نەکـەوت خۆی بخزێنێتە پەناگەیەکەوە، چونکە ورچەکە ڕێك گەیی بووە دیـار سـەری. کورتـە بـاڵا لـە ترسـا هاواریکرد: "ئاغای ورچی ئازیز، بمبوورە! من هەموو گەنجێکی خۆم دەدەم بە تۆ. تەمەشای ئـەم جـەواهێراتو بـەردە جوانانـە بکـە! بمبـوورە! خـواردنی بوونـەوەرێکی لاوازو بـێ توانـاو بچـووكو بێنەواو بەلـەنگازی وەکو من چ لـەزەتێکی هەیـە! من گۆشـتم چیەو گۆشـتاوم چیە! تـۆ لـە بـەینی ددانەکانتا هەر هەستم پێناکەیت! لـە جیاتی من ئـەو دوو کیژە ناڕەسـەنە بگرە. ئەوانـە پـارووی چەورن بۆ تۆ، وەکو پۆڕێکی قەڵەو، لە جیاتی من بیان خۆ." بەڵام ورچەکە گـوێی بـە قسـەکانی نەداو بە چنگە تیژەکانی چەپۆکێکی وای بەو بوونەوەرە بەدفەڕو ناڕەسـەنەدا کێشـا کـە جـارێکی دی هەڵنەسایەوە.

لـەو کاتـەدا کـە کیـژەکان پێیـان وەغـارەوە نـا، ورچـەکە گـازی کـردنو گـوتی: "سـپی بـەفرین، سۆرگوڵ مەترسن، سەبرکەن منیش دەگەڵتاندا دێم.

کیژەکان، کە دەنگی ورچەکەیان ناسییەوە وەستان. هەرکە ورچەکە لە کیژەکان نزیك بووەوە، لە پڕ لە پێستی ورچایەتی دەرچوو و بوو بە کوڕێکی گەنجی قۆزی کەڵەگەتو پۆشتەو پەرداخی جلو بەرگ بە زێڕو زیو چنراو،و گوتی: "من شازادەیەکم کە لەلایەن ئەو کورتە بالاّ ناڕەسەنو بەدفەڕەوە ئەفسوون کرا بووم. جا نەك هەر گەنجەکەمی دزی بوو، بەڵکو گۆڕی بوومیشی بە ورچێکی کێوی،و ئەگەر نەم کوشتبا، دەبوایە بە درێژایی تەمەنم ئاوارەو دەربەدەری لێرەواران بم".

دوای ماوەیەك سپی بەفرین دەگەڵ شازادەو، سۆرگوڵ دەگەڵ براکەی شازادەدا زەماوەندیان کردو هەموو ئەو جەواهێراتەیان، کە کابرای کورتە بالاّ لە شکەفتان دا (ئەشکەوت) شاردبووەیەوە، لە بەینی خۆدا دابەش کرد. دایکە پیرەکەی سپی بەفرینو سۆرگوڵ-ش تا چەندین ساڵ بە خۆشیو شادی دەگەڵ منداڵەکانیا ژیاو ئەو دوو بنجە گوڵەباخەشی دەگەڵ خۆدا بۆ کۆشكو ماڵی کچەکانی هێناو لە قەراخ پەنجەرەی ژوورەکەیدا رواندنیو هەموو ساڵێك جوانترین گوڵی سپیو سووریان دەگرت.

جاکوبو ویلهلم گریم.

٤- بولبل

لە وڵاتی چیندا کە قەراڵو هەموو دەربارییان چینین، لە رۆژگارانی زوودا، چیرۆکێك رووی داوە،و بۆ ئەوەی لەبیر نەچێتەوە، وا جارێکی دیکە دەی گێڕینەوە.

کۆشکی قەراڵی چین، بەشکۆترین کۆشکی جیهان بوو، دیوارەکانی لە چینی زۆر گران بەها دروست کرابوو، بەڵام ئەوەندە ناسكو شکەستەنی بوو، کە هەر کەسێك بیویستبا دەستی لێبدایا، دەبوایە زۆر وریا بێ. لەو باخەدا کە کۆشکەکەی قەراڵی تێدا بوو، ئەوەی مایەی سەرنج بوو، ئەو گوڵە هەرە جوانانە بوو کە بە زەنگوڵەی زیوین درابوونە دەم یەکەوە، کاتێ کەسێك بەلایاندا دەڕۆیی، سەدای زەنگوڵەکان بەرز دەبووەوە. لەم کۆشكو باخەدا هەموو شتێك هێندە وەستایانە رێکخرا بوو کە هەر تەماشاڤانێکی (بینەر) سەرسامو حایر دەکرد. باخەکە هێندە گەورە بوو کە تەنانەت باخەوانەکەش نەیدەزانی ئەو سەری لە کوێیە. لە پشت ئەم باخەوە لێرەوارێکی بە سامو شکۆی چڕە درەختانی گەورەو، دەریاچانی شینبا و هەبوو. ئەو لێرەوارە لە کەناری دەریایەکی شینباوی سافو گەشدا تەواو دەبوو. گەورەترین کەشتی دەیانتوانی بە ژێر درەختەکاندا تێپەڕن. بولبلێك لە نێو لقو پۆی ئەم درەختانەدا دەژیا، ئەم بولبلە دەنگو ئاوازێکی هێندە دڵڕفێنو دڵگیری هەبوو کە تەنانەت ئەو ماسیگرە هەژارو بەلەنگازەی کە شەوان دەهات تا تۆڕەکەی لە ئاوەکە دەربێنێ، بەو هەموو سەرقاڵییەی خۆیەوە، دەوەستا تا گوێ لە ئاوازی بولبلەکە بگرێتو دەیگوت: "چەند جوان دەخوێنێ!" بەڵام ناچار بوو بە دووی کارەکانی بکەوێو باڵندەکە بۆ شەوی داهاتوو بەجێ بێڵێ.

ئەو میوانو رێبوارو گەشتیارانەی کە لە وڵاتانی جیاوازەوە بۆ پایتەختی قەراڵی (پاشا، ئیمپراتۆر) دەهاتن، بە دیتنی دیمەنی ئەو کۆشكو باخە جوانە، حایر دەمان، بەڵام کاتێ کە گوێیان لە ئاوازی بولبلەکە دەبوو، هەموو دەیانگوت: "دەنگو ئاوازی ئەم بولبلە، لە هەموو شتێك دڵگیرترە."و کاتێ بۆ شارو وڵاتی خۆ دەگەرانەوە، باسی ئەو کۆشكو تەلارەیان بۆ خەڵکانی تر دەگێڕایەوە. ئەو نووسەرو زانایانەی کە شارەزاییان دەربارەی وڵاتی چین هەبوو،

کتـێبی زۆریـان دەربـارەی ئـەو شـارەو باخەکـەی نووسـی، بـەڵام ئـەوانیش لـە کتێبەکانیانـدا، بولبلەکەیان فەرامۆش نەدەکرد.

لە قەڕاڵنشینی چیندا، ئەو بولبلە لە هەموو شتێك پتر مایەی ستایش بوو،و شاعیران، شیعری جوانیان بە بولبلەکەو جەنگەڵ‌و لێرەوارەکەو دەریای شینباوی ساف‌و گەشی کەنار کۆشکەکە هەڵدەدا. ئەم کتێبانە بۆ هەموو شوێنێکی دنیا دەنێردران‌و هەندێکیان دەگەیینە دەستی قەڕاڵی چین. قەڕاڵ لەسەر کورسیە زێڕینەکەی دادەنیشت‌و ئەو کتێبانەی دەخوێندەوەو دەخوێندەوەو جار جارێ سەری دەلەقاندو زۆر خۆشحاڵ دەبوو کە لەو کتێبانەدا ئەو هەموو ستایشەی شارو کۆشك‌و باخەکەی دەکرا. لە کتێبەکاندا نووسرابوو! " دەنگ‌و ئاوازی بولبلەکە لە هەموو شتێك جوانترو عەجیب ترە."

رۆژێ قەڕاڵ گوتی: "باشە بۆچی من هیچ شتێك دەربارەی ئەم بولبلە نازانم؟ ئایا شتی واهی لـە ئیمپراتۆریـەت‌و باخەکـەی منـدا هەیـە؟ ئـەدی بۆچـی مـن هـەرگیز هیچـم دەربـارەی ئـەم بولبلـە نەبیستووە؟ سەیرە بۆچی دەبێ من بۆ یەکەمجار لە کتێبی کەسێکەوە کە هـەرگیز لێـرە نـەژیاوە، باسی ئەم بولبلە ببیستم!"

قـەڕاڵ، سـەرەك وەزیرانـی دەربارەکـەی بـانگ کـرد. ئـەم وەزیـرە هێنـدە غـەڕاو لـە خۆبـایی بـوو، کاتێ کە ژێـر دەسـتەکانی زاتیـان دەکـرد قسـەی دەگـەڵ بکـەن، ڕووی نـەدەدانێ‌و سـەرێکی تـەکان دەداو دەیگوت "پیف".

قەڕاڵ بە سەرەك وەزیری گوت: "دەڵێن لێرە باڵندەیەکی نـا ئاسـایی بـە نێـوی بولبلـەوە هەیـەو دەڵێن ئەم باڵندەیە بەشکۆترین شتی ناو ئیمپراتۆریەتەکـەی منـە. بـۆچی تـا ئێسـتا هـیچ کەسـێك باسی ئەم باڵندەیەی بۆ نەکردووم؟" سەرۆك وەزیران گـوتی: "مـن تـا ئێسـتا هیچـم دەربـارەی ئـەم بولبلـەی کـە تـۆ دەیڵێـی، نەیبسـتووە،و بێگومـانم کـە شـتی وا هـەرگیز لـە دەربـاردا (بارەگـای پاشایەتی) نەبووە! دەبێ لە دەرێی دەرباردا بۆی بگـەڕێین!" بـەڵام ئـەو بولبلـە لـە کـوێ بدۆزنـەوە؟ سـەرەك وەزیـران بـە قاڵدرمەکانـدا هەڵگـەڕاو داگـەڕا، هـەموو هـۆڵ‌و هـەیوان‌و ڕارەوەکـان گـەڕا، پرسـیاری لـە هـەر کەسـێك دەکـرد، هیچـی دەربـارەی ئـەو بولبلـە نـەدەزانی. سـەرەنجام سـەرەك وەزیران چووەوە بۆ لای قەڕاڵ‌و گوتی لەوەیە ئەم بولبلە زادەی خـەیاڵی نووسـەرانی ئـەو کتێبانـە بووبێ.

ئەوسا سەرەك وەزیران لەسەری ڕۆیی: "خاوەنشکۆ! نابێ هـەر شـتێك کـە دەنووسـرێت، ئێـوە باوەڕی پێبکەن. هەندێ چیرۆکانی ساختەو درۆینە هەن کە هونەری ڕەشیان پێدەگوترێ.

قـەڕاڵ گـوتی: "بـەڵام یـەکێك لـەو کتێبانـە لەلایـەن قـەڕاڵی خـاوەن دەسـەڵاتی ژاپۆنـەوە بـۆ مـن نێـردراوە، بۆیـە نابـێ درۆ بـێ. دەبـێ ئـەم بولبلـە، ئەمشـەو بهێنرێتـە ئێـرە! ئەگـەرنا، هـەموو دەرباریەکان پاماڵ دەکرێن (لە ناودەبرێن)".

سـەرەك وەزیـران، ئـاهێکی هەڵکێشـا‌و بـە قالدرمەکانـدا کەوتـە سـەرکەوتن‌و دابـەزین. هـەموو هۆڵ‌و رارەوەکان گەڕا. نیوەی دەرباریەکانیشی لەگەڵ بوون، چونکە نەیاندەویست پاماڵ بکرێن‌و تیا بچن. هەموو دەرباریانی قەڕاڵ، لە بەینی خۆیاندا پرسیاری ئەو بولبلە سەیرەیان دەکرد کە

نەیاندەناسی. ئەنجام یەکێك لە خزمەتچیانی موبەق کە کچۆڵەیەکی هەژارو بێنەوا بوو گوتی: "من، ئەم بولبلە باش دەناسمو دەزانم چتۆ (چۆن) ئاواز دەخوێنێ! هەموو شەوێ کە تۆزێك لە بەرماوەی شیوی سەر خوانی دەربار، بۆ دایکە نەخۆشەکەم دەبەم، کاتێ هیلاكو ماندوو، دڵتەنگو خەمین بەرەو ماڵ دەبمەوە، تاوێك لە بێشەو لێرەوارەکەدا دەوەستم. لەو کاتەدا ئاوازی بولبلەکە دەژنەوم (دەبیستم)، کە گوێم لە ئاوازی بولبلەکە دەبێ، چاوانم تەژی رونك (فرمێسك) دەبنو لەو دەمەدا وا هەستدەکەم کە دایکم ماچم دەکات."

سەرەك وەزیران گوتی: "بچکۆل گیان، ئەگەر تۆ بمانبەی بۆ ئەو شوێنەی کە بولبلەکەی لێیە، من ژوورێکی وەکو ژووری موبەقی دەربارت دەدەمێ،و هەموو شەوێ کاتی شیو رێگەت دەدرێ کە قەڕاڵ بدینی. ئەم بولبلە ئەمشەو دەعوەتی دەربار کراوەو." ئەوسا هەمووان، روویان کردە لێرەوارەکە، روویان کردە ئەو شوێنەی کە بولبلەکەی لێ بوو،و لەوێندەر دەیخوێند. لە رێگادا گوێیان لە دەنگی بۆڕەی گایەك بوو

یەکێك لە دەرباریيەکان گوتی: "ئەها، دۆزیمەوە! ئەم بوونەوەرە چکۆلەیە، چ دەنگێکی قەبەی هەیە! دڵنیام کە پێشتر گوێم لە دەنگی بووە."

کچۆڵەکە گوتی: "نا، ئەمە دەنگی بۆڕە بۆڕی گایە، هێشتا رێگەیەکی زۆرمان ماوە." ئەوسا قورباقەی گۆلان دەستیان بە قیڕە قیڕان کرد.

ڕۆحانی دەربار گوتی: "چەند بەشکۆیە، هەبێ و نەبێ دەنگی بولبلەکەیە، لە دوورەوە لە دەنگی زەنگی کڵێسا دەچێت!"

کچۆڵەکە گوتی: "نا، نا، ئەمە دەنگی قورباقانە (بۆق)، بەڵام پێموایە، دوای تۆزێکی دی گوێمان لە دەنگی دەبێت."

زۆری پێنەچوو کە بولبلەکە کەوتە نەغمەخوانی. کیژێ هاواری کرد: "ئەوەتا لەوێندەر هەڵنیشتووە"و ئەوسا ئاماژەی بۆ باڵندەیەکی چکۆلەی کەوەیی کرد کە لەسەر چڵی دارێك هەڵنیشتبوو.

سەرەك وەزیران گوتی: "باشە شتی وا دەبێت؟ من هەرگیز وێنام نەدەکرد کە بولبل بەمجۆرە بێ، چەند ئاساییە! دیارە دەبێ لە دیتنی ئەم هەموو گەورە پیاوو پایەرزانە ترسابێت ڕەنگی پەڕی بێت!"

کارەکەرە چکۆلەکە گوتی: "ئەی بولبلی چکۆلەی ئازیز! قەڕاڵی بەخشندەو دڵاوای ئێمە، حەز دەکات تۆ ئاوازی بۆ بخوێنی." بولبلەکە گوتی: "من زۆر خۆشحاڵ دەبم ئاواز بۆ قەڕاڵ بخوێنم." ئەوسا هەڵیکردە نەغمەخوانیەکەی ئەوتۆ، کە هەر هەموویان بە بیستنی مەست بوون. سەرەك وەزیران گوتی: "دەنگی ئێژی (دەڵێی) دەنگی زەنگی بلورینە، تەمەشا گەروی ناسكو بچووکی چۆن دەجولێ! بە ڕاستی عەجایەبە کە ئێمە هەرگیز گوێمان لە دەنگی نەبووە. ئەم بولبلە بۆ دەربارەکەمان بەختەوەریو شادمانیەکی گەورەیە." بولبلەکە، کە وایدەزانی قەڕاڵ یەکێکە لەو پیاوانەی کە لەوێدا وەستاون، گوتی: "دەتوانم جارێکی دیکەش بۆ قەڕاڵ بخوێنم؟"

سەرەك وەزیران گوتی: "ئەی بولبلی بەڕێز، من شانازی دەکەم بەوەی کە ئەمشەو بۆ دەربار دەعوەتت بکەم. قەڕاڵی جوامێرو میرەبانی ئێمە، هانیس، بێگومان ئاشقی ئاوازی دڵگیرو دڵڕفێنی تۆ دەبێت."

بولبلەکە گوتی: "دەنگی من لە نێودارو درەختاندا باشترە." بەڵام کاتێ بولبل زانی قەڕاڵ دەیەوێ لە دەرباردا ببینێ، بە خۆشحاڵیەوە لەگەڵیاندا بەڕێکەوت.

لە کۆشکدا هەموو شتێك بە شێوەیەکی پڕ شکۆو جوان ئامادە کرابوو، دیوارە چینییەکانو ناو کۆشکەکە بە روناکیو تیشکی هەزاران چراو چلچرای زێرین بەوپەڕی شکۆوە دەدرەوشایەوەو پرشنگی دەدا. ڕارەوەکان بە گوڵو ئینجانەی یەجگار جوان رازابوونەوەو گوڵەکان زەنگوڵەیان پێوەکرابوو، و زرینگە زرینگیان سەعاتە ڕێیەك دەڕۆیی.

ئیدی جۆشو خرۆشو بەزمو رەزمێکی وەها بەرپابوو کە دەرگاکان لێکدا لێکدا دەکرانەوەو دادەخران، و گشت زەنگۆڵەکان، بە جارێ دەزرینگانەوەو کە پیاو قسەی دەکرد، تەنانەت دەنگی خۆیشی بە زەحمەت دەژنەوت (دەبیست).

لە ناوەندی هۆڵە گەورەکەدا، لەو شوێنەی کە قەڕاڵ لەسەر تەخت دادەنیشت، بالیفۆکەیەکی زێرینیان بۆ بولبلەکە داناو هەر هەموو دەرباریان ئامادەبوونو کارەکەرە چکۆڵەکەی موبەقیش کە ئێستا بوو بە یەکێك لە ئاشپەزەکان، رێگە درابوو کە لەپشت دەرگاکەوە دانیشێت. هەمووان جوانترین جلکیان لەبەر کردبوو، و ئەو باڵندە چکۆڵە کەوەییە کە قەڕاڵ بە دڵۆڤانیو مێریڤانی رەفتاری دەگەڵ دەکرد، سەرنجی هەموویانی بۆ خۆ ڕاکێشابوو.

بولبلەکە، بەجۆرێ کەوتە نەغمەخوانی کە روندك (فرمێسك) لە چاوانی قەڕاڵ قەتیس ماو ئەوسا بە گۆنایدا هاتە خوارێ. ئەوسا بولبلەکە ئاوازێکی لەوەش جوانتری خوێندو بە دەنگە پڕ جۆشو خرۆشەکەی سوکناییو ئارامی بە دڵو دەروونی هەموو دەرباریەکان بەخشی.

قەڕاڵ هێندەی لەزەت لە دەنگو ئاوازی بولبلەکە بینی بوو کە گوتی: "ئەم بولبلە دەبێ گەردنبەندە زێرەکەی ئەو لە مل بکات" لێ (بەڵام) بولبلەکە سوپاسی کردو گوتی: "من پاداشتی خۆم بە زیادەوە وەرگرتووە، و فرمێسکەکانی پاشا باشترین پاداشتە بۆ من، چونکە فرمێسکی قەڕاڵ، کاریگەرییو مانای زۆری هەیە." و بەمجۆرە بولبلەکە چەند جارێکی دی بەو دەنگە ئەفسوناویو دڵگیرەی خۆی کەوتە نەغمەخوانی.

خانمانی دەربار دەیانگوت: " ئەمە خۆشترین دەنگە کە تا ئێستا گوێمان لێبووە." و هەر هەموویان خۆزیایان دەخواست، دەنگێکی خۆشی وەکو دەنگی بولبلەکە یان هەبوایە، تا بەرامبەرەکەیانی پێ بدوێنن.

پێشخزمەتو پێشکاران دەیان گوت کە دەنگی خانمەکانیان لە گیان خۆش بووەو ئەم ستایشو تاریفە بۆ خانمەکان سەرکەوتنێکی گەورە بوو، و زۆری دڵخۆش دەکردن. بەڵام دەنگی بولبلەکە بە بەهرەیەکی راستەقینە دەهاتە ژماردن. ئێستا بولبلەکە دەبوا لە کۆشکدا بژی. قەفەزێکی تایبەتی خۆی هەبوو، بۆی هەبوو بە رۆژ دوو جارانو بەشەو جارێك لە قەفەزەکەی بێتە دەرێو پیاسە بکات. دوانزە خزمەتکاریان بۆ بولبلەکە دانا کە هەر یەکێکیان بە هەودایەکی

ئاوریشمین، کە لە یەکێك لە لاقە ناسکەکانی بولبلەکە بەسترابوو، بولبلەیان بۆ گەڕان دەبرد، پیاسە کردن بەو هەودایەوە بۆ بولبلەکە کارێکی ئاسان نەبوو. هەموو خەڵکی شار باسی ئەم باڵندە خۆشخوانەیان دەکرد، کە دوو کەس دەگەیشتنە یەکتر لە جیاتی سڵاوو ئەحواڵپرسی وشەی بولبلیان بەکار دەبردو ئاهێکیان هەڵدەکێشاو هەر کەسەو بەڕێی خۆیدا دەڕۆیی. یازدە منداڵ، بەناوی بولبلەوە ناو نران، ئەگەرچی شتاقیان وەکو بولبلەکە دەنگیان خۆش نەبوو، و بە تۆزی پێی ئەودا نەدەگەیین.

تا رۆژێ قەراڵ، بەستەیەکی گەورەی پێگەیی کە لەسەری نووسرا بوو: "بولبل". قەراڵ بەخۆشییەوە گوتی: "دڵنیام ئەمە کتێبێکی تازەیە دەربارەی باڵندە بەناوبانگەکەی ئێمە." بەڵام کە بەستەکەی کردەوە کتێب نەبوو، بەڵکو گەمەیەك بوو و لە پاکەت نرابوو، یانی بولبلێکی دەستکرد بوو و لە بولبلی راستەقینە دەچوو،و بە ئەڵماس و یاقووتی پیرۆزەیی رازا بووەوە، کاتێ کە کۆکیان دەکرد، دەیتوانی یەکێك لە نەغمەو ئاوازەکانی بولبلە راستەقینەکە بڵێتەوە. کلکی بولبلە دەستکردەکە بەرزو نزم دەبووەوە، زێڕو زیوی سەر کلکی بولبلەکە دەدرەوشایەوە. گەردنبەندێکیان لە ملی کردبوو کە لێی نووسرا بوو: "بولبلی قەراڵی ژاپۆن، لە چاو بولبلی قەراڵی چین دا هیچ نییە."

هەموو دەیانگوت: "ئەگەر ئەم دوو بولبلە بە جووتەو پێکەوە بخوێنن، چ چریکەو ئاوازێکمان گوێ لێدەبێت!".

ئەنجام جووتە بولبل پێکەوە خوێندیان، بەڵام دەنگیان هاوئاهەنگ نەبوو. بولبلە راستەقینەکە بە شێوەی سروشتی و ئاسایی دەیخوێندو بولبلە دەستکردەکە بە سێ ریتم دەیخوێند.

مامۆستای مۆسیقا دەیگوت: "خەتای بولبلە دەستکردەکە نیە! بولبلی دەستکرد هەمیشە، زەمەن رەچاو دەکات و لە هەموو بارێکدا بە دروستی کار دەکات."

پاشان بولبلە دەستکردەکە بە تەنیا ئاوازی خوێندو بە رواڵەت لە بولبلە راستەقینەکە رێکوپێکتر دەیخوێندو هەندێکیش پێیان وابوو رواڵەتی ئەو جوانترە، چونکە وەکو جەواهێر دەدرەوشایەوە. بولبلە دەستکردەکە سی و سێ کەڕەت بێ وەستان و بێ ئەوەی ماندوو بێت، پارچە ئاهەنگێکی خوێند. پیاوانی دەربار دەیانویست جارێکی دیکەش بخوێنێ، بەڵام قەراڵ گوتی: "هەنووکە نۆرەی بولبلە راستەقینەکەیە، با ئەو بۆیان بخوێنێ". بەڵام بولبلەکە کێوە (بۆ کوێ) چوو بوو؟ کاتێ کە ئەو لە پەنجەرە کراوەکەوە بەرەو لێرەوارە سەوزەکەی خۆی فڕی بوو، هیچ کەسێك هەستی پێنەکردبوو.

قەراڵ گوتی: "چ بکەم؟"

هەموو دەربار گازاندەیان لە بولبلەکە کردو گوتیان: "ئەو بولبلە زۆر سپڵەو پێنەزان دەرچوو، بەڵام هەر باشە ئەم بولبلە دەستکردەمان هەیە کە لەو باشتر دەخوێنێ."

دەبوایە باڵندە دەستکردەکە هەمدیس بخوێنێ، ئەم کەڕەتە سی و چوار جاری لەسەر یەك، هەمان ئاوازی دووبارە کردەوەو هێشتا ئاوازەکەیان لەبەر نەکردبوو.

مامۆستای مۆسیقا، ستایشێکی زۆری باڵندەکەی کردو هەمووانی دڵنیا کرد کە ئەم باڵندەیە لە بولبلە راستەقینەکە باشترە. نەك هەر لەبەر ئەڵماس و یاقوتەکانی سەر باڵەکانی، بەڵکو لەبەر ئەوەش کە بولبلە دەستکردەکە لە راستیدا بۆ خۆی ئامێرێك بوو کە بە پێچەوانەی بولبلە راستەقینەکەوە، هەرگیز لە نێو نەدەچوو،و نەدەفەوتا.

مامۆستای مۆسیقا گوتی: "خانمان، سەروەران و خاوەنشکۆ! وەکو خۆتان دەبینن، هەرگیز ناتوانرێ بزانیێ کە بولبلە راستەقینەکە دەیەوێ چ ئاهەنگ و ئاوازێ بخوێنێ، واتا مەعلوم نیە دەیەوێ چ ئاوازێ بخوێنێ، بەڵام سەبارەت بە باڵندە دەستکردەکە، هەموو شتێك پێشوەختە رێکخراوە. دەتوانی باسی چۆنیەتی کارکردنەکەی بۆ خەڵکی بکەیت و ئەوە نیشان بدەیت کە چۆن لێهاتوویی و داهێنانی مرۆڤ، ئاهەنگ و ئاوازی سێ ریتمی خستووەتە ناو سینەی بولبلە دەستکردەکەوەو یەك لە دوای یەك و بە شێوەیەکی رێك و پێك لێدەدرێن."

هەموو گوتیان: "ئێمەش قەناعەتمان وایە!"

مامۆستای مۆسیقا داوای کرد کە رێی بدەن رۆژی یەك شەممەی داهاتوو، باڵندەکە بە جەماوەری خەڵك نیشان بدات. قەراڵیش فەرمانی دا کە هەمووان گوێ لە ئاوازەکەی بگرن. رۆژی یەك شەممە جەماوەری خەڵك گوێیان لە دەنگی بولبلە دەستکردەکە گرت و لەزەتیان لێ بینی. زۆریان پێ سەیر بوو و بە قامکان ئاماژەیان بۆ دەکرد. لەو بەینەدا ماسیگرێکی هەژار کە گوێی لە دەنگی بولبلە راستەقینەکە بوو بوو، لە پڕ نەغمەکەی ئەوی وەبیر هاتەوەو گوتی: "ئەم بولبلە زۆر باش دەخوێنێ، بەڵام لە شتێکی کەمە کە من نازانم ئەو شتە چیە؟"

بولبلە راستەقینەکە لە قەڵەمڕەوی قەراڵ دوورکەوتەوە، بەڵام باڵندە دەستکردەکە لەلای تەختەکەی قەراڵەوە بالیفۆکەیەکی ئاوریشمیان بۆ تەرخان کرد،و هەر هەموو ئەو زێڕو زومڕدو جەواهێراتەیان، کە بە دیاری بۆیان هێنا بوو، لە دەوری داناو نازناوی یەکەمین ئاوازخوانی دەستەچەپی شەوانی قەراڵی درایە. قەراڵ وای بیر کردبووەوە کە دەستەچەپ شایستەترە، چونکە دڵیش لەلای چەپی سینەدایە.

مامۆستای مۆسیقا، بیست و پێنج دانە کتێبی دەربارەی باڵندە دەستکردەکە نووسی و دەرباریان وێڕای ئەوەی کتێبەکان پڕ بوون لە پەیڤ و زاراوەی قورس و گرانی چینی، دەیانگوت، خوێندویاننەتەوەو لێیان تێگەییشتوون.

ساڵێك بوری. قەراڵ و دەرباریان و هەموو خەڵکی چین، دەیانتوانی ئاهەنگ و ئاوازەکانی باڵندە دەستکردەکە لەبەر بخوێنن، بۆیە زۆریان خۆش دەویست و حەزیان لێدەکرد. مندال و تواڵیش لە شەقامەکاندا دەیانخوێند: "ترا- لا- لا- ترا- لا- لا"و هەندێجار قەراڵیش لەگەڵ باڵندەکەدا ئاوازەکەی دەگوتەوەو زۆری لەزەت لێدەبینی.

بەڵام شەوێك، کاتێ کە باڵندە دەستکردەکە باشترین ئاوازی خۆی دەخوێند و قەراڵ لەسەر تەختەکەی خۆ راکشا بوو گوێی لێدەگرت، پارچەیەکی ناوەوەی باڵندەکە شکا! باڵندە دەستکردەکە کەوتە خرە خڕ. ئەنجام هەموو پارچەکانی لە کار کەوتن و دەنگی مۆسیقاو

ئاوازەکە بڕا. قەڕاڵ لە جێی خۆی راپەڕیو پزیشکە تایبەتیەکەی خۆی گازکرد، بەڵام ئەو چی لە دەست دەهات! چی پێدەکرا!.

ئەوسا سەعاتساز هات‌و دوای پشکنین‌و تاقیکردنەوەیەکی فرە، هەموو توانایەکی خۆی خستەگەڕو بە گوێرەی توانای خۆی باڵندەکەی چاك کردەوە، بەڵام گوتی: "دەبێ ئەوەندەی دەکرێت، کەمتر بەکار بهێنرێ، چونکە پارچەکانی سکراب‌و سیلاك بوون‌و ناگۆڕدرێن."

ئەمە کارەسات‌و نسیبەتێکی گەورە بوو! باڵندەی دەستکرد، بۆی هەبوو لە ساڵێکدا یەك جار ئاواز بخوێنێ، تەنانەت ئەو یەك جارەش بۆ ئەو زیاد بوو! لەو رۆژە گرینگەدا، مامۆستای مۆسیقا، وتارێکی کورتی داو لە وتارەکەیدا کۆمەڵێك وشەی دژوارو قورسی بەکار بردو بەڵێنی دا باڵندەکە وەکو جاران بە چاکی بخوێنێ.

پێنج ساڵ بوری، خەم‌و پەژارەیەکی گەورە باڵی بەسەر خەڵکی چیندا کێشا. چینییەکان، قەڕاڵەکەی خۆیان خۆشدەویست، قەڕاڵ نەخۆش کەوتبوو،و دەیانگوت لەوەیە بمرێت.

جا دەبوایە بە زووترین کات قەڕاڵی تازە هەڵبژێردرێ،و خەڵکی لە جادەو باندا هەواڵی قەڕاڵی کۆنیان لە سەرەك وەزیران دەپرسی،و ئەویش سەری بادەداو دەیگوت: "پیف!"

قەڕاڵ، لاوازو رەنگزەرد، لەسەر تەختەکەی راکشا بوو. هەموو دەرباریان پێیان وابوو دەمرێت‌و یەك لە دوای یەك بە جێیان دەهێشت‌و دەڕۆییشتن تا سوژ بە قەڕاڵی تازە بدەن. لە هەموو هۆڵ‌و ڕاڕەوەکاندا پەردەکان دادرابوونەوەو هیچ دەنگێك نەدەهات‌و هەموو شوێنێك کش‌و مات بوو.

قەڕاڵ، خۆزی دەخواست کە شتێك ئەم بێدەنگی‌و خامۆشییە یەکهاوی‌و یەك دەستە مەرگ ئاسایە، بشڵەقێنێ، ئەگەر کەسێك پەیدا بوایە قسەی بۆ کردبا یان سترانی بۆ چڕی با، لەوە بوو بیری مژول کردباو نەخۆشیەکەی پەڕی باو ئەفسوونی نەخۆشیەکەی بشکێنێ‌و بە تاڵ بکاتەوە. مانگ لە پەنجەرەیەکی کراوەوە دەیدا لە ناو ژوورەکە، بەڵام ئەویش بێدەنگی بوو، بێدەنگی بێدەنگ.

سەرەنجام رۆژێ قەڕاڵ هاواری کرد، مۆسیقا! مۆسیقا. ئەی باڵندەی چکۆلەی زێڕین‌و گرانقەدری من بخوێنە! بخوێنە! من زێڕو جەواهیراتت وێدەدەم، بەم دەستانەی خۆم گەردنبەندەو میداڵە زێرینەکەمت لە مل دەکەم، بخوێنە، بخوێنە.

بەڵام باڵندەکە بێدەنگ بوو، چونکە کەس نەبوو کوکی بکات. هەموو شتێك کش‌و مات بوو، بێدەنگ بوو، بێدەنگێکی ترسناك! لە پڕ لە پەنجەرەکەوە ئاوازێکی خۆش هاتە گوێ. ئەمە دەنگی بولبلە چکۆلە راستەقینەکە بوو، کە لە دەرەوە لەسەر چڵەدارێك هەڵنیشتبوو. بولبلەکە بە حاڵی قەڕاڵی زانی بوو و هاتبوو تا بە زەبری نەغمەخوانی یارمەتی بدات. کاتێ باڵندەکە هەڵیکردە چریکەی گۆرانی، خوێنی بەدەنی قەڕاڵی رەنگ‌و روو سیسەڵەو چرچەڵە، هاتەوە جۆش‌و گیانێکی تازەی وەبەر کەوتەوەو بوژایەوە.

قەڕاڵ گوتی: "سوپاس، منەتبارم، ئەی باڵندەی چکۆلەی ئاسمانی، من تۆم لە خۆم دوور خستەوە، بەڵام بەو حاڵەشەوە تۆ ژیانی منت کڕییەوە، ژیانت وێدامەوە. نازانم چۆن چاکەت

بدەمەوە؟". بولبلەکە گوتی: "تۆ پێشتر پاداشت و چاکەی منت داوەتەوە. یەکەمجار کە ئاوازم بۆ تۆ خوێند، روندك لە چاوانت هاتنە خوارێ. من هەرگیز ئەو ساتە لە بیر ناکەم. ئەو فرمێسکانە جەواهێراتێکن کە دڵی هەر نەغمەخوانێك، هەر ئاوازخوانێك خۆش دەکات، بەڵام ئێستا بخەوە با جارێکی دیکە لای لایەیەکت بۆ بڵێم و بخوێنم."

کە بولبلەکە هەڵیکردە چریکەی ئاواز، قەراڵ نقومی خەوێکی قووڵ و ئاسوودە بوو.

سپێدە، کە قەراڵ، ساغ و سەلامەت، لە خەو رابوو، تیشکی رۆژ لە پەنجەرەکەوە لە ناو ژوورەکەی دەدا، هیچ یەکێك لە خولام و نۆکەران نەگەڕابوونەوە، چونکە وایاندەزانی کە قەراڵ مردووە، بەڵام بولبلەکە هێشتا ئاوازی بۆ دەخوێند".

قەراڵ، بە بولبلەکەی گوت: "تۆ هەر کاتێك کە ئارەزووت لێبوو ئاواز بخوێنە، من ئەم باڵندە دەستکردە دەشکێنم."

بولبلەکە گوتی: "کاری وا نەکەیت، ئەم باڵندە دەستکردە، ئەرکی خۆی، ئەوەندەی لە توانایدا بووە، ئەنجام داوە، وەکو جاری جاران رایبگرە. من ناتوانم هێلانەی خۆم بگوازمەوە کۆشك و لێرە بژیم، بەڵام رێگەم بدەن کە هەر کاتێ ئارەزووم کرد بۆ کۆشکەکەتان بێم. من دوا نیوەڕوان دێم، و لەسەر ئەو چڵەی بەر پەنجەرەکە دەنیشمەوە و ئاواز دەخوێنم تا تۆ خۆشحاڵ بکەم. من دەربارەی ئەو شادی، خەم، خراپی و باشیانە دەخوێنم کە لە تۆ پەنهانن و دیار نین، چونکە من باڵندەیەکی بچووکم، بۆ هەموو شوێنێ دەڕۆم، بۆ ماڵی ماسیگری هەژار، یان بۆ کوختەی کابرایەکی دێهاتی و بۆ ماڵی هەموو ئەو کەسانەی کە تۆو دەربارەیانتان لێیانەوە دوورن دەفڕم و دەچم. من دڵی تۆم لە تاجەکەتان خۆشتر دەوێ، چونکە دڵ رووناکیەکی تایبەتی وەکو نوری خودای تیایە." و بولبلەکە ئاوازێکی دیکەشی بۆ قەراڵ خوێند."

قەراڵ، کە جلکی درێژ و جوانی پاشایەتی لە بەردا بوو، و شمشێرە زێڕنیشانەکەی بە قەدیا کردبوو، وەستاو گوتی: "ئەی بولبلی ئازیز هەرچیەکت بوێ بە دڵ و بە گیان بۆتی جێبەجێ دەکەم."

بولبلەکە گوتی: "من تەنیا یەك تکاو داوام لە تۆ هەیە، ئەویش ئەوەیە کە هەرگیز بە هیچ کەسێك نەڵێی کە باڵندەیەکی بچووکت هەیەو هەموو شتێکت پێدەڵێت، وا چاکە کەس بەم رازو نهێنییە نەزانێ."

ئەوسا بولبلەکە لە شەقەی باڵی داو رۆیی.

لەم کاتەدا هەموو نۆکەرو خولامان و خزمەتکاران هاتن تا دوا نیگای قەراڵی مردوو بکەن، کەچی قەراڵ گوتی: "رۆژ باش."

هانس کریستیان ئاندرسن

کۆ چیرۆکی ئاندرولانگ

٥- جاكو لاسکە لۆبیا

هەبوو نەبوو، ڕۆژو ڕۆژگارێ بێوەژنێکی هەژارو بەلەنگاز لە کوختەیەکی بچووکدا، دەژیا، ئەم بێوەژنە تاقە کوڕێکی بچووکی هەبوو، ناوی جاك بوو. جاك کوڕێکی ساویلکەی دڵساف بوو. بە ڕێکەوت زستانێکی تووش دەستی پێکرد، ژنەی بەلەنگاز سەیری کرد، بۆ ئەوەی لە برسا نەمرن، هیچ چارێکیان نیە جگە لەوەی تاقە چێڵەکەیان بفرۆشن. بەیانییەك بە جاکی گوت: "من شنگم لەبەر بڕاوەو ناتوانم بڕۆم چێڵەکە بفرۆشم، تۆ بیبە بۆ بازاڕو بیفرۆشە".

جاك گوتی: "دایکە خەمت نەبێ، خەیاڵت تەخت بێ، من ئەم کارەت بۆ دەکەم."

بێوەژن گوتی: "ئێمە، پێشتر چێڵو گامان فرۆشتوون، بەلام تا ئێستا تۆم لەگەڵ خۆدا نەبردووە تا ئەم کارە فێر ببی، بۆیە ئاگادار بە فریو نەخۆی."

جاك، پیرە چێڵی وەپێش داو بەرەو بازاڕ ڕۆیی. لە ڕێگەدا تووشی قەساوێك (قەساب) بوو کە چەند دەنکە لۆبیایەکی جوانی بە دەستەوە بوو. جاك بە دیار لۆبیاکانەوە وەستاو کەوتە تەمەشا کردنیان. قەساوەکە بە جاکی گوت: "ئەو لۆبیایانە یەجگار بە نرخن."و قەناعەتی بە جاك کرد کە چێڵەکەی لە جیاتی ئەو لۆبیایانە پێ بفرۆشێت.

کاتێ جاك لە جیاتی پارە، لۆبیاکانی دایە دایکی، دایکە زۆر ناڕەحەت بوو و دەستی بەگریان کرد،و کەوتە سەرزەنشتی جاك کە منداڵێکی گەوجە. بێوەژن، لۆبیاکانی لە جاك وەرگرتو بە دەم گریانەوە لە ژوورەکە وەدەرکەوتو فڕێی دانە باخچەکەوە... ئەوسا بە نیگەرانی گوتی:"کوڕە گەوجەکەم ئیدی لە برسا دەمرین." جاك-یش کە تازە بۆی دەرکەوتبوو چ کارێکی گەوجانەی کردووە، زۆر نیگەران بوو.

ئەو شەوە، دایكو کوڕ کە دوا هیواو ئومێدی خۆیان لە دەست دابوو، لە حاڵێکا کە دەیانزانی بۆ سبەینێ هیچ شتێکیان نیە بۆ خواردن، سەریان نایە سەر سەرینو بە نیگەرانی خەوتن. بەلام جاك لە داخو سوێیاندا خەوی لێنەکەوت، سپێدە زوو لە خەو ڕابوو و سەرێکی باخچەکەی دا، بەوپەڕی سەرسامی دیتی لۆبیاکان شەوێ ڕوواونو لاسکەکانی لۆبیا ئەوەندە بەرز بوونەتەوە کە تاوێرەکەی پشت کوختەکەیان بە تەواوەتی داپۆشیوە. لاسکی لۆبیاکە دوو دوو تێك ئاڵا بوونو پەیژەیەکی قایمیان دروستکردبوو.

جاك بیری كردەوە كە دەتوانێ بە سانایی بەلاسكی لۆبیاكەدا هەڵزنێ‌و بچێتە سەرێ، بۆیە بێ چەندو چوون، بڕیاری دا ئەم كارە بكات‌و ئیدی بە لاسكە لۆبیاكەدا هەڵگەڕا، هێندە بەرز بووەوە كە هەستی كرد هەموو شتێك لە ژێر پێی ئەودایە، كوختەكەی خۆیان، گوندەكەو تەنانەت بورجە بەرزەكەی كڵێساكەش بچووك دەهاتنە بەرچاو، بەڵام هێشتا ترۆپكی لاسكە لۆبیاكەی لێوە دیار نەبوو،و نەی دەبینی.

جاك، هەستی كرد ماندوو بووە، لە پڕ هات بە سەریا كە بگەڕێتەوە، بەڵام زۆر بە ورە بوو،و دەیزانی كلیلی سەركەوتن لە هەر كارێكدا، كۆڵ نەدانە. دوای پشوویەكی چەند دەقیقەیی، درێژەی بەسەركەوتن دا.

جاك هەر سەركەوت‌و سەركەوت، گەییە ئاستێك كە ئیدی لە ترسی ئەوەی سەری نەسوڕێت، تەمەشای خوارەوەی نەدەكرد. ئەنجام جاك گەییە ترۆپكی لاسكە لۆبیاكەو بەوپەڕی سەرسامی بینی كە گەییوەتە سەر زەمینێكی فرە جوان. تا چاو بڕكات چیمەن‌و سەوزەزار بوو، پەزو مەڕ خەریكی لەوەڕان بوون. ڕۆخانەیەكی (ڕووبار) بچووكی پڕ ئاوی زوڵاڵ بە ناوەڕاستی سەوزەزارەكەدا تێدەپەڕی، قەڵایەكی گەورەش لە نزیكی چەمەن زارەكە بوو.

لەو كاتەدا كە جاك نقومی تەمەشای قەڵاكە بوو، ژنێكی یەجگار سەیر كە كڵاوێكی سووری قووچەكی لەسەر بوو،و قژەكەی بەسەر شان‌و ملیا ڕژا بوو، دار عاسایەكی بە دەستەوە بوو و لە بێشەو دارستانێكی پشت قەڵاكەوە وەدەركەوت‌و بەرەو لای جاك هات.

جاك، بەوپەڕی نەزاكەتەوە، كەوتە مینگە مینگ‌و گوتی: "ببورە، ئەمە ماڵی تۆیە؟"

پیرەژن گوتی: "نە، گوێ بگرە با من چیرۆكی ئەم قەڵایەت بۆ بگێڕمەوە، ڕۆژگارێك، سوارچاكێكی نەجیمزادە لەم قەڵایەدا دەژیا، ئەم قەڵایە كەوتووەتە قەڵەمڕەوی وڵاتی جن‌و پەرییانەوە. ئەو نەجیمزادەیە ژنێكی جوان‌و چەند منداڵێكی باشی هەبوو. دراوسێكانی خەڵكانی كورتە باڵا بوون، كە زۆر دۆستانە ڕەفتاریان دەگەڵ دەكردو دیاری یەجگار گرانبەهاو بەنرخیان دەدایە. هەواڵی ئەم قەڵایەو گەنجینەكانی، لە هەموو شوێنێكدا بڵاوبووەوە،و دێوێكی ترسناك كە لەو دەورووبەرانە دەژیا،و یەجگار بەدفەڕو ناجسن‌و ناڕەسەن بوو، لێبڕا (بڕیاری دا) كە قەڵای ناوبراو داگیر بكات‌و دەست بەسەر گەنجینەو سەروەت‌و سامانەكەیدا بگرێ. دێوەكە، بەرتیلی بە خوڵامێكی خیانەتكاری نەجیمزادە دا، تا ڕێگەی بدات بچێتە ناو قەڵاكەوە. كاتێ كە دێوە چووە ناو قەڵاكە، نەجیمزادە لە غوڕابی خەودا بوو،و لە شیرینی خەودا كوشتی. ئەوسا دێوە خۆی بە ژووری نووستنی منداڵە بێتاوانەكانی نەجیمزادەدا كردو هەر هەموو ئەو وردیلە بەلەنگازانەشی كوشت.

خۆشبەختانە هاوسەرەكەی نەجیمزادە لەوێ نەبوو، دەگەڵ كوڕە ساوا دوو سێ مانگانەكەیدا چوو بوو بۆ دیدەنی دایەنە پیرەكەی خۆی كە لە خوار دۆڵەكەوە دەژیا. ئەوشەوە، تۆفانێكی یەجگار توند هەڵدەكات‌و هاوسەری نەجیمزادە ناچار دەبێت لە ماڵی دایەنەكەی وەمێنێ.

بەیانی ڕۆژی دوایی، هەركە دنیا ڕووناك بووەوە، یەكێك لە خوڵامەكان كە توانی بووی لە قەڵاكە هەڵێ، هایم‌و سەرگەردان خۆی بە ماڵی دایەنەكەدا كردو هەواڵی جەرگبڕی كوژرانی

نەجمیزادەو منداڵەکانی پێدان. ژنە لە سەرەتاوە نەیدەتوانی باوەڕ بە قسەکانی یارۆی خوڵام بکات، بەڵام کاتێ کە دڵنیا بوو مێردەکەی‌و منداڵەکانی کوژراون، خەم‌و پەژارە دایگرت‌و لێبڕا یەکسەر بۆ قەڵاکە بگەڕێتەوە تا ئەویش وەکو ئازیزەکانی گیانی خۆی بەخت بکات. بەڵام پیرەدایەن، بەدەم فرمێسك هەڵڕشتنەوە، لە خانم پاڕایەوە کە بۆ قەڵا نەگەڕێتەوەو ئەوەی بیر خستەوە کە ئەو هێشتا منداڵێکی دیکەی هەیەو پێویستە لەبەر خاتری ئەو بژی. ژنە قاییل بوو کە بە نهێنی لە ماڵی پیرە دایەنەکەی وەمێنێ، چونکە خوڵامەکە پێی گوت کە دێوەکە سوێندی خواردووە کە ئەگەر هاوسەرو منداڵەکەی نەجیمزادەی چنگ بکەون، ئەوانیش دەکوژێت.

سالان تێپەڕین، پیرە دایەن مرد،و کوختەکەی بۆ خانمی خۆی بەجێهێشت. ژنەی بێچارە بۆ دابینکردنی ژیان، وەکو گوندییان کاری دەکرد. پارەیەکی کەمی هەبوو، چێڵێکی (مانگا) کڕی ،بە شیری چێڵەکەو خەڕەکەکەی خەرجی ژیانی خۆی‌و کوڕەکەی دابیندەکرد. باخێکی چکۆلەو جوانیش بە تەنیشت کوختەکەوە بوو کە نۆك‌و لۆبیاو کەلەرمی تیا دەڕواند. جارجاریش بۆ دابینکردنی پێویستیەکانی کوڕەکەی لە دەرێی ماڵش کاری دەکرد."

ژنە درێژەی بە قسەکانی داو گوتی: "جاك! ئەو ژنە بەلەنگازە، ئەم دایکەی تۆیە. ئەم قەڵایە ڕۆژێ لە ڕۆژان هی دایکت بووەو تۆ لەسەرتە جارێکی دی وەدەستی بێنیتەوە."

جاك بەدەم گریانەوەو بە سەرسامی هاواری کرد: "ئۆه، دایکی من! م، م، من دەبێ چ بکەم، تەگبیرم چیە؟!"

ژنە گوتی: "ئەرکی تۆ ئەمەیە کە ئەو قەڵایە بۆ دایکت بگێڕیتەوە، بەڵام ئەمە کارێکی گەلەك سەخت‌و ترسناکە.جاك!ئایا تۆ زاتی ئەنجامدانی ئەم کارەت هەیە؟" جاك بێ ترس‌و دوو دڵی گوتی: "من لە هیچ کارێکی دروست‌و ڕەوا ناترسم".

ژنە گوتی: "تۆ کەسێکی دەتوانی دێوان بکوژیت. تۆ دەبێ خۆت بە قەڵاکەدا بکەی، مریشکێکی لێیە کە هێلکەی زێڕین دەکات‌و سازێکی لێیە کە قسان دەکات، دەبێ ئەو دووانە بەدەست بێنی، داگیریان بکەی، چونکە نەك ئەو دووانە، بەڵکو هەر هەموو دارایی‌و موڵك‌و ماڵی دێوەکە هی تۆیە."

کاتێ ئەو ژنە کڵاو سوورە لە قسەکانی بووەوە، لە پڕ دیار نەما،و جاك یەکسەر تێگەیی کە ئەو ژنە (پەری) بووە.

جاك، لێبڕا، هەر هەموو ڕێنماییەکانی پەری (فریشتە) ئەنجام بدات. ئیدی چووە بەر دەرگای کۆشکەکەو لە تەقەی دەرگای دا. دێوێکی ترسناکی بە سام دەرکەی کردەوە. جاك، هەرکە ئەو دێوەی بینی، گەڕایەوەو ویستی هەڵێت. بەڵام دێوەکە گرتی‌و رایکێشایە ناو قەڵاکە.

دێوەکە لە قاقای پێکەنینێکی ترسناکی داو گوتی: "ها، ها، تۆ چاوەڕوانی دیتنی من نەبوویت، وانیە ؟من نایەڵم تۆ بڕۆی، بەڕاستی بە دەست کارکردنەوە هیلاك‌و ماندووم. نازانم بۆچی منیش وەکو هەموو خانمان نۆکەرم نەبێت. تۆ دەبێ کێردو چەقۆیان پاك بکەیتەوە، چەکمەو پێڵاو بۆیاخ بکەیت، ئاگر بکەیتەوەو کە مێردەکەم لە ماڵ نەبێت، یارمەتی من بدەیت.

بەلام کاتێ کە مێردەکەم لە ماڵ بێت، دەبێ تۆ بشارمەوە، چونکە هەموو نۆکەرەکانی پێشووی منی خواردوون. کوڕە چکۆل تۆ پارووپەکی بە لەزەت‌وبەتامی !"

دێوەکە بە دەم ئەم قسانەوە، جاکی رایکێشایە ژوورەوە. کوڕەی بەلەنگاز زۆر ترسا بوو، بەلام هەوڵی دەدا نەترە بەر نەدات‌و هەموو کارەکان بە باشی ئەنجام بدات. جاك گوتی: "من ئامادەم، چەندی بتوانم، کۆمەکی تۆ بکەم، یارمەتیت بدەم، تاقە تکام ئەمەیە کە لە مێردەکەتم وەشێرە، چونکە حەزناکەم بخورێم."

دەڵە دێوە لە دڵی خۆیدا گوتی ئەمە کوڕێکی چاکە، و سەرێکی لەقاندو بە جاکی گوت: "وەرە ئێرە، بچۆرە ناو ئەو سەندوقەی منەوەو خۆت لەوێندەر وەشێرە. مێردەکەم هەرگیز بۆی نییە بیکاتەوە، ئەوێ بۆ تۆ شوێنێکی ئەمینە." ئەوسا دەرگای سەندوقەکەی کردەوەو جاکی خستە ناوی. کونی کلیلی سەندوقەکە ئەوەندە گەورە بوو کە بە ئەندازەی پێویست هەوا دەچووە ژوورەوەو جاك دەیتوانی هەر شتێك کە لە ژوورەکەدا رووی دەدا ببینێ.

زۆری پێ نەچوو، کە دەنگی پێیەکی قورس کە بە قاڵدرمەکاندا سەر دەکەوت، هاتە گوێ‌و پاشان دەنگی هەڕەشە بەرز بووەوە: "بۆن دێ، بۆنی بێگانان دێ، لەم دەورومەکانان دێ، بۆنی ئادەمیزاد دێ، چ زندوو بێ چ مردوو بێ، ئێسك‌و پروسکی تێك دەشکێنم‌و دەیکەم بە یەك پاروو".

نێرە دێو هاواری کرد: "ئافرەت، ژنەکە! ئادەمیزاد لە قەڵاکەدایە، دەمەوێ بیخۆم."

دێڵە دێو بە دەنگی بەرز هاواریکرد: "تۆ پیرو خڵەفاوی ئەمە بۆنی گۆشتی تازەی فیلە، دانیشەو تێشتەکەت (نانی بەیانی) بخۆ." ئەوجا دەڵە دێو، بەلەمێکی گەورەی، کە هالاوی گۆشتی لێ هەڵدەستا، نایە بەردەم نێرە دێو. نێرە دێو بە دیتنی گۆشتی فیل زۆر خۆشحاڵ بوو،و بیری بوونی ئادەمیزادی لەسەر دەرچوو.

کاتێ کە نێرە دێو قاوەڵتی (نانی بەیانی) خوارد، بۆ پیاسە لە قەڵاکە وەدەرکەوت، دەڵە دێو، جاکی لە سەندوقەکە هێنانە دەرێ،و خواردنێکی باشی دایە جاك‌و ئێوارێ دووبارە جاکی خستەوە ناو سەندوقەکە.

شەوێ نێرە دێو بۆ خواردنی شیو هاتەوە بۆ قەڵاکە. ئێسکی مریشکێکی شکاندەوەو نیوەی مریشکەکەی کرد بە یەك پاروو،و جاك لە کونی سەندوقەکەوە بەسەرسامی تەمەشای دەکرد. کاتێ نێرە دێو شیوەکەی (خواردنی ئێوارە) خوارد داوای لە ژنەکەی کرد ئەو مریشکەی، کە هێلکەی زێر دەکات، بۆ بێنی. دێوە گوتی: "ئەم مریشکە وەکو ئەو رۆژگارەی کە هی ئەو نەجیمزادە خوێڕیە بوو، هێلکە دەکات، پێم وایە هێلکەکانی لە جارانیش گەورەترن."

دەڵە دێو، یەکسەر بە مریشکێکی قاوەیی بچکۆلەوە هاتەوەو لەسەر مێزێك، لەبەردەم مێردەکەیدا دایناو گوتی: "ئەگەر کارت بە من نیە، دەچمە دەرێ پیاسەیەك دەکەم."

نێرە دێو گوتی: "برۆ، منیش حەزم لێیە سەرخەوێ بشکێنم." ئەوسا مریشکە قاوەییەکەی هەڵگرت‌و گوتی: "هێلکە بکە". مریشکەکە لەپڕ هێلکەیەکی زێڕی کرد. نێرە دێو دووبارە گوتی:

"هێلکە بکە"و مریشکەکە هێلکەیەکی تری کردو بەمجۆرە نێرە دێو بۆ جاری سێیەم داوای لە مریشکەکە کرد هێلکە بکات، و مریشکەش سێیەمین هێلکەی زێڕینی کرد.

ئیدی جاك دڵنیا بوو کە ئەمە هەمان ئەو مریشکەیە کە پەرییەکە (فریشتە) باسی کرد. دێوە مریشکەکەی لە عاردی داناو خەو بردییەوەو دوای ماوەیەکی کەم پرخ و هۆڕی، وەکو هەروە تریشقە، بەرز بووەوە.

کاتێ جاك، بینی کە نێرە دێو لە غوڕابی خەودایە، دەرگای سەندوقەکەی پاڵ ناو هاتە دەرێ و هێدی هێدی هاتە ناوەندی ژوورەکەو مریشکەکەی هەلگرت و بەلەز (بەپەلە) لە دەرگای ئاشخانەکەوە (موبەق) بەرەو لاسکە لۆبیاکە هەڵهات و بەپەلە بەلاسکی لۆبیاکەدا چووە خوارێ.

کاتی دایکی جاك، جاکی بینی، لە خۆشیا دەستی بە گریان کرد، چونکە لەوە ترسابوو کە نەبادا جن و پەری جاکیان بۆ شوێنێکی دوور بردبێ و دێوەی ناڕەسەن و بەدفەڕ گرتبێتی. هەمیشە ترسی ئەو دێوەی لە دڵدا بوو. جاك مریشکە قاوەییەکەی لەبەردەم دایکیدا داناو بۆی گێڕاوە چۆن چووەتە ناو قەلاکەو هەرچیەکی بەسەر هاتبوو، لە سیری تا پیازی بۆ دایکی گێڕایەوە. دایکی جاك، بە دیتنی مریشکەکە زۆر خۆشحاڵ بووو دڵنیا بوو کە ئەو مریشکە دەوڵەمەندیان دەکات.

ڕۆژێ کە دایکی جاك بۆ بازار چوو بوو، جاك جارێکی دی بە لاسکە لۆبیاکەدا هەڵگەڕاو خۆی بە قەلاکەدا کرد، بەلام سەرەتا قژی خۆی بۆیە کردو شێوەی خۆی گۆڕی، ئەوجا چووە ناو قەلاکە.

دەڵە دێوە، جاکی نەناسییەوەو وەکو جاری پێشوو دەرگای قەلاکەی بۆ کردەوە، تا لە کاری ماڵدا یارمەتی بدات. دەڵە دێو هەرکە گوێی لە دەنگی پێی مێردەکەی بوو، جاکی لە سەندوقەکەدا شاردەوەو نەیزانی کە ئەمە هەمان ئەو کوڕەیە کە مریشکەکەی دزی بوو. دەڵە دێو بە جاکی گوت: "لە نێو سەندوقەکەدا خۆت مەلاس بدە، فزە نەکەی، ورتەت لێوە نەیەت، چونکە ئەگەر مێردەکەم بتدۆزێتەوە، دەتخوا."

نێرە دێو خۆی بە ژوورا کردو گوتی: "بۆن دێ، بۆنی بێگانان دێ، لەم دەورومەکانان دێ، بۆنی ئادەمیزاد دێ، چ مردوو بێ و چ زندوو، دەیگرم و ئێسك و پروسکی تێکدەشکێنم و دەیکەم بە یەك پاروو." دەڵە دێو گوتی: "قسەی بەلاش مەکە، چەڵتە چەڵت! ئەمە بۆنی گۆشتی برژاوی گایە کە بۆ شیو ئامادەم کردووە. دانیشە تا بۆتی بێنم."

نێرە دێو دانیشت، دەڵە دێو یەکسەر گۆشتە برژاوەکەی نایە سەرقاپێکی گەورەو هێنای و بە دوو قۆڵی کەوتنە خواردنی. جاك کە دەیبینی ئێسکی گایەکەیان وەکو باڵندەیەکی بچووك، دەکرۆشت و دەخوارد، بە تەواوەتی حەپەسا بوو. کە لە خواردن بوونەوە، دەڵە دێو هەستا و بەمێردەکەی گوت: "گیانەکەم من دەچمە ژوورەکەی سەرەوە تا ئەو چیرۆکەی کە دەم خوێندەوە، تەواو بکەم، ئەگەر ئیشێکت بە من هەبوو، گازم (بانگم) بکە!"

نێرە دێو گوتی:" جارێ کیسە پارەکانم بۆ بێنە، با بەر لەوەی بخەوم پارەکانم بژمێرم."

دەڵە دێو، یەکسەر دوو کیسەی گەورەی، کە نابوونیە سەرشانی، هێناو لەلای مێردەکەیەوە دایناو گوتی: "ئەمە هەموو ئەو پارەیەیە کە لە میراتی نەجیمزادە کەوتووە، ئەگەر ئەمانەش خەرج بکەی، ئەوا دەبیٚ بچی قەڵای کەسێکی دیکە داگیر بکەیت!"

جاك لە دڵی خۆیدا گوتی:" هەڵبەتە من نایەڵم کاری وا بکات." نێرە دێو، کاتیٚ کە ژنەکەی ڕۆیی، پارەکانی هەڵڕشت و ژماردنی. ئەوسا هەمووی لەسەر یەك کەڵەکە کرد تاماندوو بوو. ئەوسا هەموو سکەو دراوەکانی کۆ کردەوەو لە کیسەکانی کردەوەو پشتی دا بە کورسیەکەیەوەو زۆر زوو خەو بردییەوەو، بە جۆریٚ دەی پرخاند، پیاو جگە لە پرخەی ئەو هیچی تری گویٚ لێنە دەبوو.

جاك، بە ئەسپایی لە سەندوقەکە هاتە دەریٚو ئەو کیسە پارانەی کە نێرە دێو لە بابی ئەوی دزی بوو، هەڵگرت و قووچانی. پاش ئەوەی جاك بە زەحمەتێکی زۆر بەلاسکی لۆبیاکەدا داگەڕاو چووە خواریٚ، چوو بۆ لای دایکی و کیسە پارەکانی، لەسەر مێزێك، لە بەردەم دایکی دانا. دایکی جاك تازە لە شار هاتبووەوەو چونکە جاك لە ماڵەوە نەبوو، دەگریا.

جاك گوتی: "دایکە، ئەو پارانەم، کە باوکم لە دەستی دابوون، بۆ هێناویتەوە.

دایکی گوتی: "ئۆ، جاك تۆ کوڕێکی زۆر باشی، بەڵام من حەزناکەم تۆ گیانی خۆت بخەیتە مەترسییەوەو بۆ قەڵای دێوە بڕۆیت! تۆ پێم بڵیٚ بزانم تۆ چۆن دووبارە بۆ ئەوێندەر چوویت؟"

جاك، هەموو شتەکەی، لە سیری تا پیازی، بۆ دایکی گێڕایەوە، دایکی جاك زۆر خۆشحاڵ بوو کە دووبارە پارەکانی وەدەست هێنا بووەوە. بەڵام حەزی نەدەکرد کە جاك لەبەر خاتری ئەو خۆی بخاتە تالوکەوە (خەتەر، مەترسی).

دوای ماوەیەك، جاك دیسان لێبرا کە بۆ قەڵای دێوەکە بڕوات. وەکو جارەکانی پێشوو، هەمدیس بە لاسکە لۆبیاکەدا سەرکەوت و لە دەرگای قەڵای دێوەکەی دا. دەڵە دێو، دەرگای کردەوە، بەڵام ئەو دەڵە دێوە هێندە گەوج بوو کە ئەمجارەش جاکی نەناسییەوە، تەنیا پێش ئەوەی جاك بەرێتە ناو قەڵاکە، کەمێك لە فکران ڕاچوو کە نەبا ئەمەش دزێکی دیکە بێت، بەڵام سیمای تازەی جاك هێندە بێگەردو پاك دەهاتە بەرچاو کە دەڵە دێو داوای لێکرد وەژوور بکەویٚ، و دیسان لە سەندوقەکەی ناو شاردییەوە.

نێرە دێو، زوو بۆ ماڵ گەڕایەوە، هەرکە لە دەرگای قەڵاکە وەژوورکەوت، هاواری کرد: "بۆن دیٚ، بۆنی بێگانان دیٚ، لەم دەورومەکانان دیٚ، بۆنی ئادەمیزاد دیٚ، چ زندوو بیٚ و چ مردوو، ئێسك و پروسکی دەهاڕم بەسەر یەکاو دەیکەم بە یەك پاروو."

هاوسەرەکەی گوتی: "ئەی دێوی گەوج! بۆنی چی و ئادەمیزادی چی! ئەمە بۆنی ئەو مەڕەیە کە بۆ شام (شیو) بۆم برژاندوویت."

نێرەدێو دانیشت، و ژنەکەی مەڕێکی بیلبتونی (تەواو) بۆ هێنا، کە هەموو مەڕەکەی خوارد، بەژنەکەی گوت: "دەی ئێستا چەنگەکەم بۆ بێنە تا تۆ پیاسەکەت دەکەی، منیش کەمێك گویٚ لە مۆسیقا دەگرم."

دەڵە دێو ڕۆیی و بە چەنگێکی یەجگار جوانەوە گەڕایەوە. چەنگەکە بە ئەڵماس و یا قووتی ڕەخشان و پرشنگدار رازێنرابووەوە و ژێیەکانیشی هەمووی لە زێڕ بوو.

نێرە دێو گوتی: "ئەمە جوانترین شتە کە من لەو نەجیبزادەیەم سەندووە. زۆرم حەز لە مۆسیقایە و فرە دڵم بەم چەنگە خۆشە!"

ئەوسا نێرە دێو، چەنگەکەی بردە لای خۆیەوە و گوتی: "لێدە!"

چەنگەکەش ئاوازێکی نەرم و خەمناکی لێدا.

نێرە دێو هاواری کرد: "ئێستا ئاهەنگی لای لایەم بۆ لێبدە" و چەنگەکەش ئاهەنکێکی دڵنەوازی بۆ لێداو دێوە بەدەم ئەو نەواو ئاوازەوە خەوی لێکەوت.

کاتێ نێرە دێو، بە تەواوەتی خەوت، جاك بە ئەسپایی لە سەندوقەکە هاتە دەرێ و چوو بۆ موبەقەکە تا بزانێ کە ئاخۆ دەڵە دێوە چووەتە دەرێ یان نا. کە جاك بینی هیچ کەسێك لەو ناوە نیە، بە ئەسپایی دەرکەی ماڵەکەی کردەوە، پاشان خۆی بە ژوورەکەی نێرە دێودا کرد، چەنگەکەی هەڵگرت و هەڵات. بەڵام لەو کاتەدا کە جاك بەرەو دەرگا هەڵات، چەنگەکە بە دەنگی بەرز هاواریکرد: "سەروەرم، سەروەرم!" دێوەکە خەبەری بووەوە، بەدەم نەڕەیەکی ترسناکەوە لە جێی خۆی ڕاپەڕی و بە دوو شەقاوان (هەنگاو) گەییە بەر دەرگای چوونە دەرەوە. بەڵام جاك زۆر چالاك بوو وەکو بروسکە بە خۆو چەنگەکەی دەستیەوە هەڵات. جاك کەوتە گفتوگۆ دەگەڵ چەنگەکەدا، چونکە بۆی دەرکەوت کە ئەو چەنگە پەرییە (فریشتە). جاك، بە چەنگەکەی گوت کە من کوڕی خاوەنی پێشووی تۆم، یانی کوڕی هەمان سوار چاکی نەجیمزادەم. دێوەکە هێندە بەلەز غاری دا کە بە تەواوەتی لە جاکی بەلەنگاز نزیك بووەوە و دەستە زەلامەکەی (گەورە) درێژ کرد تا بیگرێت، بەڵام خۆشبەختانە ڕێك لەم دەمەدا پێی نایە سەر بەردێکی لەق و بەو هەیکەلە زەلامەیەوە تەختی سەر عاردی بوو.

جاك دەرفەتی هێنا کە خۆی هەڵبداتە سەر لاسکی لۆبیاکەو بە پەلە پێیدا داگەڕێت. کاتێ جاك گەیشتەوە باخچەکەی ماڵی خۆیان، سەیری کرد دێوەکە بە دوویدا دێت. جاك هاواری کرد:

"دایکە، دایکە! خێرا تەورەکە بێنە."

دایکە، تەور بە دەست بەرەو لای جاك غاری دا، و جاك بە زەبری تەور، هەموو لاسکەکانی لۆبیاکەی بڕی و بە دایکی گوت لاکەوێتە لاوە.

ڕێك لەم دەمەدا، لە کاتێکا نێرە دێو خۆی بە دوا لاسکی لۆبیاکەوە گرتبوو، جاك بە پەلە ئەویشی بڕی و نێرە دێو شڵپ کەوتە سەر عاردی و حەیاتی لەبەر بڕا.

جاك و دایکی زۆر ترسا بوون، بەڵام لەم دەمەدا، خانمێکی جوان، هاتە بەردەمیان و گوتی: "جاك! تۆ وەکو کوڕی سوار چاکێکی دلێرو مەرد ڕەفتارت کردو هەقی خۆتە میراتی بابت بە تۆ ببڕێ. دەی ئێستا عاردی هەڵکەنە و نێرە دێو لە چاڵ بنەو بڕۆ ژنەکەشی بکوژە."

جاك گوتی: "من دەستم ناچێتە خوێنی کەس، ناتوانم کەس بکوژم، مەگەر شەرم پێ بفرۆشێت. من ناتوانم شمشێرەکەم لە ژنێك هەڵکێشم. ژنی دێوەکە بە هەموو ناشیرینییەکیەوە زۆرم دەگەڵ مێریڤان و دلۆڤان بوو."

پەرییەکە، بەدەم جاکەوە پێکەنی و گوتی: "من زۆر خۆشحاڵم کە تۆ دڵێکی بەخشندەت هەیە، بە هەرحاڵ بۆ قەڵاکە بگەڕێوەو هەر کارێك کە پێویستە ئەنجامی بدە."

چونکە لاسکی لۆبیاکە بڕا بوو، جاك داوای لە پەری کرد تا ڕێگەی قەڵاکەی پێ نیشان بدات. پەری گوتی کە بە گالیسکەکەی خۆی کە تاوسان دەیهاژۆن، بۆ ئەوێندەر دەبات. جاك سوپاسی پەری کردو دەگەڵ ئەودا سواری گالیسکەکە بوو.

هەر ڕۆییشتن و ڕۆییشتن تا گەیینە گوندێکی بناری گردێك. کۆمەڵێك خەڵکی بێچارەو بێنەوا لەوێندەر خڕ بوو بوونەوە. پەری، گالیسکەکەی ڕاگرت و روو لەو خەڵکە گوتی: "دۆستان! ئەو دێوە ستەمکارەی کە غەدری لە ئێوە کرد بوو مێگەلە ماڵاتەکانی خواردبوون، مرد. پێویستە سوپاسی ئەم کوڕە گەنجە بکەن کە دێوەکەی کوشت و لە کۆڵی کردنەوە. ئەمە کوڕی سوار چاکی نەجیمزادە، یانی هەمان سەر گەورەی پێشووی ئێوەیە." خەڵکەکە، بەو قسانەی پەری، زۆر خۆشحاڵ بوون و گوتیان: "وەکو چۆن راستگۆیانە خزمەتی بابی ئەم گەنجەیان کردووە، بەو ئاوایە خزمەتی ئەویش دەکەن." ئەوسا پەری داوای لێکردن کە جاك بۆ قەڵاکە ببەن. کاتێ گەیینە قەڵاکە، جاك لە تەقەی دەرگای داو ویستی وەژوور بکەوێ. بەڵام هاوسەرە پیرەکەی نێرە دێو، کە لەسەر قوللەی دیدەوانیەکەوە حەشاماتەکەی بینی بوو، زۆر ترسا بوو، و یەکسەر دڵی خەبەری دا کە شتێك بەسەر مێردەکەی هاتووە. ئەو دەڵە دێوە کاتێ بە پەلە لە قالدرمەکان دەهاتە خوارێ، پێی لە جلەکانی خۆی گیر بووو لە قالدرمەکانەوە سەرنگون بوو. کاتێ خەڵکەکە سەیریان کرد، دەرگای قەڵاکە ناکرێتەوە، بە زەبری لۆسەو باریە دەروازەکەیان کردەوە. و رووبەڕووی جەستەی بێ گیانی دەڵە دێوە بەدفەڕو بەدخواکە بوونەوە کە لەسەر قالدرمەکانەوە کەوتبوو خوارەوە.

لەوە بەدواوە جاك، بەقەڵاو ماڵەکەی بابی شاد بووەوەو پەری، چوو دایکی جاك، و چەنگەکەو مریشکە قاوەییەکی بۆ هێنان بۆ قەڵاکە. جاك ژنی دێوەکەشی لە چاڵ ناو یارمەتی هەر هەموو ئەو کەسانەشی دا کە دێوەکە ماڵ و سامانی بە تالان برد بوون.

پەری بەر لەوەی بۆ مەملەکەت و قەڵەمڕەوی پەریان بگەڕێتەوە، بۆ جاکی گێڕایەوە کە ئەو، ئەو قەسـاوەی بەو لۆبیانەوە هێنابووە سەر ڕێی جاك تا تاقی بکاتەوەو بزانێ چتۆ (چۆن) کوڕێکە.

پەری گوتی: "ئەگەر تۆ بێ ئەقلانە تەمەشای ئەو لاسکە لۆبیا زۆر گەورەیەت کردبا، من ئیدی کارم بە کارتەوە نەدەبوو، بە دەردی خۆتەوە بە تەنیا جێم دەهێشتی، و تەنیا چێڵکەم بۆ دایکت دەگێڕایەوە. بۆیە تۆ شایستەی سەرفرازیت و کاتێ کە بە لاسکی لۆبیاکەدا سەردەکەوتی، لە ڕاستیدا بە پەیژەی بەختەوەریدا سەردەکەوتیت."

ئەنجام، پەری، جاك و دایکی بەجێهێشت و بۆ مەملەکەت و وڵاتی خۆی گەڕایەوە.

حیکایەتی فولکلۆری ئینگلیستان

کۆ چێرۆکی ئاندرولانگ.

٦- پشیلەی چەکمە پۆش

هەبوو نەبوو ئاشەوانێك هەبوو، ئەم ئاشەوانە سێ کوڕی هەبوو. کە مرد لە دارای دنیادا تەنیا ئاشێك و کەرێك‌و پشیلەیەکی بۆ کوڕەکانی لە پاش بەجێ مابوو. کوڕەکان، ئەم میرات‌و کەلە پورە ناچیزەیان خێرا لە بەینی خۆیاندا دابەش کرد. و چاوەڕوانیان نەکردو کە پارێزەرێك بێت‌و یارمەتیان بدات‌و ئەو میراتەیان لێ بەش بکات.

کوڕی گەورە ئاشەکەی هەڵگرت، کوڕی دووەم کەرەکەو لە ئەنجامدا هیچ شتێك بۆ کوڕە چکۆلەکە نەمایەوە تەنیا پیشلەکە نەبێت، کە بەم بەشە ناچیزە قاییل نەبوو.

کوڕی بچووك لە دڵی خۆیدا گوتی: "برایەکانم دەتوانن بە یارمەتی یەکتر ژیانی خۆ بەڕێوە بەرن، بەڵام من کاتێ کە پشیلەکەم خواردوو کەوڵەکەیم کرد بە دەستکێش، ئیدی لە برسا دەمرم!"

پشیلەکە، کە وای دەنواند گوێی لە قسەکانی ئەو نیە، هەر هەموو ئەو قسانەی ژنەوت (بیست)و بە هۆشمەندیی‌و جددی گوتی: "ئاغا، پێویست ناکات بە هیچ جۆرێ بە بەشە میراتەکەی خۆت ناڕازی بیت، یەك زەڕە خەمت نەبێ. تۆ تەنیا ئەوە بکە کە خورجینێك‌و جووتێ چەکمە بۆ من پەیدا بکەیت تا بتوانم بە ئاسانی بە بێشەو جەنگەڵاندا ڕێبکەم ئیدی هەقت نەبێ."

ئەم پشیلەیە پێشتریش سەلماندبووی کە لە فێڵ‌و دەهۆیاندا یەجگار زیرەك‌و بە توانایە. بۆ نموونە کاتێ دەیویست کەروێشکێك یان مشکێك ڕاو بکات، خۆی لە نێو گیاو ڕووەکاندا مەڵاس دەداو بە جۆرێ لاقەکانی بەرز دەکردەوە، لە تۆ وایە مردووە.

کوڕە، متمانەی بە زیرەکی پشیلەکەی پەیدا کردو هەموو ئەو شتانەی کە داوای کرد بوون، بۆ پەیدا کرد.

پشیلەکە، بە خۆشحاڵیەوە چەکمەکانی لە پێکردو خورجەکەی لە مل کردو چوو بۆ شوێنی ڕاگرتن‌و بە خێوکردنی کەروێشکان. پشیلەکە، هەندێك کەپەك‌و گێزەری کردە خورجینەکەی خۆیەوە،و بە جۆرێ لە عاردی ڕاکشا کە وا بێتە بەرچاو مردووە. نەخشەو پلانەکەی ئەمە بوو کە چاوەڕوان بکات تا کەروێشکێکی چکۆلەی کەم ئەزموون بێت‌و بۆ مڵ‌و موش خۆی بەناو خورجینەکەی ئەودا بکات.

دوای تۆزێك، تەگبیرەكەی پشیلەی ناوبراو سەری گرت. كەروێشكێكی چكۆلەی نەزان خۆی بە خورجەكەدا كردو ئاغای پشیلەش خێرا دەركی خورجینەكەی (تورەكە) بەستو لە چاوتروكانێكا كەروێشكەكەی كوشت.

پشیلەكە كە لە ڕاوو شكارەكەی خۆی رازی بوو، بەرەو كۆشكی پاشا وەڕێكەوتو داوای دیتنی پاشای كرد. پشیلەیان بە قاڵدرمەكاندا سەرخست. خۆی بە ژووری پاشادا كردو ئیكلامێكی كردو گوتی: "سەروەرم من لە لایەن ئاغامەوە، لەلایەن كارابس ی نەجیمزادەوە – پشیلە ئەو ناوەی لە ئاغای خۆی نابوو– كەروێشكێكم بە دیاری بۆ هێناوی."

شا وەڵامی دایەوە: "بە ئاغات بڵێ من سوپاسی لوتفو كەرەمی ئەو دەكەم."

ڕۆژێكی دیكە پشیلەكە، خۆی لە نێو تەبارە گەنمێكدا حەشارداو سەری خورجینەكەی بە تەواوەتی كردەوە. ئەمجارەیان دوو كەوی قوتو قەڵەو خۆیان بە خورجینەكەدا (تورەكە) كردو پشیلەكە خێرا دەمی خورجینەكەی بەستو هەردووكیانی گرت. دووبارەو بەهەمان شێوەی كە كەروێشكەكەی بە دیاری بۆ شا بردبوو، بەو ئاوایە ڕۆیی و كەوەكانیشی پێشكەش بە پاشا كرد. شا كە زۆر دڵی بەو جووتەكەوە خۆش بوو بوو، دیارییەكی بە پشیلەكەدا.

پشیلەكە، بەمجۆرە تا دوو سێ مانگی دیكەش، هەر ماوە نا ماوەیەك، جارێك دەچووە دیدەنی شاو بە ناوی ئاغایەوە دیارییەكی بۆ دەبرد. ئەم دیاریانە بریتی بوون لەو گیانلەبەرانەی ئەو ڕاوی دەكردن. ڕۆژێ پشیلە زانی كە شا دەخوازێت كیژەكەی خۆی، كە جوانترین شازادە خانمی دنیا بوو، بە نیازی پیاسەو گەڕان، بۆ بەستێنی (كەنار، ڕۆخ) رووبار ببات. پشیلەكە، بە ئاغاو خاوەنەكەی خۆی گوت: "تۆ ئەگەر بە گوێی من بكەیتو ئەوەی من پێتی دەڵێم، ئەنجامبدەی، چارەنووسێكی باشت دەبێت، تۆ تەنیا ئەوەندەت لەسەرە بڕۆی لە فلان شوێنی رووبارەكە مەلە بكەیتو ئیدی هەموو كارەكانی دی بە من بسپێرە." ئاغای پشیلەكە، كە هەنووكە بە نەجیبزادە كارابس ناو دەبرا، نەیدەزانی پشیلەكە چ نەخشەیەكی لە سەردایە، بەڵام پشیلەكە هەرچیەكی پێگوت، ئەنجامی دا.

كاتێ كە كوڕە بەدەم مەلەكردنەوە لە ئاوەكە دا بوو، شا لە روبارەكە نزیك بووەوە، پشیلەكە دەستی بە هاتو هاوار كرد: "عەشرەت هاوارە، فریاكەون، نەجیمزادە كارابس خەریكە دەخنكێ." كە شا گوێی لەم هاوارە بوو، دەستوری دا گالیسكەكەی ڕابگرن. شا، پشیلەكەی ناسییەوە، فەرمانی بە دەستو پێوەندەكانی دا بە پەلە بڕۆنو كۆمەكی (یارمەتی) ئەو نەجیمزادەیە بكەنو رزگاری بكەن.

كاتێ كە نەجیمزادەی نەگبەتیان لە رووبارەكە دێنایە دەرێ، پشیلەكە، لە گالیسكەكە نزیك بووەوەو بۆ شای گێڕایەوە كە كاتێ ئاغای خەریكی مەلە بوو دزان هاتنو جلەكانیان دزی،و ئەم بۆ دەستگیركردنی دزەكان هاواری كردووە. جا پشیلەی فێڵباز جلەكانی ئاغای لە ژێر بەردێكی گەورەدا شاردبووەوە. شا یەكسەر فەرمانی بە نۆكەرو خوڵامەكانی خۆی دا بڕۆن دەستێك جلكی باش بۆ ئەم نەجیمزادە نەگبەتە هەڵبژێرن.

شا بەڕێزو حورمەتێکی زۆرەوە ڕەفتاری دەگەڵ نەجیبزادەدا کرد. جا چونکە نەجیمزادە گەنجێکی قۆزو لەبار بوو، هەرکە ئەو جلکە باشانەی، کە نۆکەرانی شا بۆیان هێنابوو، لەبەر کردبوو سەرو سیمایەکی جوانو دڵگیری پەیدا کرد بوو،و کیژی پاشاش زۆری چووە دڵەوە. لە ڕاستیدا نەجیمزادە تەنیا دوو سێ جار نیگای شازادە خانمی کردو ئەویش نیگا کردنێکی بەڕێزو نەزاکەتەوە، بۆیە ئەمە کردیە کارێك کیژی شا بە تەواوەتی حەزی لێبکاتو ئاشقی ببێ. شاش داوای لە کوڕە کرد کە دەگەڵیاندا سواری گالیسکە ببێو پێکەوە بچنە سەفەر.

پشیلەکە بینی نەخشەکەی بە تەواوەتی سەری گرتووە، زۆر خۆشحاڵ بوو. لە پێش گالیسکەکەی شاوە بە ڕێکەوتو سەیری کرد ژمارەیەك جوتیارو دێهاتی لە کێڵگەیەکدا خەریکی گیادرون بوون، خۆی گەیاندنێو گوتی: "دۆستان گوێ بگرن، ئەگەر بە شا نەڵێن کە ئەم کێڵگەو مەزرایە هی نەجیمزادە کارابسە، هەمووتان وەکو قیمە ئەنجن ئەنجن دەکات."

شا لە کاتو ساتی خۆیدا گەییە ئەوێندەر، لە گیاکەرەکانی پرسی کە ئەو کێڵگەو مەزرایە هی کێیە؟ هەموویان لە ترسا بە یەك دەنگ گوتیان: "ئەمە مەزرای نەجیمزادە کارابسە." شا بە کارابس ی گوت: "مەزرایەکی باشت بە میرات بۆ ماوەتەوە."

نەجیبزادە بەرسڤی (وەڵام) دایەوە: "جەنابت وەکو دەبینیت ئەم مەزرایە، ساڵانە بەروبوومێکی زۆر دەدات."

پشیلەی فێڵباز هەمدیس لە پێش شاوە کەوتە ڕێو تووشی ژمارەیەك دروێنەوان بووو پێی گوتن: "گوێ بگرن دۆستانی ئازیز، ئەگەر بە شا نەڵێن کە هەموو ئەم مەزرایانە هی نەجیمزادە کارابسە هەمووتان دەکوژێت." زۆری نەبرد کە شا گەییە ئەوێندەرو پرسی کە ئەم مەزرایانە هی کێن؟

دروێنەوانەکان گوتیان: "هەمووی هی نەجیمزادە کارابسە."

شا، هێندەی دی نەجیمزادەی چووە دڵەوە. پشیلە، هەمدیس لە پێش گالیسکەکەوە کەوتە ڕێو و هەر کەسێکی بینی بە هەمان شێوە ترساندی، شا سەری لەو هەموو سەروەتو سامانە زۆرەی نەجیمزادە سوڕمابوو. سەرەنجام ئاغای پشیلە، گەییە کۆشكو قەڵایەکی گەورە کە هی دێوێك بوو. ئەم دێوە، دەوڵەمەندترین دێوی دنیا بوو، هەر هەموو ئەو دەڤەرو ناوچانەی کە شا پێیاندا تێ پەڕی بوو، لە قەڵەمڕەوی قەڵاکەی ئەودا بوو.

پشیلەی گۆڕین کەوتە سۆراغو سووسەی ئەوە کە بزانێت ئەم دێوە کێیەو چ توانایەکی هەیە؟ داوای کرد کە دێوە بدینێو گوتی نایەوێ بەبێ پرسی خاوەنی ئەم قەڵایە، لە قەڵاکە نزیك ببێتەوە. دێوە بەو پەڕی ڕێزو نەزاکەتەوە پێشوازی کردو خوڵکی کرد کە دابنیشێت. پشیلەکە گوتی: "من بیستوومە کە گوایە تۆ توانای ئەوەت هەیە بچیتە پێستی هەر گیانلەبەرێکەوە. بۆ نموونە خۆت بگۆڕێتو شێوەی شێر یان فیل وەربگریت.

دێوە گوتی: "ئەمە زۆر ڕاستە، جا بۆ ئەوەی بۆتی بسەلمێنم ئێستا دەچمە پێستی شێرێکەوە!"

پشیلەکە، کە شێرێکی لەبەردەم خۆیدا بینی، زۆر ترساو لە ترسا خۆی هەڵدایە بن میچەکە، دیارە ئەم کارە بۆ ئەو کارێکی ئاسانو بێ مەترسی نەبوو، چونکە چەکمەکانی بۆ ئەو کارە لە بارو گونجاو نەبوون.

پشیلەکە کە بینی دێوەکە گەڕایەوە دۆخی خۆی، لە شێرەوە بووەوە بە دێو، لە بن میچەکە هاتە خوارێو گوتی کە بەڕاستی ترساوە. پشیلەکە جارێکی دی گوتی: "من بیستوومە کە گوایە دەتوانی بچیتە پێستی بچووکترین گیانلەبەرانی وەکو کەروێشک یان مشکەوە، جا من پێم وایە ئەم کارە مەحاڵی مەحاڵە."

دێوە هاواریکرد: "مەحاڵ؟ ئێستا پێتی نیشاندەدەم!" دێوە، یەکسەر خۆی گۆڕیو چووە قاڵبی مشکێکەوە کە بە ژوورەکەدا غاری دەدا. پشیلەکە، هەرکە چاوی بە مشکەکە کەوت یەکسەر پڕی دایەو خواردی.

زۆری پێ نەچوو شا لە ڕێوە گەییە ئەوێندەرو کە چاوی بە کوشكو قەڵا جوانەکەی دێوە کەوت، ویستی بیبینێو تەمەشای بکات. پشیلەکە، کە گوێی لە دەنگی تەقو هۆڕی گالیسکەکە بوو، کە بەسەر پردە بزۆزەکەی قەڵاکەدا تێدەپەڕی، رایکردە ناو حەوشی قەڵاکەو هاواریکرد: "خاوەنشکۆ بە خێر هاتی بۆ کۆشكو قەڵای نەجیمزادە کارابس!"

شا هاواریکرد: "ئەمە چیە؟ نەجیمزادە ئەم کۆشكو قەڵایەش هی تۆیە؟ بە عەمرانم کۆشكو قەڵای وا جوانو خۆشم نەدیتووە. بە یارمەتیت دەچینە ناو قەڵاکە با تەمەشایەکی بکەین."

نەجیمزادە، دەستی شازادەخانمی گەنجی گرتبوو، لە دوای شاوە بە قاڵدرمەکاندا سەردەکەوتن. کاتێ کە چوونە ناو هۆڵە گەورەکەی قەڵاوە، لەوێندەر زیافەتو دەعوەتێکی گەورە رێکخرا بوو، ئەم میوانیە لەلایەن دێوەکەوە رێك خرا بوو، چونکە ئەو رۆژە قەرار وا بوو چەند کەسێك لە دۆستەکانی بێنە دیدەنی ئەو. دۆستانی دێوە کاتێ دیتیان کە شا لە قەڵاکەدایە، زاتیان نەکرد بێنە ژوورەوە.

ئێستا شاو کیژەکەی هەردووکیان بە تەواوەتی شەیدای رەوشتی بەرزی ئەم نەجیمزادەیە بوو بوون. شا کە چەند پیاڵەیەك شەرابی نۆشی بوو، کە ئەو هەموو سەروەتو سامانە مۆڵەی نەجیمزادەی بینی، رووی تێکردو گوتی: "ئەگەر بتەوێو حەز بکەی ئامادەم بتکەم بە زاوای خۆم، ئیدی بە خۆت سەرپشکی."

نەجیمزادە، ئیکلامێکی (کڕنۆش بردن) کێشاو ئەو کەرەمەی قەبووڵ کردو هەر ئەو رۆژە زەماوەندی دەگەڵ شازادە خانمدا کرد.

پشیلەش بوو بە کەسایەتیەکی سەنگینو بە قەدرو تەنیا بۆ کەیفو خۆشی راوە مشکی دەکرد.

چارلز پراڵت.

٧- پاڵتۆ سوور

هەبوو نەبوو، رۆژگارو سـەردەمانێك كچۆڵەيەكى قشتيلەى خۆشەويست لـە گوندێكدا دەژيـا، هـەر كەسـێك ئـەم كيـژەى ناسـيباو ديتبـا، خۆشـى دەويسـت. بـەڵام داپـيرەى لـە هـەموو كەسـێكى خۆشـتر دەويسـتو هـەر كـارێكى لـە دەسـت بهاتبايـە بـۆى دەكـرد. رۆژێ دايـە گـەورە (داپـيرە) پاڵتۆيەكى مەخمەلى سوورى دا بە نەوەكەى. ئـەم پاڵتۆيـە زۆر لـە كچۆڵەكە دەهـات، بۆيـە لـەوە بـە دواوە بە پاڵتۆ سوور ناوى دەركردو هەموو كەسێك بە پاڵتۆ سوور بانگى دەكرد.

رۆژێ دايكى پاڵتۆ سوور، كيژەكەى گاز (بانگ) كردو گوتى: "وەرە ئـەم كێكو بوتڵـە شـەرابە بۆ داپيرەت ببە. چونكە نـەخۆشو بێتاقەتـە، بـەڵكو بـەم شـتانە تـۆزێ ببوژێتـەوە. تـا دنيـا گـەرمى نـەكردووە، خێـرا بـڕۆ. لـە رێگـەش لاسـارىو ئـەملاو ئـەولا مەكـە، غـاريش مـەدە نـەبا بكـەويتو بوتڵەكە بشكێو، شەرابەكە لە كيس داپيرە بچێتو چاك نەبێتەوە. لە بيرت نەچێ كە گەييتە ماڵى داپيرە رۆژ باشو سڵاوى لێبكەو سەر بەم كونو بەو كوندا نەكەى."

پاڵتۆ سوور بەڵێنى بە دايكى دا كە هەموو فەماريشتەكانى (قسەكانى) بە جێـدێنێو بـە گـوێى دەكات.

داپيرە لە بێشەو دارستانێكا دەژيا كە نيو سەعاتە رێيەك لە گوندو ئاوەدانى دوور بوو. كـاتێ پاڵتۆ سوور گەييە بێشەو دارستانەكە تووشى گورگێك بوو، بـەڵام نەيـدەزانى گـورگ، حـەيوانێكى ناڕەسەنو دڕندەيە، بۆيـە هـيچ نەترسـاو بـەرەو لاى گورگەكـە چـوو و گـوتى: "رۆژ بـاش." گورگـە وەڵامى دايەوە: "رۆژ باش، سوپاس." و ئەوسا پرسى: "پاڵتۆ سوور، بـەم بـەيانى زووە، بـۆ كـوێ دەچيت؟"

"دەڕۆم بۆ ماڵى داپيرەم."

"ئەدى ئەم زەميلەيە چى تێدايە؟"

"كێكو شەراب، بۆ داپيرەمى دەبەم، پێويستى بەم شتانەيە تا ببوژێتەوە."

"پاڵتو سوور، نەنكت (داپيرە، دايە گەورە) لە كوێ دەژى؟"

پاڵتۆ سوور، وەڵامی دایەوە: "لێرەوە تا ئەوێ چارەکە سەعاتێك دەبێ. ماڵەکەی لە دارستانێکدایە، لە ژێر سێ دار بەڕووی گەورەدایەو نزیکی چەند دار گوێزێکە کە بێگومان تۆ پێی دەزانی."

گورگە لە دڵی خۆیدا گوتی: "ئەم کچۆڵە قشتیلە دڵپاکە پاروویەکی بەتام و لەزەتە! هەڵبەتە زۆر لە داپیرەی پیری بە تامو لەزەت ترە، من دەبێ فێڵێك بدۆزمەوەو بەکار بێنم کە کەسیانم لە دەس دەرنەچێت."

ئەوسا گورگەکە، کەمێك لەگەڵ پاڵتۆ سووردا ڕێی کردو گوتی: "پاڵتۆ سوور تۆ تەمەشای ئەو گوڵە جوانانە بکە، بۆچی تەمەشای دەوروبەرت ناکەی؟ وا تەسەور دەکەم تەنانەت گوێ لە ئاوازی باڵندەکانیش نەگریت، ڕەفتارت ئەوەندە جددیە کە پێموایە نەچوویتە قوتابخانەش. زۆر شتی جوانی دیکەش لە دارستانەکەدا هەن کە تۆ نەت دیتوون."

پاڵتۆ سوور ڕوانیە دەوروبەری خۆی، کە سەیری کرد تیشکی هەتاو بەدەم سەماوە خۆی بە نێو لق و چڵی درەختەکاندا دەکات،و دەدا لە گوڵە گەش و پاراوەکان، لە دڵی خۆیدا گوتی: "بۆچی چەپکە گوڵێکی گەش و تازە بۆ داپیرم نەبەم، بێگومان زۆری پێ خۆش دەبێ. خۆ هێشتا زووە، تازە هەوەڵی ڕۆژە، فریا دەکەوم چەپکێ گوڵ بکەم."

پاڵتۆ سوور لە ڕێگاکە لایدا، بە مەبەستی گوڵ چنین بە ناو چڕە دارستانی بێشەکە کەوت. هەر گوڵێکی دەچنی، گوڵێکی دوورتری بەدی دەکردو جوانتر دەهاتە بەرچاوی. بەمجۆرە بەرەبەرە کەوتە ناو قوڵایی بێشەکە. گورگەش ئەم دەرفەت و دەلیڤەیەی قۆستەوەو یەکڕاست چوو بۆ ماڵەکەی داپیرەو لە دەرکەی دا.

"ئەوە کێیە لە دەرگا دەدا؟"

"منم، پاڵتۆ سوور، کێکێك و کەمێ شەرابم بۆ هێناوی، دەرگا بکەوە."

داپیرە گوتی: "بەخۆت دەرگاکە ڕاکێشە، زۆر نەخۆشم، ناتوانم لە جێی خۆم هەستم."

گورگە، دەرگاکەی ڕاکێشاو کردیەوەو بێئەوەی چ قسەیەك بکات، یەکسەر بەرەو تەختە خەوەکەی داپیرە ڕۆیی و پیرەژنی بەستەزمانی خوارد. ئەوسا جلی خەوو کڵاوەکەی داپیرەی لەبەرو لەسەر کردو خۆی بە ناو جێگاکەی داپیرەدا کردو هەموو پەردەکانی دەوروبەری تەختە خەوەکەی دادایەوە."

پاڵتۆ سووریش هێشتا هەر خەریکی گوڵ چنین بوو، و تا توانی گوڵی چنی، لە پڕ ئەوەی بیرکەوتەوە کە بەڵێنی بە دایکی دا بوو، لە ڕێگەدا خۆی ماتەڵ نەکات.

کاتێ پاڵتۆ سوور، گەیە کوختەکەی داپیرە، سەری لەوە سوڕما کە دەرگای کوختەکەی داپیرە کراوەتەوە، کە خۆی بە ژوورا کرد، هەموو شتەکانی بەلاوە سەیر بوو، هەستی بە ترس دەکرد، بەڵام نەیدەزانی بۆ.

پاڵتۆ سوور بە دەنگی بەرز بانگی کرد: "ڕۆژ باش دایە گەورە". بەڵام کەس وەڵامی نەدایەوە.

پاڵتۆ سوور، چوو بۆ لای تەختە خەوەکەی داپیرەو پەردەکانی لادا. دایە گەورە نووستووە، ئەدی بۆ کڵاوەکەی هێناوەتە سەر چاوی؟ زۆر سەیرە!

"ئەی دایە گەورە ئەم گوێچکە گەورانە چییە!"

"ئەوە بۆ ئەوەیە باشتر گوێم لە دەنگت بێ گیانەکەم"

"دایە گەورە ئەدی ئەم چاوە گەورانە چییە!"

"بۆ ئەوەی باشتر بتبینم گیانەکەم".

"دەستەکانت چەند گەورەن داپیرە!"

"بۆ ئەوەیە باشتر لە ئامێزت (باوەش) بگرم گیانەکەم".

"ئەدی داپیرە دەم‌و ددانەکانت بۆ ئەوەندە گەورەن!"

"بۆ ئەوەیە باشتر بتخۆم گیانەکەم."

گورگە، لەگەڵ ئەو قسەیەدا یەکسەر لەسەر تەختە خەوەکە راپەڕی‌و پڕی دایە پاڵتۆ سوورو حەپەلۆشی کرد.

گورگە کە تێر بوو، جارێکی دی خۆی بە ناو جێگاکەدا کردو لێی راکشاو، زوو بە زوو پرخ‌و هۆڕی خەوی بەرز بووەوە.

بە رێکەوت راوچییەك لەو دەمەدا بەلای کوختەکەی داپیرەدا تێدەپەڕی، کە گوێی لە دەنگی پرخ‌و هۆڕی گورگەکە بوو، وایزانی داپیرەیە، گوتی: "با بچم بزانم داپیرە هیچی پێویست نیە."

راوچییەکە، وەژوور کەوت، چوو بۆ لای تەختە خەوەکە، لە پڕ چاوی بە گورگەکە کەوت، راوچییەکە گوتی: "ئەی حەیوانی بەدفەڕو نارەسەن لێرە چی دەکەی؟ من لە مێژە لە تۆ دەگەڕێم!".

راوچییەکە، یەکسەر تفەنگەکەی سوار کرد کە گورگە بەر گوللە بدات، بەڵام لەپڕ بیری کردەوە، کە نابادا گورگەی نارەسەن داپیرەی حەپەلوش کردبێ. بەڵکو هەوڵێ بدەم پیرەژن رزگار بکەم. تفەنگەکەی لەلایەکەوە داناو چەقۆیەکی هەڵگرت‌و کەوتە هەڵدڕینی ورگی گورگە نووستووەکە. هێشتا ورگی گورگەکەی بە تەواوەتی هەڵنەدڕی بوو، کە سەری پاڵتۆ سوور وەدیار کەوت‌و دوای تۆزێك پاڵتۆ سووری بەستەزمان لە ورگی گورگەکەوە دەرپەڕی‌و هاواریکرد: "وای کە ترسام، ورگی گورگەکە، تاریکی تاریك بوو." دوای پاڵتۆ سوور، دایە گەورەش کە هێشتا زندوو بوو، بە هانکە هانك هاتە دەرێ.

پاڵتۆ سووری عەیاریش خێرا رۆیی پڕ باوەشێك بەردی هێناو ورگی گورگەی تاینی لێ پڕ کرد. گورگەی نارەسەن‌و بەدفەڕ خەبەری بووەوەو ویستی هەڵێت، بەڵام بەردەکانی ناو سکی هێندە قورس بوون کە بە پشتا کەوت‌و تۆپی.

هەموویان خۆشحاڵ بوون، راوچییەکە پێستی گورگەکەی گروو بۆ ماڵی بردەوە، دایە گەورە ئەو کێك‌و شەرابەی کە پاڵتۆ سوور بۆی هێنا بوو، خواردو چاك بووەوە. و پاڵتۆ سوور لە دڵی خۆیدا گوتی: "ئیدی هەرگیز بە تەنێ پێ نانەمە ناو بێشەو جەنگەڵان‌و بە گوێی دایکم دەکەم."

جاکوب‌و ویلهلم گریم

٨- چەخماخ

ڕۆژێ سەربازێك بەسەر جادەیەك دا دەڕۆیی : چەپ، ڕاست! چەپ! ڕاست! کۆڵەپشتییەکەی دابوو بە شانیاو شمشێرەکەی لە قەدی بەستبوو،و لە بەرەی شەڕەوە بۆ ماڵ دەگەڕایەوە. سەربان، لە ڕێگەدا تووشی بوو بە تووشی ژنێکی جادووبازەوە. پیرەژن زۆر ناشیرینو ڕەزا گران بوو، لێوی تا سەر سینگی شۆڕ بووبووەوە.

پیرەژن، بە سەربازەی گوت: "ئێوارەت باش سەرباز! چ شمشێرو کۆڵەپشتییەکی جوانت هەیە! بەڕاستی سەربازیت! تۆ هەقە لە زێڕ بگیرێی. لە زێڕ باربکرێی"

سەربازەکە گوتی: "سوپاست دەکەم، داپیرە."

جادووبازەکە گوتی: "وەرە ئیشێك بۆ من بکە تا خۆتیش دەوڵەمەند ببی. ئەو درەختە زەلامە دەبینی؟ ئەوە ناوەکەی بەتاڵە، کلۆرە، هەر قالۆرەکەیەتی جا ئیشەکەی من ئەوەیە کە بەو دارەدا سەر بکەوی. لەسەر ترۆپکی درەختەکەدا کونێك هەیە کە دەتوانی لێوەی بچیتە خوارێ. من پەتێك لە ناو قەدت دەبەستم تا هەر کاتێ ویستت، هەڵتکێشمەوە سەرێ".

سەربازەکە گوتی: "باشە من دەبێ لەوێ چ کارێك بکەم؟"

جادوو بازەکە گوتی: "ئێ، دەیسا گوێ بگرە! کاتێ بە کلۆری دارەکەدا چوویتە خوارێو گەییتە بنی درەختەکە، هۆڵێکی گەورە دەبینی، زۆر ڕووناکە، سێ سەد چرای تیادا دەسوتێ، پاشان سێ دەرگات دێتە ڕێ، هەر دەرگایەو کلیلی خۆی لەسەرە، دەتوانی بەو کلیلانە دەرگاکان بکەیتەوە. ڕێك لە ناوەڕاستی ژووری یەکەمدا سەندوقێکی گەورە هەیە کە سەگێکی لەسەر هەڵتووتاوە، هەر چاوێکی ئەو سەگە بە ئەندازەی ژێر پیاڵەیەکە، بەڵام مەترسە، نیگەران مەبە. من بەرکۆشە شینەکەی خۆمت دەدەمێ تا بیدەیت بەسەر سەگەکەدا.

ئەوسا سەندوقەکە بکەوەو بە دڵی خۆت چەندت پارە ویست دەری بێنە. سەندووقەکە پڕە لە سکەو دراوی مسین. بەڵام ئەگەر ویستت زیوت هەبن، دەبێ بچی دەرگای ژووری دووەم

بکەیتەوە، سەگێکی لێیە هەر چاوێکی بە قەد چەرخی (تایە) گالیسکەیەکە. بەڵام هیچ ترسێکت نەبێ، بەرکۆشەکەی منی بەسەرا بدە. خۆ ئەگەر حەزت لە زێڕ بوو، دەبێ دەرگای ژووری سێیەم بکەیتەوە، کە تا حەز بکەی زێڕی تیایە. بەڵام ئەو سەگەی لەوێیەو پاسەوانی سەندوقەکەیە هەر چاوێکی بە ئەندازەی بورجە بازنەییەکەی کوپنهاکەو زۆر دڕو دڕندەیە. ئەمیش ئەگەر بەر کۆشەکەی پێدا بدەی هەقی بەسەرتەوە نابێت. هەنگێ دەتوانی چەندت زێڕ بوێ لە سەندوقەکەی دەربێنی."

سەربازەکە گوتی: "زۆر باشە! بەڵام پیرەژن بڵێ بزانم، من لە هەنبەر ئەمەدا، دەبێ چ کارێك بۆ تۆ بکەم ؟ چونکە گومانم لەوە نیە کە تۆش چاوەڕوانی شتێکی لە من، ئەمەم بە خۆڕایی لەگەڵدا ناکەی."

جادووبازی پیر وەڵامی دایەوە: "راستە، تۆش دەبێ لە جیاتی ئەمە، چەخماخێکی قەدیمیم بۆ بێنی کە داپیرەم دەمێ ساڵە لەوێندەری داناوە."

سەربازەکە گوتی: "باشە، دەیسا وەرە پەتەکە لە ناو قەدم ببەستە."

پیرەژن گوتی: "وەرە، ئەمە پەتەکەو ئەمەش بەر کۆشە شینەکە."

سەربازەکە بە درەختەکەدا هەڵزناو لە کونی سەر ترۆپکی درەختەکەوە خۆی بە ناو کلۆرەکەدا کرد. کاتێ گەییشتە بنی درەختەکە. وەکو چۆن پیرەژن باسی کردبوو، چاوی بە هۆڵێکی گەورە کەوت کە سێ سەد چرای تیا دەسووتا.

سەربازەکە، دەرگای ژووری یەکەمی کردەوەو سەگێکی بینی، هەر چاوێکی بە ئەندازەی ژێر پیاڵەیەك بوو. کەوتە مەرایی و خافڵاندنی سەگەکەو دەیگوت تۆ سەگێکی زۆر ئاقڵی، شانت واو باڵات وا، لە گەرمەی ئەم قسانەدا بەرکۆشەکەی بەسەریدا دا. ئەوسا چوو بەلای سەندوقەکەوەو هەموو گیرفانەکانی لە دراوی مسین پڕ کرد، پاشان دەرکی سەندوقەکەی داخستەوەو سەگەکەی نایەوە سەری و چوو بۆ ژووری دووەم. سەگێکی لێ بوو، هەر چاوێکی بە قەد چەرخی گالیسکەیەك بوو. سەربازەکە بە سەگەکەی گوت: "بەو جۆرە مۆڕەم لێ مەکە، دەنا هەردوو چاوت دەردێنم." و یەکسەر بەر کۆشەکەی بەسەریدا دا. سەگەکە بە کاوەخۆ لەسەر سەندوقەکە هاتە خوارەوە، سەربازەکە دەرکی سەندوقەکەی کردەوەو یەك دنیا دراوو سکەی زیوی بینی. هەنگێ هەرچی پارەیەکی مسی لە گیرفاندا بوو، هەر هەمووی هەڵڕشت،و لە جیاتی ئەوە گیرفانەکانی و کۆڵەپشتییەکەی پڕ کرد لە دراوی زیو.

پاش ئەوە بۆ ژووری سێیەم رۆیی. ژوور چی ژوور، پیاو هەترەشی دەچوو! سەگێك لەسەر سەندووقەکە بوو، کە هەر چاوێکی بە ئەندازەی بورجە بازنەییەکەی کۆپنهاگ بوو. سەربازەکە کە زۆر ترسا بوو، بەڕێزو نەزاکەتەوە سڵاوی لە سەگەکە کردو یەکسەر بەرکۆشەکەی دا بە سەریاو خۆی گەیاندە سەندوقە پڕ لە زێڕەکە. پەحا کە زێڕی تیا بوو! بەو هەموو زێڕە دەیتوانی شەکرۆکەو مژ مژەی دنیا بکڕێت! سەربازەکە، هەرچی دراوی زیو، لە بەرك (گیرفان) و کۆڵە پشتییەکەیدا بوو، هەڵیڕشت،و گیرفانەکانی و کۆڵەپشتییەکەی پڕ کردن لە دراوی زێڕ — بەڵێ، گیرفانەکانی، کۆڵەپشتیەکەی و تەنانەت کڵاوەکەی و چەکمەکانیشی بە جۆرێ پڕ کرد لە زێڕ کە

بە زەحمەت دەیتوانی ڕێ بکات. ئێستا بەڕاستی بوو بوو بە سەربازێکی پارەدار. ئیدی خۆی ماتەڵ نەکرد، سەگەکەی نایەوە سەر سەندوقەکە، و دەرگای ژوورەکەی داخستو هاواریکرد: "پیرەژن، ئێستا هەڵم کێشە سەرەوە!".

پیرەژنی جادووباز پرسی: "چەخماخەکەتیش لەگەڵ خۆتا هێناوە؟"

سەربازەکە گوتی: "ئاه، سەیری ئەم بیربڵاوییەی من! هەر لە بیرم نەما بوو" و گەڕایەوەو چەخماخەکەشی هێنا.

پیرەژن، سەربازەکەی هەڵکێشایە سەرێ. ئێستا سەربازەکە بە گیرفان، کۆڵەپشتی، کڵاو، و چەکمەی پڕ لە زێڕەوە لەسەر جادەکە وەستا بوو. سەرباز، لە پیرەژنی پرسی: "ئەرێ تۆ ئەم چەخماخەت بۆ چیە، چی پێدەکەی؟"

پیرەژن گوتی: "ئەمە پەیوەندی بە تۆوە نییە، تۆ پارەی خۆت وەرگرتووەو، منیش چەخماخی خۆم وەردەگرم."

سەرباز گوتی: "ئێستا پێتی نیشان دەدەم کە ئاخۆ پەیوەندی بە منەوە هەیە یان نا. دەی خێراکە پێم بڵێ ئەم چەخمامە بە کەڵکی چیدێت، دەنا هەر ئێستا ملت دەپەڕێنم!"

پیرەژن هاواریکرد: "نا، نەکەی!"

سەربازەکە، دەمو دەست سەری پیرەژنی پەڕاندو هەواڵەی ئەو دنیای کرد! پاشان بە بەرکۆشەکە بۆخچەیەکی دروستکردو زێڕەکانی تێکردو بۆخچەکەی بە کۆڵیاداو، چەخماخەکەشی لە بەرکی ناو، بەرەو شار وەڕێکەوت.

شار، شارێکی زۆر جوان بوو! یەکسەر بۆ باشترین میوانخانە ڕۆییو باشترین ژووری بەکرێ گرتو بە دڵی خۆی داوای خواردنی کرد، چونکە هەنووکە (ئێستا) پارەیەکی زۆری هەبوو، و بەڕاستی دەوڵەمەند بوو.

ئەو خزمەتکارەی کە ئەو شەوە چەکمەکانی سەربازەکەی پاك دەکردەوە، زۆری پێ سەیر بوو کە ئەم پیاوە دەوڵەمەندە ئەو چەکمە شڕو کۆنانە لە پێدەکات. بەڵام سەربازەکە، بۆ سبەینێ جووتێ چەکمەی نوێو دەستێ جلکی نایابی کڕی. ئیتر سەربازێکی گومناو نەبوو، بەڵکو کەسێکی دەوڵەمەندی دیار بوو. خەڵکی باسی کارە گرینگەکانی شارو پاشاو کیژە جوانەکەی پاشایان بۆ دەکرد.

سەربازەکە دەیپرسی: "چۆن دەتوانێ ئەم شازادە خانمە بدینێ؟" ئەوانیش دەیانگوت: "کەس ناتوانێ بیدێنێ. چونکە لە کۆشکێکی گەورەدا دەژی، کە حەسارو شورەو بورجو قوللەی بەرزی هەیە! هیچ کەسێك جگە لە شاو شاژن ناتوانن بچنە ئەوێندەر، چونکە پێشبینی ئەوە کراوە کە کیژی پاشا شوو بە سەربازێکی ئاسایی دەکاتو پاشاش ئەمەی زۆر لەبەر گرانە."

سەربازەکە، لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "زۆر حەز دەکەم کیژی پاشا بدینم" بەڵام نەیدەزانی چۆنی بدینێ.

سەربازەکە، ئێستا وەکو پیاو ماقوڵو ئەشرافان دەژیا، دەچووە تەمەشای شانۆ، لە پارکی پاشایەتیدا سواری گالیسکە دەبوو، و یارمەتی هەژارانی دەدا. ئەو ڕۆژە سەختانەی

وەبیردێنایەوە کە تاقە پۆلێکی لە بەرکدا نەبوو، ئەسپێ لە باخەڵیا سەوزەڵێ خانمی دەگوت، بەڵام ئێستا دەوڵەمەند بوو بوو، جلکی نایابی لەبەر دەکردو ژیانێکی پڕ شکۆی هەبوو،و دۆستێکی زۆری لە دەورخڕ بوو بوونەوە،و هەمیشە ستایشیان دەکرد، بە شانو باڵیاندا هەڵدەداو ئەویش با دەچووە ژێر کەوڵیو کەیفی بە خۆی دەهات. بەڵام چونکە بەردەوام هەر پارەی خەرج دەکردو قەت هەوڵی نەدەدا شتێك بخاتە سەر سەروەتەکەی، ئەنجام ڕۆژێك پارەکەی تەواو بوو،و تەنیا دوو شلینگی پێ ما. ناچار بوو ژووره جوانەکەی چۆڵ بکاتو بگوازێتەوە بۆ ناو کابینەیەکی پەرپووتی ژێر جەمەلۆنێك. بە خۆی چەکمەکانی خاوێن دەکردەوە،و بە سوژنو داوان پینەی دەکرد. دۆستەکانی لێی تەکینەوەو نەدەهاتنە دیدەنی، چونکە دەبوایە بە قاڵدرمەیەکی بەرزدا، سەر بکەون بۆ لای.

ئێوارەیەکی درەنگ، دنیا زۆر تاریك بوو،و سەربازەکە توانای کڕینی تاقە چرایەکیشی نەبوو، لە ناکاو چەخماخەکەی وەبیرکەوتەوە. چەخماخەکەی دۆزییەوەو چەخماخی لێدا. لە پڕێکا دەرگا کرایەوە، ئەو سەگەی کە هەر چاوێکی بە ئەندازەی ژێر پیاڵەیەك بوو، هاتو گوتی: "فەرمایشت بە چیە ئەزبەنی (قوربان)؟" سەربازەکە هاواریکرد: "خودایا، ئەمە چیە، من باوەڕم نایەت بەم چەخماخە دەتوانم دووبارە بە ئارەزووەکانی دڵم بگەم." ئەوسا بە توندی دەستوری بە سەگەکەدا: "بڕۆ پارەم بۆ بێنە!" سەگەکە ڕۆیی، خێرا بە تورەکەیەکی گەورەی پڕ لە پارەوە، کە بە دەمیەوە گرتبوو، گەڕایەوە.

ئێستا سەربازەکە، بۆی دەرکەوتبوو کە چ چەخماخێکی بایەخداری هەیە. ئەگەر یەك جار چەخماخەکەی لێدابا، ئەو سەگەی کە لەسەر سەندوقە پارە مسینەکە خەوتبوو، دەهات. ئەگەر دووجار لێیدابا، سەگی سەر سەندوقە زیوەکە دەهات،و ئەگەر سێ جار لێیدابا سەگی سەر سەندوقە زێڕەکە دەهات. بەمجۆرە سەربازەکە جارەکی دی گەڕایەوە سەر ژیانە بەشکۆکەی پێشووی‌و گەڕایەوە ژوورو ماڵە جوانەکەی جارانی، جلکی نایابی لەبەر کرد، دیسان دۆستەکانی دەوریان دایەوەو کەوتنەوە ستایشو پێدا هەڵدانی.

شەوێك، سەربازەکە بە خۆی گوت: "زۆر سەیرە کە هیچ کەسێك ناتوانێ شازادەخانم بدینێ. خەڵکی دەڵێن زۆر جوانە، بەڵام ئەو هەموو جوانییە بە چی دەچێت، کە ئەو نەتوانێ تاقە جارێك لەو کۆشکە قایمە بێتە دەرێ؟" چەخماخەکەی یەك جار لێدا، یەکسەر ئەو سەگە هات کە هەر چاوێکی بە ئەندازەی ژێر پیاڵەیەك بوو.

سەربازەکە گوتی: "دەزانم. ئێستا نیوە شەوە، بەڵام زۆر حەز دەکەم، ئەگەر بۆ یەك دەمیش بووە شازادە خانم بدینم." سەگەکە، وەدەرکەوت،و هەندەی بڵێی یەكو دوو بە شازادە خانمەوە گەڕایەوە. شازادەخانم لەسەر پشتی سەگەکە ڕاکشا بوو،و هێندە جوان بوو کە هەر کەسێك دیتبای یەکسەر دەیزانی کە ئەمە شازادەخانمێکی ڕاستەقینەیە.

سەربازەکە، لە تەمەشای شازادەخانم تێر نەدەبوو، بەڵام سەگەکە دەبوایە بۆ کۆشکەکەی بەرێتەوە. بەیانی زوو کاتێ کە شازادەخانم دەگەڵ شاو شاژندا خەریکی بەرچایی بوون، بۆی

گێڕانەوە کە شەوێ خەوێکی سەیری دەربارەی سەگێك‌و سەربازێك دیتووە، و ئەویان بەسواری سەگێك بۆ ماڵی سەربازەکە بردووە.

شاژن گوتی: "خەوێکی زۆر جوان‌و عەنتیکەیە." بەڵام بۆ شەوی دوایی یەکێك لە کارەکەرەکانی کۆشکی نارد تا بەدیار تەختە خەوەکەی شازادە خانمەوە دانیشێت‌و ئاگای لێ بێ تا بزانێ ئەوەی ئەو دیتویەتی بەڕاستی خەو بووەو یان ڕووداوێکی ڕاستەقینە بووە.

سەربازەکە، خولیای دووبارە دیتنی شازادە خانمی کەوتبووەسەر. بۆیە، دووبارە سەگەکەی بۆ کۆشك ناردو شازادە خانمی لەگەڵ خۆیدا هێنا. ئەمجارەیان کارەکەرەکە دوویان کەوت‌و سەیری کرد سەگەکە خۆی بە ماڵێکی گەورەدا کرد. کارەکەرەکە زۆر بە زیرەکی، بە پارچە تەباشیرێك خەتێکی ڕاست‌و چەپی بە دەرگای ئەو ماڵەدا کێشاو دووبارە بۆ کۆشکەکە گەڕایەوەو سەگەکەش شازادە خانمی بۆ سەر جێگاکەی خۆی گێڕایەوە. بەڵام سەگەکە زۆر لە کارەکەرەکە زیرەکتر بوو. کاتێ کە بینی خەتی ڕاست‌و چەپ لە دەرگای ماڵەکە داوە، ئەویش پارچە تەباشیرێکی پەیدا کردو نیشانەی ڕاست‌و چەپی لە تێکرای دەرگای ماڵەکانی شار دا، تا کارەکەرەکە نەتوانێ ماڵی سەربازەکە بدۆزێتەوە.

بەیانی زوو شا، شاژن، کارەکەرەکەو هەر هەموو دەربارییان ڕۆییشتن تا بزانن شازادە خانم بۆ کامە ماڵ براوە.

پاشا، کاتێ کە یەکەمین نیشانەی ڕاست‌و چەپی بینی، گوتی: "ئێرەیە، ئەم ماڵەیە."

بەڵام شاژن، دەرگایەکی دیکەی پێ نیشان دا کە هەمان نیشانەی پێوە بوو، و گوتی: "نە گیانەکەم! ئەم ماڵەیە."

کارەکەرەکەو دەرباریەکان گوتیان: "ئەمەش نیشانەیەکی ترە. ئەوەش یەکێکی ترە." و چونکە تێکڕای دەرگاکان هەمان نیشانەیان پێوە بوو، هەموو گێژ بوون، و بە نائومێدی گەڕانەوە.

بەڵام شاژن، ئافرەتێکی یەجگار هۆشن (بەهۆش) بوو، لەو شاژنانە نەبوو کە تەنیا فێری ئەوەبێ لە گالیسکەی پاشایەتیدا دانیشێت‌و بگەڕێ. دەستی دایە مقەستە زێڕەکەی‌و پارچەیەك ئاوریشمی بڕی‌و کیسەیەکی چکۆلەی لێدروستکرد. ئەوسا تۆزێ گەنمی لە کیسەکە کردو کیسەکەی لە ملی شازادە خانم کرد. کونێکی چکۆلەشی لە بنی کیسەکە دروستکرد. بەمجۆرە شازادەخانم بۆ هەر کوێ ڕۆیشتبا، لە کونی کیسەکەوە گەنم دەڕژا، و گەنمی لە پاش بەجێ دەما.

شەوێ، دیسان سەگەکە هاتەوەو شازادەخانمی هەڵگرت‌و دەگەڵ خۆیدا بۆ لای سەربازەکەی برد. ئیدی سەربازەکە بەرادەیەك شەیدای شازادەخانم بوو بوو کە ئامادە بوو هەرچیەکی هەیە بیدات تا ببێ بە شازادەیەك‌و بتوانێ دەگەڵ شازادەخانمدا زەماوەند بکات.

سەگەکە، هەستی بەوە نەکرد کە ریزێ دەنکە گەنم ڕێك لە کۆشکەکەوە تا پەنجەرەی ژوورەکە ڕژاوە.

سبەینێ، شاو شاژن بەو پەڕی نیگەرانی زانیان کە کچەکەیان لە کوێ بووەو سەربازەیان دەستگیرکردو لە زندانیان پەستا.

زیندانەکە زۆر تاریکو ناخۆش بوو. لەگەڵ ئەمەشدا بە سەربازەکە یان گوتبوو: "سبەینێ لە سێدارە دەدرێی." لە هەموو ئەمەش خراتر، ئەوەبوو کە چەخماخەکەی لە ماڵەوە لە بیر چوو بوو.

بەیانی رۆژی دواتر، سەربازەکە لە دەلاقە چکۆلەکەی زیندانەوە، لە پشت شیش بەندەکانەوە، خەڵکی بینی کە بە پەلە بۆ دەرێی شار غاریان دەدا تا تەمەشای ئیعدام کردنەکەی ئەو بکەن. دەنگی تەپڵانی دەژنەوتو سەربازانی دەبینی کە بەریز رێیان دەکرد. هەموو خەڵکی لە جم و جوڵدا بوون. کوڕیژگەیەکی پینە دۆز، بە بەرکۆشەو پێڵاوی چەرمەوە بە ژێر دەلاقەی زیندانەکەدا تێ دەپەڕی. ئەوەندە بەلەز (خێرا) غاری دەدا کە تاکێك لە پێڵاوەکانی، رێك لە ژێر دەڵاقەکەدا، لەپێی داکەندرا. سەربازەکە گوتی: "ئەهای کوڕۆ، پەلەی گەییشتنە ئەوێندەرت نەبێ. دڵنیا بە تا من نەیەم، هیچ شتێك روو نادات، ئەگەر ئێستا بچیت بۆ ماڵەکەی منو چەخماخەکەم بۆ بێنی، چوار شلینگت وێدەدەم. بەڵام لە بیرت نەچێ دەبێ وەکو با بڕۆیت."

کوڕیژگە کە گوێی لە چوار شلینگ بوو، وەکو با رۆیی و چەخماخەکەی بۆ یارۆی سەرباز هێنا. سێدارەیەکی گەورەیان، لە دەرێی شاردا، بەرپا کردبوو. سەربازانو حەشاماتێکی یەجگار زۆر بە چوار دەوریا وەستا بوون شاو شاژنیش لەسەر تەختێکی گەورە، رێك بەرانبەر بە قازی دانیشتبوون.

کاتێ میر غەزەب (جەلاد) پەتی سێدارەکەی لە ملی سەربازەکە کرد، سەربازەکە گوتی کە هەمیشە دەرفەت بە مەحکومی نەگبەت دەدرێت تا دوا خواستی خۆی بڵێ،و گوتی کە زۆر حەز دەکات بۆ دواجار کەمێك پایپ بکێشێت.

شا، نەیتوانی خواستەکەی رەت بکاتەوە... بۆیە سەربازەکە چەخماخەکەی دەرهێناو سێ جار لەسەر یەك چەخماخی لێدا. لە چاوتروکانێکدا سێ سەگ دەرکەوتن، یەکەمیان هەر چاوێکی بە قەد بنپیاڵەیەك بوو، دووەمیان هەر چاوێکی بە ئەندازەی چەرخی گالیسکەیەك بوو،و سێیەمیان هەر چاوێکی بە قەد بورجە بازنەییەکەی کوپنهاگ بوو،و هەر سێکیان چاوەڕوانی فەرمانی سەروەری خۆیان بوون.

سەربازەکە هاواریکرد: "سەگەکانم! فریام کەون، نەیەڵن لە سێدارەم بدەن!"

لە ناکاودا، سەگەکان هێرشیان بۆ قازیو دەربایان بردو لە قاپی هەندێکیانو لە کەپووی (لووت) هەندێکی تریان نەوینو هەڵیاندان بە ئاسمانا.

پاشا هاواریکرد: "ئەمە شتێکی نەکردەنیە!" لێ سەگە گەورەکە شاو شاژنیشی گرتو هەڵیدان بە ئاسمانا. سەربازەکان ترسانو قوچانیان (هەڵاتن). خەڵکەکە بە خۆشحاڵیەوە گوتیان سەربازی دلێرو دلاوەر! تۆ دەبێ ببیت بە پاشای ئێمەو دەگەڵ شازادەخانمی جواندا زەماوەند بکەیت!"

خەڵکی، سەربازەکەیان سواری گالیسکە کرد،و لە کاتێکا کە ئەو سێ سەگە لە پێش گالیسکەکەوە سەمایان دەکرد، خەڵکەکە هاواریان دەکرد: "بژی! با بژی!" کوڕو کاڵیش فیکەیان دەکێشاو سەربازانیش سروودیان دەگوت.

شــازادەخانمیش لــە ئەنجامــدا، لــە کۆشــکەکە هاتــە دەریّو حــەوت شــەوو رۆژ شــایی و زەماوەندیان گێڕاو شازادەخانمیش بوو بە شاژنی تازە.

هانس کریستین ئاندرسن

لە کۆچیرۆکی (ئاندرولانگ)ەوە

٩- بێچوە مراویە ناشیرینەکە

وەرز، وەرزی هاوین بوو، دیمەنی گوند یەجگار جوان بوو، گەنم زەرد بوو بوو، وێنجەی سەوز هـەموو چـەمەنزارەکانی داپۆشـی بـوو، لەقلـەقێکی لاق درێـژی لاق سـوور رێـی دەکـرد، بـە دەم رێگـاوە، بە زمانێك کە لـە دایکییـەوە فێر بـوو بـوو، خـۆی دەدواند. دارسـتانێکی گـەورە دەوری مـەزراو سـەوزەزارەکانی گرتبـوو، چـەندین دەریاچـەی جـوان‌و قـوولّ لـە ناوەنـدی ئـەم لێـڕەوارو دارستانەدا هەبوو. بەڵێ بەڕاستی گوند لـە باوەشـی ئـەو هاوینـەدا، یـەجگار جوان‌و دڵفڕێن بـوو، خانوویەکی گەورەی کۆن‌و کەونارا لـە ناوەنـدی مەزراکـەدا بـوو، کـە سـەربانەکەی لـە ژێـر تیشـکی زێڕینی هەتاودا دەدرەوشایەوە. حەوزێکی بچووك دەوراندەوری خانووەکەی دابوو، لە بن دیـواری خانووەکـەوە تـا قـەراخی حەوزەکـە یەکپارچـە رێـواس بـوو، رێواسـەکان هێنـدە بـەرز بـوون کـە منداڵانی بچووك دەیان توانی خۆیانی لـە پـەنادا وەشێرن، هـەموو گیـاو رووەکـەکان وەکـو خـودی لێرەوارەکە کێوی بوون. مراوییەك، لە نێو ئەو گیاو رووەکانەدا دەژیا، ئەم مراوییـە لـە هێلانـەکەی خۆیــدا، لەســەر هێلکــەکانی هەڵنیشــتبوو و چــاوەڕوانی ئــەوە بــوو. هێلکــەکانی بتروکــێنیّو بێچووەکانی بێنە دنیاوە. ئیدی خەریك بوو بەرە بەرە لەم هەموو چاوەڕوانیە بێزار دەبوو، چونکە کڕکەوتن لەسەر هێلکان، بەڕاستی کارێکی زەحمەت بوو، هەندیّ لە مراوییـەکان رۆژانـە دەهاتنـە دیدەنی، بەڵام هەندێکی تریان حەزیان دەکرد، هەر لە حەوزەکـەدا مەلـە بکـەن، نـەك خـۆ بگـەیەننـە ژێر رێواسە کێویلەکان‌و دەگەڵ خامراویدا سەرگەرمی قسان بن.

ئەنجام، هێلکەکان یـەك لـە دوای یـەك تروکان: "جیك، جیك" هـەموو زەردێنـە هێلکـەکان، بوو بوون بە جوجەڵەو سەریان لە قاوغان هێنا بووە دەر.

خامراوی گوتی: "قاق، قاق" بێچوە مراویەکان کە قوشقی بوو بوون، ئاوڕی ئـەملاو ئـەولایان دەدایەوە، خنە خن بەم لاو بەولادا رایاندەکرد، لە ژێر گـەڵا رێواسـەکاندا هەرچیەکیان دەبینی بە سەرسامی تەمەشایان دەکردو، دایکیان رێی دەدان بە کـەیفی دڵـی خۆیـان تەمەشـای دەوروبـەری خۆیان‌و ئەو سەوزەزارە پان‌و بەرینە بکەن، چونکە رەنگی کەسك (سەوز) بۆ چاو باشە.

بێچوە مراوییەکان گوتیان: "ئەم دنیایە چەند گەورەیە، چەند جوانە!" هەڵبەتە شوێنەکەی ئێستایان لە چاو ئەوسای کە لە ناو هێلکەکاندا بوون، زۆر جیاوازتر بوو، خۆشتر بوو.

دایکەکەیان گوتی: "وردیلەکانم چما ئێوە پێتان وایە ئەمە هەموو دنیایە، دنیا هەر ئەوەندەیە؟ دنیا زۆر لەم باخ و دارستانە گەورەترەو تا ئەوپەڕی مەزراکانی کەشیشی گوندەکەش دەڕوات! من تا ئێستا نەگەییوەمەتە ئەوێندەرو نەمدیتوە. دەی ئێستا ژمارەتان تەواو بوو."

هەنگێ خامراوی لە جێی خۆی هەستا، تەمەشایەکی جوجەڵەکانی کردو گوتی: "راوەستن، راوەستن! هێشتا یەکێکتان نەهاتووەتە دنیا، هێشتا گەورەترین هێلکە ماوە بتروکێ. خودایا چ بکەم، چەندی تری دەوێ تا بتروکێ! بەڕاستی لە چاوەڕوانی بێزار بووم. دەڵێی بە دەنووک بەربمە ئەم هێلکەیەو بیتروکێنم. سەیرە بۆچی هێشتا نەتروکاوە."و دووبارە لەسەر هێلکەکە هەڵنیشتەوە.

پیرە مراوییەک کە هاتبووە دیدەنی خا مراوی، پرسی: "ئێ، حاڵ و ئەحواڵت چۆنە، لە چیدایت؟"

خامراوی گوتی: "باشم، بەڵام دوا هێلکە هێشتا نەتروکاوە، لەوە دەچێ کاتێکی زۆرتری پێ بچێت. بەڵام وەرە با فەرخەکانی دیکەمت پیشانبدەم. یەجگار جوانن، بە عەمراتی خۆم جوجەڵەی وا جوانم نەدیتوون! هەر هەموویان لە بابیان دەچن، ئەو بێ ویژدانەی کە تا ئێستا سەرێکی من و بێچوەکانی نەداوە."

پیرە مراوی گوتی: "ئادەی با تەمەشایەکی هێلکە نەتروکاوەکەت بکەم. دیارە دەبێ هێلکە قەلەمون بێت. جارێکیان منیش گەوج بووم و زەحمەتێکی زۆرم دەگەڵ چەند بێچوە قەڵێکدا کێشا. لە ئاو دەترسان، هەر چیم کردو کۆشا نەمتوانی فێرە مەلەیان بکەم. چەندم بۆڵەبۆڵ بەسەردا دەکردن، فایدەی نەبوو نەبوو. ئادەی با تەمەشایەکی بکەم! ئا خۆیەتی، ئەمە هێلکە قەلەموونە. وازی لێبێنەو برۆ بەلای جوجەڵەکانی ترتەوەو فێرە مەلەیان بکە."

خامراوی گوتی: "نا، نا، من تا ئێستا زەحمەتێکی زۆرم کێشاوە، ماوەیەکی زۆر چاوەڕوانم کردووە، با کەمێکی تریش سەبر بکەم و لەسەری هەڵنیشم."

پیرە مراوی گوتی: "بە کەیفی دڵی خۆت بکە، چی بە باش دەزانی ئەوە بکە."و چونکە خامراوی بە گوێی نەکرد، زیز بوو و هەستا و رۆیی.

سەرەنجام هێلکە گەورەکە تروکا. جوجەڵەکە بە جوکە جوک دەیویست لە قاپۆرە هێلکەکە بێتە دەرێ. زۆر گەورەو ناشیرین بوو. خامراوی ماوەیەک لێی ورد بووەوە: " چەند جوجەڵەیەکی گەورەو ناشیرینە، بە هیچ شێوەیەک لەوانی دی ناچێت، تۆ بڵێی بێچوە قەلەمون بێ؟! دەی گوێ مەدەیە، زوو بە زوو دەردەکەوێ. ناچار دەبێت خۆی بە ئاودا بکات و مەلە بکات، ئەگەر رازی نەبێ بە تۆبزی و بە شاپان دەیخەمە ئاوەوە."

سبەینێ کە لە خەو ڕابوون، رۆژەکەی رۆژێکی زۆر خۆش بوو، خامراوی و بێچوەکانی چوون بۆ حەوزەکە. خامراوی لە پێش هەموویانەوە خۆی هەڵدایە ئاوەکەوە: "قاق، قاق." جوجەڵەکانیش یەک لە دوای یەک خۆیان هەڵدایە ئاوەکەوە، خەریک بوو لە ئاوەکەدا نقوم ببن،

بەڵام یەکسەر هاتنە سەر ئاوەکەو کەوتنە مەلە. هەر هەموو جوجەڵەکان لە ناو ئاوەکەدا بوون، تەنانەت بوونەوەرە ناشیرینە بۆرە قنەکەش دەگەڵ ئەوانی دیدا مەلەی دەکرد: خامراوی گوتی: "نا، نەخێر قەلەموون نیە. تۆ تەمەشا چەند بە باشی پێی لە ژێر ئاوەکەدا دێنێ و دەبات و خۆی قیت لەسەر ئاوەکە ڕادەگرێت. نا بێچوی حەلاڵی خۆمە، لە گۆشت و خوێنی خۆمە، ئەوی ڕاستی بێ زۆر لێی وردبیتەوە ئەو ناشیرنەش نیە! قاق، قاق، دەی وردیلە جوانەکانم دووم بکەون با دنیاتان پێ نیشان بدەم، با بۆ مەڵبەندی مراویانتان ببەم، با ئەوانیش بتان بینن. لە من دوور مەکەونەوە، تا خێراتر بڕۆن باشترە. ئاگاتان لە پشیلە بێت!" خامراوی و جوجەڵەکانی گەیشتنە مەڵبەندو واری مراویان. چ هەراو فەرتەنەیەك بوو. دوو بنەماڵەی مراویان لەسەر مارماسیەك لێیان بوو بوو بە قەرقەشەو دەمەقاڵێ. ئەنجام لەو بەینەدا پشیلەیەك هات بەسەراو مارماسیەکەی بۆ خۆی ڕفاند.

خامراوی گوتی: "وردیلەکانم، خۆ بە چاوی خۆتان بینیتان. ئەمە یاسای دنیایە." ئاو زاییە دەمی، چونکە ئەویش لە دڵی خۆیدا خۆی بۆ خواردنی سەری مارماسیەکە ئامادە کرد بوو! دەی ئێستا پێ هەڵگرن، خێراکەن، کڕنۆش بۆ پیرە مراوی بەرن، ئەمە زاناترین مراوی گوندەکەیەو زۆریش بوێرو دلێرە، ئەسڵ و نەژادی ئەسپانیاییە. ئەو پەتە سوورەی کە بە لاقیەوەیە دەبینن؟ ئەمە بەرزترین میدالْ و نیشانەی ڕێزە کە بە مراویەك ببەخشرێ، و نیشانەی ئەوەیە کە خاوەنەکەی بە کەسێکی تری نادات و بۆ خۆیی ڕادەگرێت. گشت خەڵك و گیانلەبەرانی گوند ڕێزی دەگرن. دەی خێرا پێ هەڵگرن با بڕۆین، لاقتان وامەیەننەوە یەك، لاقتان بڵاو بگرن. ئەوە بزانن کە هەر بێچوە مراوییەکی بە ئەدەب، هەمیشە وەکو باب و دایکی لاقی بڵاو دەگرێت." بێچوە مراویەکان بە گوێی دایکیان کرد. مراوییەکانی دی کە بە سەرسامی سەیریان دەکردن، بە قاق قاق گوتیان: "تەمەشا، وا یەك فەوجی ترمان بۆ هات، هەر لە مانمان کەم بوو، یانی دەبێ ئەم هەمووە دگەڵ ئێمەدا بژین؟ خۆ خواردنی دنیا بەشمان ناکات. ئاه! تەمەشای ئەو یەکەیان بکە، چەند ڕەزا قورسە. ئێمە حەزناکەین ئەمە لەگەڵ ئێمەدا بژی." یەکسەر یەکێك لە مراویەکان خۆی گەیاندە بێچوە ناشیرینەکەو دەنووکێکی لە ملی دا. دایکی بێچوە ناشیرینەکە هاواریکرد: "وازی لێبێنە، بۆچی لێیدەدەی؟ بێوەیەو کاری بە کاری کەسەوە نیە."

ئەو مراوییەی کە لە بێچوە ناشیرینەکەی دابوو، گوتی: "دەزانم، بەڵام زۆر ناشیرین و کۆمیدییە، دەبێ تەنگەتاوی بکەین، بۆ ئەوەی بڕوات!"

پیرە مراوییە پەت لە پێیەکە گوتی: "کچەکەم، بێچوەکانت هەموو جوان و ڕوح سووکن، بەڵام ئەو یەکەیان، بە باشی لاقی بڵاو ناگرێ، وانیە؟"

خامراوی گوتی: "جەنابی مراوی! ڕاستە جوان نیە، ڕەزا سووك نیە، بەڵام وەکو هەموو بێچوەکانی ترم بە باشی مەلە دەکات. دەتوانم بڵێم لەوانی دیکە باشتریش مەلە دەکات. ئەگەر هەندێ تەژەو ناقۆڵا (گەورەی ناشیرین) دیارە، هی ئەوەیە کە ئەو هیلکەیەی ئەوی لێبوو زۆر گەورە بوو." هەنگێ دانەوییەوەو ژێر گەردنی بێچوەکەی ماچ کردو نەوازشتی کردو لەسەری ڕۆیی: "جا چونکە نێرەیە، ئەگەر جوانیش نەبی زۆر گرینگ نیە.".

بەڵێ بێچوە مراوی بەسەزمان، زۆر ناشیرین بووو هەموو پەلەوەرو مریشكو مراویەكانی دی بەر دەنووكیان دەداو گاڵتەیان پێدەكردو دەیانگوت: "تەحا، كە ناقۆڵای." نێرە قەلێك كە پەنجەیەكی تیژی سوژن ئاسا لە پشت هەر لاقێكیەوە بوو، خۆی بە گەورە و سەروەرو پاشای هەموو قەلەموونانی دنیا دەزانی، كە بێچوە مراوی تاینی بینی وەكو چارۆكەی كەشتیانی چارۆكەدار خۆی پڕ با كردو ئەوەندەی قیڕاندو شیڕاند كە پۆپنەكەی ژێر ملی شینو مۆر بووەوە.

بێچوە مراوی نەگبەت نەیدەزانی كێوە بڕوات. چونكە زۆر ناحەز (ناشیرین) بووو هەمووان گاڵتەیان پێدەكرد، هەستی بە بەدبەختی دەكرد. رۆژ بەرۆژ وەزعی خراتر دەبوو. هەموو هەر دەیان بوغزاند، تەنانەت خوشكو براكانی خۆیشی لەگەڵیا توندو ڕەق بوونو هەمیشە پێیان دەگوت: "بریا پشیلەیەك دەیبردیتو لە كوڵمانی دەكردیتەوە." تەنانەت دایكیشی دەیگوت: "خۆزگەم بەوەی ناتبینیێ. بریا لەبەر چاوم گوم دەبوویت." مراوییەكان بەر دەنووكیان دەداو مریشكان پەلاماریان دەدا. ئەو كیژەش كە دانی دەدانێ، هەمیشە بە نووكە شەق دووری دەخستەوە.

سەرەنجام، رۆژێك هەر چۆنێ بوو، هەڵفڕییە سەر پەرژینی مەزراكە، هەموو چۆلەكەكانی ئەو ناوە كە ئەو یان بینی، ترسانو فڕینو لەو ناوە دوور كەوتنەوە. بێچوە مراوییەكە لە دڵی خۆیدا گوتی: "چونكە ناشیرینم، بۆیە ئەمانە هەڵدێنو لێم دوور دەكەونەوە." بێچوە مراوی گۆڕین (ناوبراو) هەر رۆیی، هەر ڕۆیی تا شەوێكی درەنگ گەییە گوێی قۆپیو ئاوێكی گەورە، كە پڕ بوو لە سۆنەو مراوییە كێوی. ئەوەندە شەكەتو ماندوو و هیلاك بوو هەر لەوێندەرو لە قەراغ قۆپیو زەلكاوەكەدا خەو بردییەوە.

كە رۆژ بووەوە، مراوییە كێوییەكان، یەك یەك لە خەو ڕابوونو بە سەرسامی ڕوانیانە ئەم غەوارەیەو لێیان پرسی: "ئەرێ تۆ چ جۆرە باڵندەیەكی؟ بێچوە مراوییەكەی هاوڕێمان سەری بە هەموو لایەكدا وەردەسوڕاندو رۆژ باشو سڵاوی لە یەك بە یەكیان دەكرد. مراوییە كێوییەكان گوتیان: "تۆ زۆر ناشیرینی، بەڵام دەتوانی لای ئێمە بمێنیتەوە، بە مەرجێ كە بیر لەوە نەكەیتەوە ژن لە خێڵی ئێمە بێنی."

بێچوە مراوی نەگبەتو داماو، ئەوەی بیری لێنە دەكردەوە ژن هێنانو زەماوەند بوو. هەموو ئاواتێكی ئەوە بوو كە بتوانێ، بە ئاسانیو بێ سەریەشەو بێ ئەوەی كەس گەڕی پێ بكات، لەو زەلكاوەدا بژیو بە كەیفی خۆی ئاو بخواتەوە. تازە دوو رۆژ بوو بێچوە مراوییەكە گەیی بووە ئەوێندەر كە دوو نێرە قازی كێوی لێ هاتنە پێشێ. ئەم قازانە هێشتا باڕ (بێچوە مەلی بەهارە) بوون، بۆیە زۆر گورجو گۆڵو زیتەڵو بزێو بوون. بە تەشەرەوە (تەعلیق) پێیان گوت: "هاوڕێی جاحێڵ، تۆ ئەوەندە ناشیرینی كە چوویتەتە دڵمانەوەو خۆشمان دەوێی. دەتەوێ دەگەڵ ئێمەدا بێیتو ببی بە باڵندەیەكی كۆچەری؟ لە زەلكاوێكی دیكەی ئەم دەوربەرەدا، كۆمەڵێك قازە مێیە دەژین كە هەر هەموویان كیژی ڕندو جوانن. هەركە چاویان بەم سەرو فەساڵە ناشیرینەی تۆ بكەوێ، نەك بە دڵێ، بە سەد دڵ ئاشقو شەیدات دەبن!"

لە پڕ دەنگی تەقینی دوو فیشەك لە ئاسماندا "تریق، تریق" دەنگی دایەوە. هەردوو باڕە قازەکە پەلە خوار بوونەوە، کەوتنە ناو زەلکاوەکە ، ئاوەکەی ژێریان لە خوێنی ئەواندا سوور بوو. دیسان دەنگی تەقە بەرز بووە، قازە کێوییەکانی ناو نەیجەزارەکە (قامیشەڵان) هەڵفڕین. ئیدی ڕاو بوو ئەمما ڕاو. ڕاوچیان لە دەوروبەری قوّپی و زەلکاوەکەدا خۆیان بۆ لە بۆسە دابوون. و هەندێکیانیش لەسەر دارەکان خۆیان حەشاردا بوو. دووکەڵێکی شینباوی چڕ بەسەر درەختەکان و ئاوەکەوە وەستا بوو. تولەو تاژیان بە نێو قامیشەڵان و دەوەنەجاڕەکەدا، بە نێو قوڕو چڵپاوەوە، بەدەم مڵو موش و بۆنکردنەوە دەهاتنە پێشێ. بێچوە مراوی نەگبەت، لە ترسا زراوی تۆقی بوو و سەری وەبن باڵی نابوو. لە پڕ تاژیەك لێی نزیك بووەوە. زمانی بستێك لە زاری هاتبووە دەرێ و تورەیی لە چاوانی دەباری. دەمی کردەوەو ددانەکانی جیڕکردەوە. ئەوسا بەلای بێچوە مراوییەکەدا ڕۆیی و شڵپ خۆی بە ئاوەکەدا دا.

بێچوە مراوییەکە گوتی: "سوپاس بۆ خودا! ئەوەندە ناشیرینم کە تەنانەت تاژیش پێم قاییل نیە کە بۆ خۆی بمخوات."

بە درێژایی ئەو ماوەیەی کە ڕاوچیان تەقەیان دەکردو فیشەکان بە نێو قامیشەڵانەکەدا بە گیزو هوڕ تێ دەپەڕین، بێچوە مراوییەکەی هاوڕێمان لە جێی خۆی نەبزووت. کە خۆر ئاوابوو، ڕاوچیەکان ڕۆییشتن و، کپی و ئارامی باڵی بەسەر هەموو شوێنێکدا کێشا. تا ئەو دەمە بێچوە مراوی بێچارە لە ترسا لە جێی خۆی نەجولاّ. ئەوسا سەری هەڵبڕی، نیگایەکی دەوروبەری کرد، وەکو تێسکەی تفەنگ بۆی دەرچوو، و لە قوّپی و زەلکاوەکە دوور کەوتەوە. بایەکی توندی دەهات و بێچوە مراوی داماو، بە هەزار زەحمەت لە مەزراکە دەرچوو.

پاژێکی (بەش) شەو بوری بوو کە بێچوە مراویەکە گەییە کۆنە کوختەیەکی چکۆلە. کوختەیەکی هێندە وێران و داڕوخا بوو، کە لە ئان و ساتا بوو بە سەریا بڕوخێت، و سەیر بوو کە تا ئەو کاتە خۆی بە پێوە گرتبوو. گڤ و هوڕی باو باهۆز هەترەشی پیاوی دەبرد. بێچوە مراوی داماو، لە پاڵ کوختەکەدا، کلکی لە عاردی توند کرد تا بایەکە هەڵی نەگرێت و بە دیواری کوختەکەیدا نەکێشێت. باو باهۆزەکە، سات بە سات توندتر بوو، بێچوە مراویەکە لە پڕ بینی کە بایەکە لایەکی لە دەرگای کوختەکە دەرهێناوەو کەلەبەری تێ خستووە، بۆیە بێچوە مراوییەکە دەیتوانی بە ئاسانی لەو کەلەبەرەوە خۆی بخزێنێتە ژوورەوەو هەرواشی کرد.

پیرەژنێك، بەخۆو پشیلەیەك و مریشکێکەوە لەو کوختەیەدا دەژیا. پشیلەکە کە ناوی (سانی) بوو، زۆر شارەزایانە پشتی کووڕ دەکردەوەو دەی میاواندو مووی خۆی گرژ دەکردو دەی مڕاندو دەی پرخاند. خۆ ئەگەر پیرەژن دەستی بە تووکەکەیدا هێنابا، بە تایبەتی ئەگەر بەپێچەوانەوە دەستی پێدا هێنابا، پزیسکی لێدە بووەوە. مریشکەکە دوو لاقی زۆر کورتی هەبوو، ناوی (خڕپن) بوو. ئەم مریشکە هێلکەکەر بوو، پیرەژن وەکو منداڵێکی خۆی خۆشی دەویست. کە دنیا روناك بووەوە، ڕۆژهەڵات، سەیریان کرد بێچوە مراوییەکی غەریب و غەوارە خۆی بە گۆشەیەکی کوختەکەیاندا کردووە، زۆریان پێ سەیر بوو. پشیلەکە دەستی بە مڕاندن کرد، مریشکەکە کەوتە درقە درق و گارە گار. پیرەژن سەری لە هەراو هەنگامەی ئەوان سوڕما

بوو، پرسی: "چی بووە؟" ڕوانیە دەوروبەری خۆی، بەڵام چونکە چاوەکانی کز بوو بوون، بێچوە مراوییەکەی لێ بوو بە مراوییەکی خرپنو قەڵەو کە ڕێی ون کردووەو بە پێی خۆی هاتووەتە بەر دەستی، گوتی: "بەه بەه! چ دەسکەوتێکی با هاوردەیە! ئەگەر مێچکە بێ باشە، هێلکەمان بۆ دەکات. بەڵام دەبێ جارێ سەیر بکەین تا بزانین نێرەیە یان مێیە." پیرەژن، سێ هەفتەی ڕێك، بۆ تاقیکردنەوە بێچوە مراوییەکەی لە ماڵەکەی خۆیدا ڕاگرت، بەڵام بە درێژایی ئەم ماوەیە تاقە هێلکەیەکیشی نەکرد.

ئێستا، پشیلەو مریشکەکە بوو بوون بە ئاغاو خانمی ماڵ. هەمیشە دەیانگوت: "ئێمەو دنیا"، چونکە خۆیان نەك هەر بە نیوەی دنیا، بەڵکو بە نیوە باشەکەی دنیا دەزانی. بێچوە مراوییەکەی لەمەڕ خۆمان، باوەڕی وابوو کە هەموو کەسێك هەقی ئەوەی هەیە ڕاوبۆچوونی جیاوازو تایبەتی خۆی هەبێو گوزارشتی لێبکەن. بەڵام مریشکەکە وا بیری نەدەکردەوەو ئەمەی پێ قەبوڵ نەدەکرا. ڕۆژێك مریشکەکە، لە بێچوە مراوییەکەی پرسی: "تۆ دەتوانی هێلکە بکەی؟"

– نە.

– کەواتە دەمت لێکبنەو فزە مەکە.

پاشان پشیلەکە لێی پرسی: "تۆ دەتوانی خۆت گیڤ بکەیتەوەو بمرێنیو پزیسك بهاوی؟"

– نەء

– کەواتە، کە خەڵکی ئاقڵو فامیدە کەوتنە قسە، تۆ دەمت داخەو لە خۆتەوە قسە مەکە.

بێچوە مراوییەکە، ماتو خەمبار لە سووچێکەوە هەڵکوڕما. لە پڕ هەستیکرد پێویستی بە هەوای تازەو تیشکی خۆرە، بۆیە حەزی دەکرد کەمێك مەلە بکاتو گرێی دڵی خۆی بۆ مریشکەکە کردەوە.

مریشکەکە بەرسڤی (وەڵام) دایەوە: " من دەزانم کوێت دێشێت؟ چونکە هیچ کارێك نازانیو هیچت لەبارا نیە، بۆیە بیر لەم شتە قۆڕانە دەکەیتەوە. بڕۆ لە جیاتی ئەم گەوجە گەوجە، هێلکەیەك بکە، یا مڕە مرێك بکە، هەنگێ دەبینی چۆن هەموو شتێك بە دڵی خۆت دەبێ."

بێچوە مراوییەکە گوتی: " تۆ لە قسەکانی من ناگەی، لێم تێناگەی..."

مریشکەکە کە بەرسڤی دایەوە: "باشە، ئەگەر من لێت تێنەگەم ئەدی کێ لێت دەگات؟ بێگومان خۆت لە پیرەژنو پشیلەکەش بە ئاقڵتر دەزانی، وانیە؟ ئەوەندەش غەڕا مەبە بچکۆل. باوەڕ بکە من خێرو چاکەی تۆم دەوێ. پێشینان گوتویانە: دۆست ئەوەیە بتگرێنێ نەك بتخاتە پێکەنین! کاتی خۆت بە فیڕۆ مەدە. باشترین شت ئەوەیە بەزووترین کات بێیتە هێلکەو فێری هێلکە کردن ببیت، چۆن بمرێنی، چۆن بە پەڕەکانت پزیسك بهاوی."

بێچوە مراوییەکە گوتی: "وا باشترە لێرە بڕۆمو خۆم بە دنیای بەریندا بکەم."

مریشکەکە گوتی: "کەیفی خۆتە، چیت پێخۆشە ئەوە بکە."

بێچوە مراوییەکە لەوێ ڕۆیی، بە زۆر قەڵەمڕەودا تێ پەڕی، و لە زۆر ئاودا مەلەی کرد، بەڵام هەر کەسێك کە دەیبینی، ئەوەندە ناحەزو ناشیرینە گاڵتەی پێدەکرد. وەرز هاتنو ڕۆیین، تا وەرزی پایز هات. گەڵای دارو درەختان بەرە بەرە زەرد دەبوون، با لێی دەدانو دەوەرین. دنیا

زۆر سارد بوو بوو. هەوری گەواڵ گەواڵ، کە دیار بوو بەفری پێیە، لە زەوی نزیك دەبوونەوە. قەلە ڕەشکەیەك لە هێلانەکەی خۆیدا هەڵنیشتبووو لە سەرما هەڵدەلەرزی‌و دەیقڕاند، ژیان لەو سەرماو تۆفەدا بۆ بێچوە مراوی نەگبەت‌و بێچارە زەحمەت‌و دژوار بوو. رۆژێ، دەمەو ئێوارەیەك، کە تیشکی هەتاو باڵی بەسەر هەموو شوێنێکدا کێشابوو، پۆلە باڵندەیەکی سپی جوان هاتنە بێشەو مەزراکە. بێچوە مراوییەکە بە عەمراتی خۆی ئەم باڵندانەی نەبینی بوو. هەموو مل باریك‌و درێژ، باڵیان گەورە بوو. ئەمانە قوو بوون. دەنگ‌و ئاوازیان هەموو ئاسمانی پڕ کردبوو. ئەم قووە جوانانە، هەموو ساڵێك لەم کاتەدا، لە شەقەی باڵیان دەداو بەرەو ئاران‌و گەرمە سێرو دەریاچەی گەورەتر کۆچیان دەکرد

ئەمانە، لە ئاسماندا بەرە بەرە بەرزو بەرزتر دەبوونەوەو بێچوە مراوییەکەی هاوڕێی خۆمان، نوقمی تەمەشای ئەوان بوو بوو. هەستێکی سەیر دڵ‌و دەروونی داگیر کرد بوو. بەسەر ئاوەکەوە بە هەر چوار دەوری خۆیدا دەسوڕایەوەو ملی هەڵدەبڕی تا مەلەکان باشتر بدینێ، لە پڕ هاوارێکی هێندە بەرزو سەیری کرد کە خۆی لە دەنگەکەی خۆی ترسا. نەیدەتوانی ئەو باڵندە جوانانە لە بیربکات، کاتێ کە ئەوان لە هەتەری چاو ون بوون، خۆی بەژێر ئاوەکەدا کرد. کە هاتەوە سەر ئاوەکە ئیدی بێچوە مراوییەکەی جاران نەبوو، هەستێکی سەیر سەراپای گرتبوو. ناوی ئەو باڵندانەی نەدەزانی‌و تەنانەت نەشیدەزانی کە بۆ کوێ کۆچ دەکەن، بەلام هەستیدەکرد کە هەرگیز هیچ کەس‌و هیچ شتێکی بە ئەندازەی ئەو باڵندانە خۆش نەویستبوو. لە ناخی دڵی خۆیدا زەڕەیەك بەغیلی پێنەدەبردن. هەرگیز ئەو جوانیەی بۆ خۆی بە ئاوات نەخواستبوو. ئەو تەنیا ئەوەندەی بەس بوو کە مراوییەکانی دی لە نێو خۆیاندا قەبوڵی بکەن، دەری نەکەن، داماو خۆت بێچوە مراوی ناحەز (ناشیرین)!

وەرز گۆڕا، زستان هات، زستانێکی زۆر سارد. بێچوە مراوی ناچار بوو لە ئاوەکەدا مەلە بکات تا نەیبەستێ، بەلام ئاوەکە رۆژ بە رۆژ زیاتر دەیبەست‌و مەوداکەی کەمتر دەبووە، تا وای لێهات هەموو ئاوەکە بەستی‌و بوو بە یەکپارچە سەهۆڵ. بێچوە مراوی لە ناو ئاوەکەدا پێیەکانی دەجولاند تا نە یەڵێ ئاوەکەی دەوروبەری بیبەستێ، بەلام بێ سوود بوو هەوڵی. سەرەنجام ماندوو بوو، لە پەلوپۆ کەوت‌و سەهۆڵ چوار دەوری گرت.

بەیانی زوو، کابرایەکی جووتیار کە بە وێندەرا تێدەپەڕی، مراوییەکەی بینی کە لە نێو سەهۆڵدا گیری خواردووە. بە سەندەڵەکانی (قاپ قاپ، تەقتەقیلە) سەهۆڵەکەی شکاند،و مراوییەکەی بۆ ماڵەوە، بۆ لای ژنەکەی بردەوە. بێچوە مراوی لەوێ. لە ماڵی جوتیارەکەدا ئاهێکی تێ گەڕاو بوژایەوە. منداڵەکانی دەیانویست گەمەی دەگەڵ بکەن، بەلام ئەو وایزانی کە دەیانەوێ ئەزیەتی بدەن. بۆیە شپرزەو ترساو بە هەموو لایەکدا غاری دەدا. لە پەشۆکاویدا خۆی بە قاپێك شیردا کرد، شیرەکە رژایە ناو ژوورەکە. ژنی جووتیارەکە بە قیژە قیژ دوای کەوت، بێچوە مراوییەکە ئەمجارەیان خۆی بە قاپە کەرەیەکدا کرد،و لەوێوە هەڵفڕی‌و کەوتە کەندووە ئاردەکەیانەوە،و پاشان لەوێش دەرهات. ئەوجا ژنەکە، بەو مقاشەی کە بەدەستیەوە بوو، یەکێکی پێدا کێشا. منداڵەکان بەدەم پێکەنین‌و هەراو هەنگامەوە کەوتنە هەوڵ‌و تەقەلای

ئەوەی کە بیگرن. خۆشبەختانە دەرگای ماڵەکە کرا بووەوە، و بێچوە مراوییەکە بە هەر زەحمەتێ بوو توانی لە دەرگاکەوە وەدەربکەوێ و، بەرەو بێشەو لێرەواران هەڵفڕێ. کاتێ گەییە بێشەزاران، هیلاك و ماندوو، شپرزەو حەپەساو، لەسەر ئەو بەفرە زۆرە نیشتەوە کە تازە کەوتبوو.

سەرباری هەموو بەدبەختیەکانی، ناچار بوو سەرمای سەختی زستانیش تەحەمول بکات،

رۆژگار تێپەڕی، وەرزی بەهار هات، پرتەوی هەتاو باڵی بەسەر هەموو لایەکدا کێشا، تەیروتو کەوتنە خوێندن، ئیدی بەهار بوو ئەمما بەهار! تا حەزکەی جوان و دڵگیر.

لە پڕ باڵی لێك کردنەوە، بە دەنگی باڵەکانیا تێگەیی کە زۆر بەهێز بوون. باڵەکانی گەورە بوو بوون و ئێستا دەیانتوانی هەڵی بگرن و لە عاردی بەرز بکەنەوە. لە شەقەی باڵیدا، لە چاو تروکانێکدا خۆی گەیاندە باخێکی گەورە. دارسێو، شکۆفەیان کرد بوو، بۆنی یاس، دنیای پڕ کرد بوو. بە ڕاستی باخێکی دڵگیرو جوان بوو، هەر گۆشەیەکیت تەمەشا دەکرد، تەڕو بڕو پاراوو بەهاری بوو.بێچووە مراوییەکەی هاوڕێمان، لە قوڵایی باخەکەوەو لە دوورەوە سێ قووی سپی جوانی بەدی کرد، کە بە بەر چاوییەوە، و بە غروورەوە باڵیان لێك دەدا، لە دوورەوە ناسینییەوەو خەمێکی سەیر سەراپای داگرت. لە دڵی خۆیدا گوتی: "واچاکە بچم بۆ لای ئەم باڵندە جوانانە، هەرچەندە پێیان ناخۆش دەبێت و لێم تۆڕە دەبن و بە دەنووکان تێم بەردەبن و دەمکوژن، بەڵام قەیدی نیە، ئەوان بە دەنووك بمکوژن باشترە لەوەی مراویان بەر دەنووکم بدەن یان مریشکان پەلامارم بدەن، یان کچۆڵەی مەزرادار بەر نووکە شاپانم بدات یان لە سەرمای زستاندا ڕەق ببمەوە."

هەنگێ لە شەقەی باڵیدا، خۆی بە روبارەکەدا کردو بەمەلە بەرەو لای قووە جوانەکان رۆیی. کاتێ قووەکان بینیان لە شەقەی باڵیان داو بەپەلە خۆیان گەیاندێ. بێچوە مراوی بەسەزمان گوتی: "وەرن بمکوژن!" بەدەم چاوەڕوانی مەرگەوە، سەری بە دیار ئاوەکەوە شۆڕ کردەوە. بەڵام چی بینی؟ وێنەی باڵندەیەکی جوانی لە ئاوە ساف و زوڵاڵەکەدا بینی. ئەمە وێنەی خۆی بوو، بەڵێ گۆڕابوو، ئیدی بێچوە مراوییە بۆرەقنە ناشیرین و ناقۆڵاکەی جاران نەبوو، بەڵکو قوویەکی تەواو بوو.

گرینگ نیە لە مەزراو مەڵبەندی مراویان بێیتە دنیا، گرینگ ئەوەیە لە هیلکە قوو بوو بیت.

قووە گەورەکانی تر، بە دەوروبەریدا مەلەیان دەکردو بە دەنووکان نەوازشتیان دەکرد. چونکە لە نەگبەتی و بەدبەختی رزگار بوو بوو، لە خۆشیاندا لە پێستی خۆی نەدەهێوری. هەنووکە لە هەموو کەس زیاتر قەدری ژیانی خۆش و بایەخی جوانی دەگرت و دەزانی. چەند منداڵێك هاتن بۆ باخەکە تا ورتکە نان و گەنمە شامی بۆ قووەکان بخەنە ئاوەکەوە. منداڵێك کە لە هەموو ئەوانی دی بچووکتر بوو، بە سەرسامی هاواری کرد: "تەمەشاکەن! ئەمە قوویەکی تازەیە." منداڵەکانی دیکەش هەموو بەیەك دەنگ گوتیان: "بەڵێ، قوویەکی تازە هاتووە." ئەوجا لە خۆشیاندا کەوتنە چەپڵە لێدان و سوڕدان و بە غار رۆییشتن تا داك و بابیشیان بێنن.

ئەو خەڵکەی کە بۆ باخەکە دەهاتن تا ورتکە نان و گەنمە شامی بۆ قووەکان بخەنە ئاوەکەوە، دەیانگوت: "ئەم قووە تازەیە لە هەموو ئەوانی تر جوانترە. تازە باڕو جوانە." قووە پیرەکانیش، بەنیگای پڕ میهرو ستایشەوە سەیریان دەکرد.

بێچوە مراوییەکەی لەمەڕ خۆمان کە ئەو هەموو میهرو ڕێزەی دەبینی، دەپەشۆکاو لە شەرما سەری وەبن باڵی دەدا. هەستی شادمانی، سەراپای قووە باڕەکەی داگرتبوو، بەڵام لە خۆی بایی نەبوو، چونکە دڵی پاك و بێگەرد، دڵی پڕ میهرو دلۆڤانی، هەرگیز مەغروور نابێت. لە خۆی بایی نابێت. ئەو کاتانەی وە بیر دێنایەوە کە هەمووان ئازاریان دەدا، تەشقەڵەیان پێ دەکرد،و گاڵتەیان پێدەکردو لەگەڵ ئێستادا بەراوردی دەکرد کە هەمووان دەیانگوت جوانترین باڵندەیە.

بنە یاسی وەنەوشەیی سەری چڵانی دانەواند بووەوەو بە ئاستەم خۆی لە ئاوەکە دەسوو، هەتاو گەرم و ئارام دەدرەوشایەوە. ئەویش باڵەکانی پێکدادان و گەردنە جوانەکەی قوت کردەوەو لە کانگای دڵەوە، بەوپەڕی شادی هاواری کرد: "کاتێ کە بێچوە مراوییەکی ناحەز بووم، لە پڕخەی خەوی خەیاڵیشدا ئەوەم بە بیردا نەدەهات کە ڕۆژێ لە ڕۆژان، ئەوەندە خۆشحاڵ ببم."

هانس کریستین ئاندرسن

١٨٤٤

١٠- ڕاپونزەڵ

هەبوو نەبوو، ڕۆژگارێك ژنو مێردێك پێکەوە دەژیان. ئەم ژنو مێردە منداڵیان نەبوو، بۆیە زۆر خەمینو ناڕەحەت بوون. سەرەنجام خواوەند ئاواتی ژنو مێردەی هێنایە دیو، ژنە سکی پڕ بوو. پەنجەرەیەکی بچووك لە ماڵەکەی ئەم ژنو مێردە میهرەبانەدا هەبوو، ئەم پەنجەرەیە دەیڕوانیە سەر باخێکی یەجگار جوانی پڕ لە گوڵو گوڵزاری جوان.

شورەیەکی (دیوار) زۆر بەرز بە دەوری ئەم باخەدا کێشرا بوو،و کەس زاتی نەدەکرد بچێتە باخەکەوە، چونکە خاوەنی باخەکە ژنێکی جادووبازی بە دەسەڵات بوو کە هەموو خەڵکی دنیا لێی دەترسان.

ڕۆژێك، ژنە لەبەر پەنجەرەکە وەستا بوو،و نقومی تەمەشای باخەکە بوو، کە لە پڕ چاوی بە تەختێك کەوت کە زەڵاتەیەکی زۆری گوڵی ڕاپونزەڵی بەسەرەوە بوو. گەڵای ڕاپونزەڵەکە هێندە تەڕو ئاودارو تازە بوو کە ژنە حەزی چووە خواردنی زەڵاتەی ڕاپونزەڵ. تاسەی خواردنی زەڵاتەی ڕاپونزەڵ ڕۆژ بە ڕۆژ لەلای ژنەی تاین کە بێزو و مەگیرانی دەکرد، زیاتر دەبوو،و ژنە دڵنیا بوو کە ئەگەر لەو گیایە نەخوات کام دەکاتو نەوسی دەتکێو نەخۆش دەکەوێو لاوازو ڕەنگ زەرد دەبێ. چەند ڕۆژێك بەم حاڵەوە بوری، تا ڕۆژێك مێردە هەستی بە نیگەرانیو پەشێوی هاوسەرەکەی کردو گوتی: "گیانەکەم بۆچی ئەوەندە لاواز بوویت ؟ ژنە وەڵامی دایەوە: "ئەگەر، تۆزێك ڕاپونزەڵ، کە لە باخەکەی پشت ماڵەکەمانەوە هەیە، نەخۆم، دڵنیام کە دەمرم."

پیاوەکە، کە ژنەکەی زۆر خۆشدەویست، لە دڵی خۆیدا گوتی: "تا ژنەکەم نەمردووە با فریا بکەوم،و بە هەر نرخێ بووە، هەندێ ڕاپونزەڵی بۆ بچنم."

کە ڕۆژ ئاوا بوو، دنیا تاریك بوو، پیاوە بەسەر دیوارو حەسارەکە کەوت، خۆی بە باخی ژنە جادووبازەکەدا کردو بە پەلە باوەشێك ڕاپونزەڵی چنیو بۆ ژنەکەیی هێنا. ژنە، بەراپونزەڵەکە، زەڵاتەیەکی هێندە بە تامو لەزەتی دروستکردو خوارد کە لە عەمراتی شتی وا خۆشی نەخوارد

بوو. رۆژی دواتریش، ژنە دیسان حەزی چووە خواردنی زەڵاتەی راپونزەڵو مێردەکەی ناچار کرد هەمدیس بۆ باخەکە بچێتو هەندێ راپونزەڵی بۆ بێنێ.

ئێوارە وەختێکی درەنگ، پیاوە بۆ جاری دووەم بەسەر حەساری باخەکە کەوت، بەڵام هەرکە پێی نایە ناو باخەکە،چاوی بە ژنەی جادووباز کەوتو ترس لە سەراپای نیشت. ژنەی جادووباز، بە نیگایەکی زۆر توڕەوە هاواریکرد: "چۆن وێرات وەکو دزان بە حەسارەکەدا سەر بکەویو بێیتە ناو باخەکەمو گوڵە راپونزەڵەکانم بدزیت ؟ تۆ دەبێ لەسەر ئەم رووقامیو سەرپێچیەت سزا بدرێیت تا ببی بە پەندو عیبرەت بۆ کەسانی تر." کابرا گوتی: "تکایە بمبورە، چونکە من لە ناچاریدا ئەم کارەم کردووە. ژنەکەم حامیلەیە، بێزگەوانە، لە پەنجەرەکەمانەوە گوڵە راپونزەڵەکانی تۆی بینیو بەجۆرێ حەزی چووە خواردنی ئەو گوڵە کە ئەگەر نەیخواردایە کامی دەکردو دەمرد."

ژنەی جادووباز کە گوێی لەو قسانە بوو گوتی: "ئەگەر راست بکەیتو وابێت، تەنیا بە یەك شت لێت خۆش دەبم. دەبێ ئەو منداڵەی کە دەتان بێ، بدەیتە من تا بە دەوری دنیادا بیگێڕم. دڵنیابە کە منداڵەکەت ئایندەیەکی باشی دەبێتو وەکو دایکێك ئاگاداری دەکەم."

پیاوە، لە ترسا، داواکەی ژنەی جادووبازی قەبووڵکرد.

زۆری نەبرد کە منداڵە هاتە دنیا،و سەرو کەللەی ژنەی جادووباز پەیدا بوو. جادووبازەکە، منداڵەکەی دەگەڵ خۆدا بردو ناوی نا "راپونزەڵ". ئەم ناوە لەو دەڤەرو مەرزو بووەدا بە مانای "گوڵە ئیستکانی" یان "گوڵپەر" بوو.

راپونزەل، هێندە جوان بوو دەتگوت هەتاوە. کە تەمەنی بوو بە دوانزە ساڵان، ژنەی جادووباز، لە نێو لێرەوارێکی چڕە دارو درەختدا، لە بورجێکی بێ دەرگاو بێ قاڵدرمەو بێ پلیکانەدا حەپسی کرد، تەنیا لە سەری بورجەکەدا دەلاقەیەکی بچووك هەبوو کە هەر کاتێ پیرە جادووباز ویستبای راپونزەل بدینێ، لە پاینی بورجەکەوە بانگی لێدەکرد:

راپونزەڵ، راپونزەڵ

پرچە زێڕینەکەت بەربدەوە

راپونزەڵ، کە قژێکی زۆر درێژی جوانی وەکو ڕستە زێڕی هەبوو، هەرکاتێ گوێی لە دەنگی جادووبازەکە دەبوو، قژە هۆنراوەکەی، یانی پرچەکەی دەکردەوەو لە دەلاقەکەوە شۆڕی دەکردەوەو ژنەی جادووباز وەکو پەیژە، پێیدا سەردەکەوت بۆ ناو بورجەکە.

چەند ساڵێك بەم جۆرە بوری، تا رۆژێك کوڕە پاشایەك بەدەم سوارییەوە گوزەرو رێی کەوتە ئەو لێرەوارەو بە تەنیشتی بورجەکەدا رەت بوو. لەو دەمەدا کوڕە پاشا گوێی لە دەنگێکی یەجگار خۆش و دڵڕفێن بوو، بە دەستی خۆی نەبوو وەستاو ئەفسوونی ئەو دەنگە بوو. ئەمە دەنگی راپونزەڵ بوو کە لە تەنیاییدا بێتاقەت بوو بوو و هەوڵیدەدا بە گۆرانی چڕین خۆی سەر گەرم بکات. شازادە بڕیاری دا بە بورجەکەدا سەر بکەوێو خاوەنی ئەو دەنگە بدینێ، بەڵام هەر چەندی کردو کۆشا هیچ دەرگایەکی نەبینییەوەو ئەنجام بۆ ماڵ گەڕایەوە. شازادە بە جۆرێ

شەیدای ئەو دەنگە بوو بوو کە هەموو رۆژێ بۆ لێرەوارو دارستانەکە دەڕۆیی و گوێی لە دەنگ و ئاوازی راپونزەڵ دەگرت.

رۆژێك کە شازادە لە پشت درەختێکەوە وەستا بوو، لە ناکاو جادووبازە پیرەکەی بینی کە لە خوار بورجەکەوە هاواری دەکرد:

راپونزەڵ، راپونزەڵ

پرچە زێڕینەکەت بەربدەوە

هەنگێ سەیری کرد کە راپونزەڵ پرچەکەی شۆڕ کردەوەو جادووبازەکە پێیدا سەرکەوت بۆ سەر بورجەکە.

شازادە لە دڵی خۆیدا گوتی: "ئەگەر ئەمە پەیژە بێ و بکرێ پێیدا سەر بکەوی بۆ سەر بورجەکە، وا چاکە منیش بەختی خۆم تاقی بکەمەوەو پێیدا سەر بکەوم."

رۆژی دوایی، دەمەو رۆژاوا، شازادە هاتە بن بورجەکە و هاواریکرد:

راپونزەڵ، راپونزەڵ

پرچی زێڕینت بەربدەوە

ڕاپونزەڵ، هەرکە گوێی لە دەنگی شازادە بوو، پرچە زێڕینەکەی شۆڕ کردەوەو شازادە پێیدا سەرکەوت.

سەرەتا راپونزەڵ زۆر ترسا، چونکە تا ئەو کاتە هیچ پیاوێکی نەبینی بوو. بەڵام شازادە زۆر بە نەرم و نیانی قسەی دەگەڵ کردو گوتی:

"یەکەمجار کە گوێم لە دەنگ و ئاوازت بوو، زۆر دڵبەندت بووم و کەوتمە هەوڵی ئەوەی بتبینم." راپونزەڵ یەکسەر ترسی رەوییەوەو، هەرکە شازادە خوازبێنی کرد، راپونزەڵ لە دڵی خۆیدا گوتی ئەمە گەنجێکی قۆزەو سەبارەت بە منیش زۆر لە پیرە جادووبازەکە مێریڤانترە (میهرەبان). ئیدی راپونزەڵ دەستی دە نێو دەستی شازادە ناو گوتی: "من زۆر خۆشحاڵ دەبم ئەگەر لەگەڵ تۆدا بم، بەڵام نازانم چۆن لەم بورجە بێمە خوارەوە؟ چارە ئەمەیە کە هەر کاتێ بۆ دیدەنیم دێی، کڵافەیەك ئاوریشم دەگەڵ خۆدا بێنی، تا پەیژەیەکی پێ دروست بکەم، کە پەیژەکە ئامادە بوو، هەنگێ دەتوانم پێیدا بێمە خوارێ، و تۆش بە سواری ئەسپەکەت هەلمبگریت و لێرەم ببەی."

چونکە پیرەژنەی جادووباز، بە رۆژەوە دەهاتە دیدەنی راپونزەڵ، بۆیە راپونزەڵ بە شازادەی گوت کە بەشەو بێتە دیدەنی، هەر کاتێکیش کە شازادە دەهات کڵافەیەك ئاوریشمی دەگەڵ خۆیدا دێنا، تا پەیژەکە ئامادە بوو.

پیرەژنی جادووباز، هەر هەستی نەکرد کە چ شتێك لە دەوروبەری رووی داوە، تا رۆژێك راپونزەڵ، بێ بیرکردنەوە، رووی کردە جادووبازەکەو گوتی: "نازانم دایکە گیان، بۆچی تۆ زۆر بە زەحمەت هەڵدەکێشمە سەرێ، کەچی شازادەی گەنج زۆر بە ئاسانی و لە چاو تروکانێکدا دەگاتە لام."

جادووبازی پیر، لە ناکاو هاواریکرد: "ئەوە چیت گوت کچەتیوەی ناڕەسەنی بەدفەڕ، من وام خەیاڵدەکرد کە تۆم لە هەموو خەڵکی دنیا شاردووەتەوە، کەچی وا دیارە منت خاپاندووە (خەڵەتاندووە) ؟"

جادووبازەکە، بە تووڕەیی کەزییە جوانەکانی راپونزەڵی لە دەوری دەستی پێچاو بە دەستی راستی قرچ قرچ مقەستی لێناو بڕی. ئەوسا بەوپەڕی دڵڕەقی راپونزەڵی بۆ بیابانێکی دوورە دەستی کاکی بە کاکی بردو لەوێ بەرەڵڵای کرد تا بە تاقی تەنیاو بەوپەڕی نەگبەتی درێژە بە ژیان بدات.

بەڵام شەوی هەمان رۆژ، کە جادووبازەکە راپونزەڵی داماوی لە بیابانەدا بەرەڵڵا کردبوو، کەزییەکانی راپونزەڵی بە تەلبەندی دەلاقەکەوە بەست،و کاتێ کە شازادە هاتو هاواریکرد:

راپونزەڵ، راپونزەڵ

پرچی زێڕینت شۆڕ بکەوە.

پیرەژنە جادووبازەکە، پرچی راپونزەڵی شۆڕ کردەوەو شازادەی وەکو هەمیشە هەڵکێشایە سەرەوە.

بەڵام شازادە، لە جیاتی راپونزەڵ، رووبەڕووی پیرەژنە جادووبازەکە بووەوە کە چاوانی شەڕباری تێ بڕی بوو،و بە تەوسەوە گوتی: "ها، بە تەما بوویت دڵدارەکەت بدینی، بەڵام ئەو باڵندە جوانە هەڵفڕیو رۆییو بۆ هەمیشە بێدەنگ بوو. پشیلە گرتیو چاوانی تۆش دەردێنێ. راپونزەڵ تەواو، بە یەکجارەکی ون بوو، و جارەکی دی هەرگیز نای بینێتەوە."

شازادە، بەو قسانە خەمێکی وەها دایگرت، کە بێ هیچ بیرکردنەوەیەك لەسەر بورجەکەوە خۆی هەڵدێرا. ئەگەرچی نەمرد، بەڵام ئەو چقڵو دڕووانەی بەسەریاندا کەوت، لە چاوی چەقین، هەنگێ شازادە کوێرو نابینا، وێڵو سەرگەردان بە ناو لێرەوارو جەنگەڵان کەوت، خۆراکی بنە گیاو دانەوێڵەی کێوی بوو، پیشەی تەنیا گریانو زاریو خەمی لە دەستدانی دڵدارە ئازیزە بێ سەرو شوێنەکەی بوو.

شازادە، یەك ساڵی تەواو، بەدەم خەمو کوڤانەوە وێڵو سەرگەردان بوو، تا سەرەنجام گەییە ئەو بیابانەی کە راپونزەڵ، بەوپەڕی کلۆڵی تیایدا دەژیا.

شازادە، لە ناکاودا گوێی لە دەنگێك بوو کە زۆر بە گوێی ئاشنا بوو. بەوپەڕی تاسەو تامەزرۆیی بەرەو سەمتی دەنگەکە داکشا. کاتێ کە بە تەواوەتی لە دەنگەکە نزیك بووەوە، راپونزەڵ شازادەی ناسییەوە، دەستەکانی لە ملی وەرێناو لە هۆڕژنی گرانی دا. دوو دڵۆپە فرمێسکی راپونزەڵ رژانە سەر چاوانی شازادە، کە لە پڕ چاوانی کرانەوەو توانی وەکو جاری جاران هەموو شتێك ببینێ.

شازادە، راپونزەڵی، بۆ وڵاتی خۆی بردو، ساڵەهای ساڵ بە خۆشیو شادی پێکەوە ژیان.

جاکوب و ویلهم گریم.

١١- شازادە خانم و دەنکە نۆک

هەبوو نەبوو، لە رۆژگارانی کۆنی کۆندا، شازادەیەک هەبوو، ئەم شازادەیە دەیویست شازادەخانمێک بخوازێ، بەڵام شازادەخانمێکی راستەقینە.

شازادە، بەجددی کەوتە گەڕان بە دووی شازادەخانمێکی راستەقینەدا، هەموو دنیا گەڕا، بەڵام تووشی هەر شازادەخانمێک دەبوو، رووداوێک دەهاتە پێشەوەو بۆی دەردەکەوت کە ئەو کیژە شازادەخانمی ڕاستەقینە نیە.

زۆر شازادەخانمیش هەبوون، کە شازادە بۆی ساغ نەدەبووەوە کە ئاخۆ شازادەخانمی راستەقینەن یان نا. سەرەنجام شازادە پاش ئەوەی دنیای بە دوای شازادەخانمێکی راستەقینەدا تەی کردو دەستی نەکەوت، بە نا ئومێدی بۆ ماڵ گەڕایەوە. شەوێک هەڵیکردە بۆران و تۆفانێکی توند، هەورە تریشقە دنیای هەڵگرتبوو، بارانێکی توندی لافاو ئاسا دەباری، شەوێکی یەجگار ترسناک بوو. لە ناکاو لە جەرگەی ئەو تۆفانەوە دەنگی لێدانی دەرگای کۆشک بەرز بووەوە. پاشای پیر بە پەلە هەستاو چوو دەرگای کردەوە. سەیری کرد کیژێک لەبەر دەرگا وەستاوە، زۆری پێ سەیر بوو. وەزعی کیژەکە زۆر خراپ بوو، باراناو بە سەراپایدا دەهاتە خوارێ و لە پێڵاوەکانیەوە دەردەچوو. کیژە دەیگوت کە گوایە شازادەخانمێکی راستەقینەیە. کاتێ کە پاشا، کیژۆڵەکەی هێنایە ناو کۆشکەکە، شاژنی پیر بیری کردەوە: "چ قەیدیە، بە زوویی بۆمان دەردەکەوێ کە ئەو کیژە شازادەخانمی راستەقینەیە یان نا ؟"

شاژن، کە لەم کارانەدا زۆر شارەزاو کارامە بوو، هیچی بە کەس نەگوت، یەکسەر خۆی بە یەکێک لە ژووری نووستنەکاندا کردو دەنکە نۆکێکی خستە سەر تەختە خەوەکەو پاشان بیست دانە دۆشەکی لەسەر ڕاخست و پاشان بیست لیفەی پەڕی قووی شیکراوەی لەسەر دۆشەکەکان راخست. ئێستا ئەم جێگەیە ئامادە بوو تا شازادەخانم شەوێ لە سەری بخەوێ.

بەیانی، شاژن لە کیژێی پرسی: "خەوی دوێ شەوت چۆن بوو؟"

شازادەخانم وەڵامی دایەوە: "زۆر خراپ بوو، تا بەیانی چاوم لێك نەناوە، نازانم، لەوە دەچوو شتێکی زۆر ڕەق لەسەر جێگاکەم بوو بێ، ئازای ئەندامم شین و مۆر بووەتەوە. یەجگار ناخۆش بوو." بەو جۆرە بۆیان دەرکەوت کە کیژێ درۆی نەکردووەو شازادەخانمێکی ڕاستەقینەیە، چونکە توانی بوو لە ژێر بیست دۆشەك و لێفەوە هەست بە دەنکە نۆکەکە بکات.

کەس گومانی لەوە نەبوو، کە جگە لە شازادەخانمێکی نازدار، کەسی دی ئەوەندە هەستیارو ناسك بێت! بۆیە شازادە زەماوەندی دەگەڵ ئەو کیژەدا کردو دەنکە نۆکەکەیان وەکو یادگار لە مۆزەخانەی پاشایەتیدا دانا! ئەگەر یەکێك ئەو دەنکە نۆکەی نەدزیبێ، ئێستاش دەتوانی لەو مۆزەخانەیەدا بیدینی!

ئەمە بوو بەسەرهاتی شازادەخانمێکی ڕاستەقینە.

هانس کریستین ئاندرسن

١٢- سەربازی قەڵایی

هەبوو نەبوو، لە سەردەم و ڕۆژگارانێکی زۆر کۆندا، بیست و پێنج سەربازی قەڵایی هەبوون کە هەموو برابوون و زورپەتی یەك کۆنە کەوچکی قەڵایی بوون. جلەکانیان سوورو زەرد بوو. هەموو خەبەردارو وریا، تفەنگ لەسەر شان وەستابوون، و تەنیا تەمەشای پێشەوەیان دەکرد. کاتێ کە سەری پاکەتەکەیان لێکرایەوە، و چاویان بەم دنیا بەرینەدا کرایەوە، یەکەم شت کە بەر گوێیان کەوت هاواری منداڵێکی چکۆڵە بوو کە بە دەم چەپڵە لێدانەوە گوتی: "ئای سەرباز، سەربازی قەڵایی!". ئەم سەربازانە دیاریی جەژنی لە دایکبوونی ئەو کوڕە بچکۆلەیە بوون. ئیدی منداڵەکە هەرکە دیارییەکەی وەرگرت سەربازەکانی هەڵگرت و یەك یەك لەسەر مێزەکە ریزی کردن. ئەم سەربازانە کوت و مت وەکو یەك وابوون، بە موو لە یەکتر جیاواز نەبوون، تەنیا یەکێکیان نەبێت، کە لە دوای هەموویانەوە دروستکرابوو، کە نۆرە هاتبووە سەر دروستکردنی ئەو، قەڵاییەکە کەمی هێنابوو، بۆیە بە یەك لاقەوە دروستکرا بوو، چونکە قەڵاییەکە بەشی نەکرد بوو. ئەم سەربازە وەکو ئەوانی دی خەبەردارو وریا، تفەنگ لەسەر شان وەستا بوو، بەڵام لەسەر یەك لاق وەستابوو، پاشان هەر ئەم سەربازە بوو کە لە ناو هەموو ئەوانی دیدا ناوبانگ و شۆرەتی دەرکرد، جا ئەم چیرۆکەی لێرەدا بۆتانی دەگێڕمەوە، سەربوردەو بەسەرهاتی ئەو سەربازەیە:

مێزەکە، مەلاعیبی زۆری لەسەر بوو، بەڵام جوانترینیان کۆشك و قەڵایەکی مقەوایی بوو، کە دەتوانرا، لە پەنجەرەکانیەوە ناو ژوورەکانی بدینی. ئاوێنەیەکی قەڵایی لە چوار دەوری کۆشك و قەڵاکە دانرا بوو، ئەم ئاوێنەیە لە دەریاچەیەکی بچووك دەچوو، کە وێنەو دیمەنی درەختانی قەڵایی دەنواندەوەو وێنەی کۆمەڵێك قازی مۆمین بە دەم مەلە کردنەوە، بەسەر دەریاچەکەوە دەبینران. هەموو شتێکی ئەو کۆشکە جوان بوو، بەڵام لە هەموویان جوانتر، کچۆڵەیەك بوو کە

لەبەر کۆشکەکەدا وەستا بوو. ئەو کچۆڵەیەش لە کارتۆن‌و مقەوا دروستکرا بوو، کراسێکی زۆر تەنکی لەبەردا بوو،و شاڵێکی شینی لە مل بوو کە گوڵەباخێکی کارتۆنی گەورەی پێوە کرابوو. کچۆڵەکە لە حاڵی سەما کردندا بوو، هەردوو باڵی بڵاو کردبوونەوەو، لاقێکی لە پشتەوە بە ڕادەیەك بەرز کردبووەوە کە سەربازە قەڵاییەکە نەیدەتوانی لاقی بدینێ‌و پێی وابوو ئەویش وەکو خۆی هەر یەك لاقی هەیە! سەربازە قەڵاییەکە (قەسدیر) لە دڵی خۆیدا گوتی: "ئەمە بۆ من باشە، مەگەر هەر یەکێکی وا بخوازم، بەڵام ئەو ئەشرافزادەیەو لە کۆشکدا دەژی،و من لە کارتۆنێکی چکۆلەدا دەژیم کە بیست‌و چوار کەسی دیکەشم لەگەڵدان. ئەم کارتۆنەی من جێگەی ئەشرافزادەیەکی وەکو ئەو نیە! بەڵام هەر چۆنێك بووە دەبێ ئاشنایەتی دەگەڵدا پەیدا بکەم."

ئەوسا چوو لە پشت پاکەتە بڕنوتییەکەوە وەستا. دەیتوانی لەوێندەرەوە تەمەشای ئەو کچۆڵە جوانە بکات، کە بەبێ ئەوەی بەلانسی خۆی لە دەست بدات بە هەمان دەقەوە لەسەر یەك لاق وەستا بوو. کە شەو هات، هەموو سەبازەکانی دی لە پاکەتەکەیان نرانەوەو خەڵکی کۆشکەکە چوونە ناو جێگاو نووستن. ئەوسا مەلاعیبەکان دەستیان کرد بە گەمە کردن‌و ڕەقسین‌و زرمەزڵێ‌و دەستبازی‌و لە یەکتردان. سەربازە قەڵاییەکان، لە نێو پاکەتەکەی خۆیانەوە دەستیان بە بۆڵە بۆڵ کرد، چونکە ئەوانیش حەزیان دەکرد بێنە دەرێ‌و یاری‌و گەمان بکەن، بەڵام سەری پاکەتەکەیان بۆ هەڵنەدەدرایەوە. بوندق شکێنەکان سێ جڕتەکی هەڵدەبەزینەوەو دەچوون بە ئاسمانا، هەڵماتەکان یاری گورگ و شوانیان دەکردو ئیدی هەراو هەنگامەیەك بوو سەگ ساحێبی خۆی نەدەناسی. کەنارییەکە لە دەنگی هەراوزەنا زەنای ئەوان خەبەری بووەوە، بە شیعر داوای لێکردن کە بێدەنگ بن! تەنیا سەربازە یەك لاق‌و سەماکارە چکۆلەکە لە جێی خۆیان نەجوڵان‌و مانەوە. کیژۆڵە سەماکارەکە، هەردوو باڵی بڵاو کردبوونەوەو، لە سەر نووکی پێ وەستا بوو، سەربازەکەش لەسەر تاقە لاقەکەی، وریاو خەبەردار لە شوێنی خۆی وەستابوو،و چاوی لە سەماکارە چکۆلەکە نەدەگواستەوە. سەعاتی قەد دیوارەکە دوازدە زەنگی لێدا، سەری پاکەتە بڕنوتیەکە کرایەوە، لە جیاتی بڕنوتی، جنۆکەیەکی چکۆلەی ڕەشی لێهاتە دەرەوە.

جنۆکەکە گوتی: "سڵاو سەربازی قەڵایی! بڕۆ بەڕێی خۆتەوە، ئەم کچۆڵە جوانە خۆراکی تۆ نیە."

بەڵام سەربازەکە خۆی لە گێلی دا، وای نواند کە گوێی لێ نەبووەو فەرامۆشی کرد.

جنۆکەکە بە گرژی‌و مۆنی گوتی: باشە باش! بە گوێی من مەکە. قەیدی نیە، بەڵام ئەگەر سبەی هەرچیەکت بەسەرهات ئۆباڵت بە ئەستۆی خۆت، گلەیی لە من نەکەی."

کە ڕۆژ بووەوەو منداڵەکان لە خەو هەستان، سەربازە قەڵاییەکانیان لە قەراغ پەنجەرەکەدا ریز کرد. نازانم خەتای بایەکە بوو یان خەتای ئەو جنۆکە ڕەشەچکۆلەیە بوو کە پەنجەرەکە لە ناکاو کرایەوەو سەربازە یەك لاقەکە لەو سەرەوە، لە قاتی سێیەمەوە، بەسەر سەرا کەوتە خوارەوە. بەڕاستی شتێکی ترسناك‌و دڵتەزێن بوو! کاتێ سەربازە نەگبەتەکە کەوتە خوارەوە، نووکی کڵاوخودەکەی چەقیە نێوان دوو کاشی‌و لنگەوقوچ، پێ بە ئاسمانەوە، وەستا.

کارەکەری ماڵەکەو منداڵەکە بەڕاکردن دابەزین تا بیدۆزنەوەو فریای بکەون، بەڵام بۆ نەگبەتی نەیان بینیو پێیان پێدا ناو تێپەڕین. خۆ ئەگەر سەربازەکە قسەی کردبا و هاوکاری کربا: " ئەمەتام! لێرەم." بێگومان دەیاندۆزییەوە. بەڵام شەرمی کردبوو بە جلکی فەرمی سەربازییەوە، هاوار بکات.

لە پڕ تەپونم دەستی پێکرد. بارانەکە بەرە بەرە توندی کردو، بوو بە خوڕزمو ریژنە، باراناو هەستا. کە بارانەکە خۆشی کردەوە، دوو کوڕی چکۆلە لە ڕێگەوە هاتن، یەکێکیان هاواریکرد: "تەماشا! ئەمە سەربازێکی قەڵاییە، وەرە سواری بەلەمی بکەین."

بە کاغەزی رۆژنامە بەلەمێکی گچکۆکەیان دروست کرد، سەربازەکەیان تێناو، دایانە دەم جۆگە ئاوێکەوە. هەردوو کوڕەکە، بە غارو بە خۆشیو شادیو، چەپڵە لێدانەوە کەوتنە شان بە شانی بەلەمەکە. بۆ سەربازە قەڵاییەکە، ئەو جۆگایە، بەو شەپۆلە گەورانەوە، وەکو لافاوێکی ترسناك وابوو! بەلەمە کاغەزینەکە، هەڵدەکشاو دادەکشا، بەرز دەبووەوەو نزم دەبووەوە، هێندە توند بەرەو خوار دەبووەوە و بە دەوری خۆیدا خولی دەخوارد، کە سەربازی نەگبەت لە ترسا لاقی دەلەرزی، بەڵام هەر بە دەقی خۆیەوە رەق راوەستا بوو،و خۆی شێلو نەدەکردو تەنیا تەماشای پێشەوەی دەکرد.

لە ناکاو، بەلەمەکە خۆی بە مەنهۆڵێکدا کرد، کە وەکو پاکەتەکەی خودی سەربازەکە تاریك بوو. سەربازەکە لە دڵی خۆیدا گوتی: "ئێرە کوێندەرە؟ من لە کوێم؟" ئەوسا بە خۆی گوت: "هەبیو نەبیٚ، ئەمە ئوێنی ئەو جنۆکە رەشە چکۆلەیەیە. ئا، خۆزی کچۆڵەکەم دەگەڵ بوایە، ئەوسا هیچ باکم بە تاریکی نەبوو!" رێك لەو کاتەدا جرجێکی لیٚ پەیدا بوو، ئەم جرجە لە مەنهۆڵەکەدا دەژیا. لە سەربازەکە هاتە پێشیو گوتی: "پاسەپۆرتت پێیە ؟ کوا بزانم، ئەگەر پاسەپۆرتت نەبیٚ بۆت نییە بێیتە ئێرە."

بەڵام سەربازەکە وەڵامی دایەوە، بە خۆو تفەنگەکەیەوە رەق راوەستا بوو. بەلەمەکە بە پەلە بەرێی خۆیدا رۆیی، جرجەکە بە بۆڵە بوڵو دانەجیڕیٚ دوای کەوت، بە دەنگێکی ناساز هاواری دەکرد: "بیگرن! بیگرن! کرێی ترانزێتی نەداوە! ڤیزای هاتنە ژوورەوەی نیە!"

سات بە سات گوڕو گوژمی ئاوەکە خێراترو توندتر دەبوو. سەربازە قەڵاییەکە (قەسدیر) رووناکی رۆژی لەوسەری مەنهۆڵەکە بەدی کرد. دەنگێکی یەجگار ترسناکی لە دوورەوە هاتە گویٚ. ئاوەکە رێك لەو سەری مەنهۆڵەکەوە، دەرژایە مەنهۆڵێکی گەورەترەوە کە بۆ ئەو سەربازە چکۆلەیە، زۆر ترسناك بوو. رێك وەکو ئەوە بوو منو تۆ لە تاڤگەو قەڵبەزەیەکی زۆر بەرزەوە بکەوینە خوارەوە.

بەلەمە کاغەزینەکە لە کۆتایی مەنهوڵەکە نزیكو نزیکتر دەبووەوە. سەربازی داماو توند خۆی گرتبوو، بەلەمەکە رێك کەوتە ناو مەنهۆڵەکەوە. سیٚ چوار جار بە دەوری خۆیدا خولایەوەو پڕ بوو لە ئاو. بەلەمەکە خەریك بوو نقووم دەبوو! سەربازەکە، لە جێی خۆی رەق راوەستا بوو، ئاو گەیینە بیناقاقای، بەلەمەکە سات بە سات زیاتر نقوم دەبوو،و کاغەزەکەی زیاتر دەخوسایەوەو ئاو گەییە سەر سەری سەربازەکە.

لـەم سـاتەدا، کچـۆڵە سـەماکارەکەی بیرکەوتـەوەو خـەمی ئـەوەی دەخـوارد کـە جـارێکی دی هەرگیز دەموچاوە جوانەکەی نابینێ‌و ئەو ئاواتە دەباتە ژێر گڵەوە. ئەم دەنگە چەندین جار لە گوێیدا زرینگایەوەو دەنگی دایەوە:

بۆ پێشەوە ، بۆ پێشەوە، ئەی پیاوی ئازا

بەرەو مەرگ، مەرگی شووم‌و سارد

هەرەپێش ئەی پیاوی ئازا

ئەنجام بەلەمەکە تەفرو تونا بوو، سەربازەکە کەوتە ئاوەکەوەو نقوم بوو، بەڵام رێك لەو دەمەدا ماسییەکی گـەورە قـووتی دا! سـکی ماسـیەکە لـە مەنهۆڵەکـەش تـاریکتر بـوو. چـەند شـوێنێکی تەنگ‌و تار بوو! سەربازی داماو بێ ئەوەی هیچ هەوڵ‌و تەقەلایەك بـدات، لەوێنـدەر، لـە نـاو سـکی ماسییەکەدا راکشا.

لـە پـڕ ماسـییەکە کەوتـە هەڵبـەزو دابـەزو سـوڕانەوەو خولانـەوەو، پاشـان لـە جوڵـە کـەوت. تیشکێك ناو سکی ماسییەکەی رووناك کردەوە، سەربازەکە گوێی لە دەنگێك بـوو: "خودایا! خـۆ ئەوە سەربازە چکۆڵەکەیە، ئەوە چ دەکا لێرە!"

تومەز ماسییەکە راوکرابوو و لە بازاڕدا فرۆشرا بوو. پاشان برا بووە موبەق‌و کـەیبانۆی مـاڵ بە کێردێکی گەورە سکی هەڵدڕی بوو. بە دوو قامکـان سـەربازەکەی هـەڵگرتبوو و بردبـووی بـۆ ژوورەکەی، تا هەمووان ئەم قارەمانە دلێرو دلاوەرە کە لە سکی ماسییەکەدا بوو بوو بدینن.

لەسەر مێزەکەیان دانا. بەڕاستی رێکەوتی سەیرو عەنتیکە لەم دنیایـەدا روو دەدەن. سـەربازە قەڵاییەکە دووبارە گەڕابووەوە بۆ هەمان ژووری پێشوو! هەمان منـداڵان‌و هـەمان بوکەڵـەو گـەمان، هەمان کۆشك‌و قەڵاو، هەمان سەماکاری چکۆڵەی جوانیش لە هەمان شوێن بوون.

سـەماکارەکە هێشـتا لەسـەر یـەك لاق وەسـتا بـوو،و لاقەکـەی تـری لـە پشـتەوەو بـە بەرزییـەوە راگرتبوو. کاتێ سەربازەکە، ئەو لاقەی تری بینی، لە تۆ وایە دنیای بەسەردا روخاو چیوای نـەما بـوو فرمێسـکی قـەڵایی لـە چاوانی بێنـە خـوارێ. سـەربازەکە روانیـە کچـۆڵەکە، بـەڵام ئـەو هیچـی نەگوت.

لە پڕ یەکێك لە کوڕە چکۆڵەکان، سەربازە قەڵاییەکەی هـەڵگرت‌و لـە خـوت‌و خـۆڕایی خسـتییە سۆپاکەوە. جنۆکەڕەشە چکۆڵەکەش لە نێو سۆپاکەدا بوو.

سـەربازەکە راکشـاو هەسـتی بـە گەرماییـەکی زۆر کـرد، نەیـدەزانی کـە ئەمـە گـەرمای ئـاگری سۆپاکەیە یان گەرمای ئاگری ئەشقە. رەنگی بە تەواوەتی پەڕی بوو، ئیدی دیار نـەبوو کـە ئـاخۆ هـی گـەرمای سـۆپاکە بـوو یـان هـی ئـەو سـەفەرە پـڕ بەسـەرهاتەی. سـەربازەکە روانیـە خـانمی چکۆڵەو، ئەویش روانیە سەربازەکە. سەربازەکە هەستیکرد کە خەریکە دەتوێتـەوە، بـەڵام هێشـتا هەر وریاو خەبەردار وەستابوو.

پەنجەرەکە کرایەوە. بایەك هەڵیکرد، سەماکارە چکۆلەکەی لە جێی خۆی هەڵکەندو بەرەو لای سەربازەکەی هەڵدا، کەوتە سۆپاکەوەو سووتاو تەواو بوو، ئەمە کۆتـایی کچـۆڵەکە بـوو! سـەربازە قەڵاییەکـەش توایـەوەو تـەنیا کلۆیـەك قـەڵایی بچـووکی لـە شـوێن مایـەوە. بـۆ بـەیانی کـاتێ

خزمەتكاری ماڵەكە، خۆڵەمێشی سۆپاكەی دەردا، چاوی بەو كوڵۆ قەڵاییە كەوت كە شێوەی دڵێكی وەرگرتبوو. بەڵام سەماكارە چكۆلەكە هیچی لە دوا جیٚ نەما بوو، تەنیا ئەو گوڵە باخە نەبیٚ كە وەكو زوخاڵ، رەش هەڵگەڕابوو.

هانس كریستین ئاندرسن.

١٣- رۆژهەڵاتی خۆرو رۆژئاوای مانگ

هەبوو نەبوو، رۆژو رۆژگارێك پیاوێكی دێهاتی هەژار، دەگەڵ ژنەكەیو چەند كیژەكیدا لە گوندێكدا دەژیان. كچەكانی ئەم پیاوە دێهاتیە هەموویان جوان بوون، بەڵام بچووكەكەیان لە هەموویان جوانتر بوو.

رۆژێك لە درەنگە ئێوارەیەكی پاییزیدا، كە ماڵی كابرای دێهاتی بە خێزانی لە دەوری ئاگر دانیشتبوونو هەریەكەیان بە كارێكەوە مژولو سەرقاڵ بوون، لە ناكاو سیٚ تەقە لە شووشەی پەنجەرەكەیان درا، كابرا لە ژوور وەدەركەوت تا بزانیٚ كێیە، لە پڕ تووشی ورچێكی سپی زۆر گەورە بوو.

ورچە سپی گوتی: "ئێوارە باش."

كابرا بە ترسو لەرزەوە گوتی: "ئێوارە باش."

ورچە سپی گوتی: "تۆ ئامادەیت كیژە بچووكەكەی خۆتم بدەیتیٚ؟ ئەگەر ئەمەم دەگەڵ بكەیت، لەم هەژارییە رزگارت دەكەمو بە كەیفی خۆت دەوڵەمەندت دەكەم."

هەڵبەتە كابرا زۆری حەز دەكرد دەوڵەمەند ببیٚ، بەڵام بە ورچەی گوت: "دەبیٚ پرس بە كیژەكەم بكەم." یەكسەر وەژوور كەوتو بۆ كیژەكانی گێڕایەوە كە ورچێكی سپی گەورە لەبەر دەرگا وەستاوەو دەڵێت ئەگەر كیژە چكۆلەكەتم بدەیتیٚ، دەوڵەمەندت دەكەم. كچە چكۆڵە هەركە باوكی لە قسەكەی بووەوە، یەكسەر گوتی: "نا، من حەز ناكەم گوێم لە قسەی وابێت."

كابرا دیسان لە ژوور وەدەركەوتو بە ورچە سپی گوت: "بڕۆو ئێوارەی پێنج شەممەی ئایندە وەرەوەو وەڵامی خۆت وەربگرە."

كابرا بە درێژایی ئەو هەفتەیە باسی ئەو سەروەتو سامانەی دەگەڵ كیژەكەیدا كردو پێی گوت ئەم سەروەتو سامانە بۆ ئەویش باشە. سەرەنجام كیژەی هێنایە ڕەدا كە بەگەڵ ورچەكە

بکەوێت‌و لەگەڵی بڕوات. کیژێ جلکە کۆنەکانی شت، پینەی کردن‌و بە پێی توانا دەستی بە خۆیدا هێناو خۆی ڕازاندەوەو چاوەڕوانی ورچەی کرد.

ئەنجام سەری ئێوارەی پێنج شەمە ورچە سپی هات تا کیژێ دەگەڵ خۆیدا بەرێ. کیژێ کە جیازییەکی ئەو تۆی نەبوو، بەخۆو تاقە بوخچەکەیەوە سواری پشتی ورچە بوو،و لە ماڵی بابی وەدەرکەوت. دوای ئەوەی ڕێگەیەکی زۆریان بڕی، ورچە سپی پرسی: "کیژێ تۆ دەترسیت؟"

کیژێ گوتی: "نا، ناترسم."

ورچە گوتی: "دەیسا توند توکەکانی من بگرە، تا نەکەوی. ورچەو کیژێ هەر ڕۆییشتن، هەر ڕۆییشتن تا گەیینە چیایەکی گەورەو سپی. ورچەکە لە تەقەی چیایەکەی دا. دەرگایەك کرایەوە. بە دوو قۆڵی خۆیان بە کۆشکێکدا کرد کە ژوورێکی یەجگار زۆری تیابوو. هەر ژوورەو چەندین چلچراو ئاوێزەی تیا هەڵکرابوو، دیواری ژوورەکان نقومی زێڕو زیوو بوون. لە یەکێك لە ژوورەکاندا مێزێکی ئەوەندە جوان‌و بەشکۆ ڕازابووەوە کە بنیادەم بە دیتنی حایر دەما.

ورچە سپی زەنگێکی دا بە کیژێ تا هەر کاتێ شتێکی پێویست بێ، لە زەنگ بدات.

دوای شیو، کیژێ خەو دایگرت، حەزی دەکرد بچێتە ناو جێگەی خەوتن. یەکسەر لە زەنگی دا. هێشتا بە تەواوەتی دەنگی زەنگەکە بەرز نەبوو بووەوە کە کیژێ خۆی لە ژوورێکی ترداو لەسەر تەختە خەوێك بینییەوە. بالیفی ئاوریشمین لەسەر تەختەکە بوو، پەردەی پەنجەرەکان حەریری خالیسە بوون، پەراوێزەکانیان بە زێڕ چندرا بوو، هەموو کەل‌وپەل‌و پێویستییەکانی ژوورەکە لە زێڕو زیوو بوون.

بەڵام کاتێ کیژێ لەسەر تەختەکە ڕاکشاو چراکەی کوژاندەوە، لە ناکاو کوڕێکی گەنج وەژوور کەوت‌و لە پاڵ ئەودا ڕاکشا. ئەم گەنجە هەمان ورچە سپییەکە بوو کە شەوان لەپێستە حەیوانیەکەی دەهاتە دەرەوە. بەڵام کیژێ هەرگیز دەموچاوی ئەوی نەدەبینی، چونکە هەمیشە کاتێ دەهات کە چراکە خامۆش بوو،و پێش ئەوەی دنیا ڕووناك ببێتەوە دەڕۆیی.

ماوەیەك بە خۆشی تێپەڕی، بەڵام خەم‌و پەژارەی کیژێ وردە وردە دەستی پێکرد. بە درێژایی ڕۆژ بە تەنیا بوو، زۆرجار خۆزی دەخواست کە بۆ ماڵی بابی بگەڕاباوەو جارێکی دی بە دیداری باب‌و داك‌و خوشکەکانی شادو شوکرباوە. شەوێك ورچە سپی هۆی پەژارەو نیگەرانی کیژێی پرسی. کیژێ گوتی: "پەژارەی من دووری کەسوکارەکەمە، نایان بینم." ورچە سپی گوتی: "ڕەنگە ئەمە چاری هەبێت، بەڵام دەبێ بەڵێنم بدەیتێ کە هەرگیز بە تەنیا لەگەڵ دایکت دا قسان نەکەی، تەنانەت ئەگەر زۆریشت لێبکات. چونکە ئەگەر بە گوێم نەکەی، هەردووکمان تووشی نەگبەتی‌و بەدبەختیەکی گەورە دەبین. ڕۆژی یەك شەممەیەك ورچە سپی بە کیژێی گوت: "هەنوکە دەتوانی بچیتە دیدەنی باوك‌و دایکت." کیژێ سواری ورچە بوو، کەوتنە ڕێ، ڕێیەکی زۆریان بڕی، سەرەنجام گەیینە ماڵە گوندییەکی سپی‌و جوان. خوشکەکانی کیژێ بە دەوروبەری ماڵەکەدا غاریان دەداو گەمەیان دەکرد. کیژێ بە دیتنی ئەو دیمەنە زۆر شادو خۆشحاڵ بوو. ورچە سپی گوتی: "ئێستا دایك‌و باوکی تۆ لەم شوێنەدا دەژین، وریابە ئەوەی کە پێم گوتی لە بیرنەکەی، دەنا زەرەر بە هەردووکمان دەگەیەنیت." کیژێ گوتی: "خەمت نەبێ،

بەڵێنت دەدەمێ کە هەرگیز ئامۆژگاریەکەت لە بیر ناکەم." هەرکە کیژێ وەژوورکەوت، ورچە سپی گەڕایەوەو ڕۆیی.

هەموو بە دیتنی کیژێ شادو خۆشحاڵ بوو، شادییەکی زۆر باڵی بەسەر ماڵەکەدا کێشا، لەوە دەچوو ئەم شادمانیە هەرگیز کۆتایی نەیەت. کەسوکاری کیژێ وایاندەزانی کە ئیدی هەرگیز کیژەکەیان نابیننەوە، تا لە بارتەقای ئەو چاکەیەدا کە دەرهەق بەوان کرد بووی، سوپاسی بکەن. ئێستا لە هیچیان کەم نەبوو،و هەر چیەکیان ویستبا، هەیان بوو. کیژێش گوتی: "ژیانێکی باشی هەیەو بە هەموو ئاوات و ئارەزوویەکی خۆی گەییوە."

بەڵام لەمە زیاتری دەربارەی ژیانی خۆی دەگەڵ ورچەکەدا، بۆ باس نەکردن.

وەکو چۆن ورچەکە گوتبووی، بەو ئاوایە دایکی کیژێ هەوڵیدەدا، بە تەنیا دەگەڵ کیژەکەیدا قسان بکات. کیژێش کە قسەکانی ورچەی هەر لە بیربوون، هەوڵی دەدا بەتەنێ لەگەڵ دایکیدا نەبێت. بەڵام سەرەنجام بە هەر جۆرێ بوو، دایکە کیژێی قاییل کرد کە باسی ژیانی خۆی لەگەڵ ورچەدا، بۆ بگێڕێتەوە.

کیژێ بۆ دایکی گێڕایەوە کە چۆن لە سەرەتاوە دڵتەنگ و پەشێو بووەو بەڵام کاتێ کە ورچە سپی دیتووە، کە گۆڕاوەو بووە بە بەشەر زۆر خۆشحاڵ بووە. ئەوجا لەسەری رۆیی کە چۆن رۆژانی درێژی تەنیایی. بێتاقەتی کردووە.

دایکە لە ترساندا هاواریکردو گوتی: "وای، هەبێ و نەبێ ئەم مێردەی تۆ بابایەکی جنە!! تۆ مۆمێك دەگەڵ خۆتدا ببە، کە مێردەکەت خەوی لێکەوت و لە خەودا بوو هەنگێ لەبەر روناکی مۆمەکە تەمەشای بکە، بەڵام ئاگادار بە نەیەڵی دڵۆپە مۆمێکی پێدا برژێ." کیژێش مۆمێکی بردو لە ژێر جلکەکانی خۆیدا شاردییەوە.

بۆ شەوێ، ورچە سپی هات و کیژێی دەگەڵ خۆیدا برد. ورچە سپی لە ڕێگەدا لە کیژێی پرسی: "دایکت هەوڵیدا بە تەنێ قسەت دەگەڵدا بکات؟" کیژێ ناچار بوو راستی پێ بڵێ،و قسەکانی دایکی بۆ ورچەکە گێڕایەوە.

ورچە سپی گوتی: "ئەگەر بە قسەی دایکت بکەی، هەردووکمان بەدبەخت دەکەیت." بەڵام کیژێ لێرەدا، درۆی دەگەڵ ورچەکەدا کردو گوتی: "خەمت نەبێ، هەرگیز بە گوێی دایکم ناکەم،و ئەو کارەش ئەنجام نادەم کە ئەو داوای کردووە." کاتێ گەیینەوە ماڵێ، هەموو شتێك وەکو خۆی بوو، شەوێ پیاوێك هات و لە پاڵ کیژێدا ڕاکشا. بەڵام کیژێ خەو نەچووە چاوی، کە زانی مێردەکەی بە تەواوەتی خەوی لێکەوتووە،و خەوەکەی قورسە، هەستا، ئەو مۆمەی داگیرساند کە دایکی دابوویێ. کیژێ لەبەر رۆشنایی مۆمەکە سەیری کرد ئەو پیاوەی لەگەڵی خەوتووە، شازادەیەکی هێندە جوان و قۆزە کە تا ئێستا کەس، جوان و قۆزی وای نەدیتبوو. کیژێ بە جۆرێ ئاشق و شەیدای شازادە بوو، کە هەستیکرد ئەگەر ئەو دەمە ماچی نەکات، گیانی لە دەست دەدات و دەمرێت.

کیژێ، کوڕەی ماچ کرد. بەڵام سێ دڵۆپە مۆم بەسەر کراسەکەی کوڕەدا ڕژاو بێداری کردەوە.

کوڕه گوتی: "بزانه چیت کرد؟ ئەگەر یەك ساڵێك خۆت گرتبا و سەبرت کردبا، من ئازاد دەبووم. من باوەژنێکم هەیە کە جادووی لێکردوم، بە ڕۆژەوە دەبم بە ورچی سپی و شەوان دەبمەوە بە بەشەر. ئێستا هەموو شتێك تەواو، ریسەکەمان بووەوە بە خوری، دەبێ تۆ بەجێ بێڵم و بگەڕێمەوە بۆ لای باوەژنەکەم. باوەژنم لە کۆشك و قەڵایەکدا دەژی کە لە نێوان ڕۆژهەڵاتی خۆرو ڕۆژاوای مانگدایە. جا لەوێدا شازادەخانمێکی جنۆکە هەیە کە لووتی لە مەترێك درێژترە، و من دەبێ ئەو شازادەخانمە بخوازم."

کیژێ دەستی بە گریان کرد، بەڵام فایدەی نەبوو، چونکە شازادە دەبوایە بڕوات. هەنگێ کیژێ لە شازادەی پرسی: "ئایا ئەویش دەتوانێ لەگەڵیا بڕوات؟" شازادە گوتی: "نە، نا بێت."

کیژێ گوتی: "باشە دەکرێ ڕێگەی ئەو کۆشك و قەڵایەم پێ نیشان بدەیت، تا بە دووتا بێم، هەڵبەتە بۆم هەیە ئەم کارە بکەم ؟"

شازادە گوتی: "بەڵێ دەتوانی بە دووامدا بێی، بەڵام ئەو کۆشك و قەڵایە، کەوتووەتە نێوان ڕۆژهەڵاتی خۆرو ڕۆژاوای مانگەوەو ڕێگەی ئەو کۆشك و قەڵایە هەرگیز بە تۆ نادۆزرێتەوە."

بەیانی زوو، کاتێ کیژێ لەخەو ڕابوو، هەم ورچە سپی و هەم کۆشك و قەڵاکە نەمابوون، و ئەویش بە تاقی تەنیا لە نێو بێشەیەکی تاریکدا، لەسەر پارچە قوماشێکی چکۆلەی کەسکدا ڕاکشا بوو، و هیچی بەدەورەوە نەبوو، تەنیا ئەو بوخچەیە نەبێت کە کاتی خۆی دەگەڵ خۆیدا بۆ کۆشك و قەڵاکەی هێنابوو. کیژێ چاوانی هەڵگلۆفتن و دەستی بە گریانێکی بە کوڵ کرد، تا توانی گریا، پاشان هەستا و کەوتە ڕێ. هەر ڕۆیی هەر ڕۆیی تا گەییە چیایەکی بەرز کە پیرەژنێك لە بناریدا دانیشتبوو، و سێوێکی زێرینی بە دەستەوە بووو، یاری پێدەکرد. کیژێ لە پیرەژنی پرسی: "دایکە گیان، ئەرێ تۆ شوێنی ئەو شازادەیە دەزانی کە لە ڕۆژهەڵاتی خۆرو لە ڕۆژاوای مانگ دا دەژی؟ ئەو شازادەیەی کە قەرارە دەگەڵ شازادەخانمێك دا زەماوەند بکات کە لووتی مەترێك درێژە."

پیرەژن پرسی: "تۆ لە کوێ دەیناسیت، ڕەنگە تۆ هەمان کیژ بیت کە قەرار بوو زەماوەندی دەگەڵ بکەی؟"

کیژێ گوتی: "بەڵێ، من هەمان کیژم."

پیرەژن گوتی: "کەواتە تۆ هەمان کیژی! بەڵام من تەنیا ئەوەندە دەزانم شازادە لە کۆشك و قەڵایەکدا دەژی کە کەوتووەتە نێوان ڕۆژهەڵاتی خۆرو ڕۆژاوای مانگەوە. دەبێ ڕێگایەکی زۆر بڕی تا بگەیتە ئەوێندەر. هەڵبەتە ئەگەر بەخت یاوەرت بێ و بگەی. تۆ دەبێ ئەسپەکەی من بە ئەمانەت بەریت و سواری ببی و بڕۆی بۆ لای هاوسێ کۆنەکەی من و داواکەت بەو بڵێی. کاتێ گەییشتیتە ئەوێندەر، یەکێك بەبنا گوێی چەپی ئەسپەکەدا بکێشەو داوای لێبکە دووبارە بۆ ماڵ بگەڕێتەوە. دەتوانی ئەم سێوە زێرینەش دەگەڵ خۆتدا ببەیت."

کیژێ، ڕێگایەکی زۆر زۆر دووری بڕی و سەرەنجام گەییە چیایەکی تر کە پیرەژنی دووەم لە بناریدا دانیشتبوو و شانەیەکی زێڕی بە دەستەوە بوو. کیژێ لە پیرەژنی پرسی کە ئاخۆ ڕێگەی ئەو کۆشك و قەڵایەی کە کەوتووەتە نێوان ڕۆژهەڵاتی خۆرو ڕۆژاوای مانگەوە، دەزانێت؟ پیرەژن،

هەمان زانیارییەکانی پیرەژنی یەکەمی دووبارە کردەوەو گوتی: "من هیچ شتێك لە بارەی ئەو کۆشكو قەلایەوە نازانم، تەنیا ئەوەندە دەزانم کە کەوتووەتە نێوان رۆژهەلاتی خۆرو رۆژاوای مانگەوەو دەبێ رێگایەکی زۆر زۆر ببڕی تا بگەیتە ئەوێندەر، هەڵبەتە هیچ مەعلومیش نیە کە بیگەیتێ! جا ئێستا ئەسپەکەی من ببەو بچۆ بۆلای ئەو پیرەژنەی کە لەو لاتری منەوە دەژی، لەوەیە ئەو شوێنی کۆشكو قەلاکە بزانێ. کە گەییشتیە ئەوێندەر، شەپەزللەیەك وەپەناگوێی چەپی ئەسپەکەدا بکێشەو پێی بڵێ کە بۆ ماڵ بگەڕێتەوە. هەنگێ پیرەژن، شانە زێڕەکەی خۆی دایە کیژێ و گوتی: "لەوەیە ئەو شانەیە بە کەڵکت بێت."

کیژێ دیسان سواری ئەسپ بوو، رێگەی سەختو دژواری بڕی‌و دوای چەندین شەوو رۆژ گەییە چیایەکی گەورە، کە پیرەژنی سێیەم لە بناریا دانیشتبوو و بە خەڕەکێکی زێڕین خەریکی ڕستن بوو. کیژێ لەویشی پرسی کە ئاخۆ رێگای ئەو کۆشكو قەلایە دەزانێ کە کەوتووەتە نێوان رۆژهەلاتی خۆرو رۆژئاوای مانگەوە؟

پیرەژن گوتی: "وادیارە تۆ هاوسەری ئەو شازادەیەی؟"

کیژێ گوتی: "بەڵێ، قەرار بوو شوو بەو شازادەیە بکەم."

بەلام ئەم پیرەژنەش، بێشبەتر لە دووانەکەی تر، رێگەی ئەو کۆشكو قەلایەی نەدەزانی. ئەویش هەر ئەوەندەی دەزانی کە کەوتووەتە نێوان رۆژهەلاتی خۆرو رۆژاوای مانگەوە. پیرەژن گوتی: "تۆ دەبێ رێگایەکی زۆر دوورو درێژ ببڕی تا بگەیتە ئەو قەلایە، کە مەعلومیش نیە بیگەیتێ! واباشە ئەم ئەسپەی من بە ئەمانەت ببەیتو بچی بۆلای بای وەشتو لەو بپرسیت، لەوەیە ئەو بزانێتو بۆ ئەوێندەرت ببات. کە گەییشتیە لای بای وەشت شەپەزللەیەك بەبنا گوێی چەپی ئەسپەکەمدا بکێشەو پێی بڵێ بابگەڕێتەوە بۆماڵەوە." ئەوسا پیرەژن خەڕەکە زێڕینەکەی خۆی بە کیژێ داو گوتی: "لەوەیە ئەم خەڕەکە لە شوێنێکدا بە کەڵکت بێت."

کیژێ، دەبوایە رێگایەکی زۆر ببڕێ تا بگاتە بای وەشت. بەلام سەرەنجام پاش چەندین رۆژ گەییە ئەوێ‌و لە بای وەشتی پرسی: "ئاخۆ دەتوانێ شوێنی ژیانی ئەو شازادەیەی کە لە نێوان رۆژهەلاتی خۆرو رۆژاوای مانگدا دەژی، پێ نیشان بدات؟" بای وەشت گوتی: "من شتم دەربارەی ئەم شازادەو قەلایە بیستووە، بەلام رێگای ئەم قەلایە نازانم، چونکە هەرگیز بۆ شوێنانی زۆر دوور نەچووم. بەلام ئەگەر دەتەوێ بۆلای برایەکەمت، واتە بۆلای بای دەبوورت دەنێرم. رەنگە ئەو رێگای ئەو قەلایە بزانێ، چونکە ئەو لە من بە هێزترە. دەتوانی بێیتە کۆڵی من تا بۆ ئەوێندەرت ببەم." کیژێ چووە کۆڵی بای وەشتو بەلەز وەرێکەوتن تا گەیشتنە بای دەبوور(غربی). بای وەشت چووە پێشێ‌و بە برایەکەی گوت:" ئەو شازادەیەی کە لە نێوان رۆژهەلاتی خۆرو رۆژاوای مانگدا دەژی، قەرارە ببێ بە هاوسەری ئەم کیژە خانەی کە دەگەڵ خۆمم هێناوەو ئێستا ئەم کیژە بە دوای ئەودا دەگەڕێ، تۆ رێگای ئەو کۆشكو قەلایە دەزانی؟"

بای دەبوور بە کیژێی گوت:" ئەوەندەی من گەڕاوم، نازانم ئەو قەلاو کۆشکە لە کوێیە، بەلام دەتوانم بتبەم بۆ لای بای باشوور، چونکە ئەو لە هەردووکمان بەهێزترەو بۆ شوێنانی دوور

دەڕوات. ئەگەر ئەو نەزانیٚ ئەو قەلاٌیە لە کویٚندەرە، ئیدی هیچ کەسیٚك لەم دنیایەدا ناتوانیٚ یارمەتیت بدات. وەرە کوٌلی من تا بوٌلای ئەوت ببەم."

ئیدی کیژیٚ چووە کوٌلیٚ بای دەبوور، و هەر روٌییشتن هەر روٌییشتن تا گەیشتنە مەزلٌ. بای باشوور هیٚندە گرژو توڕە بوو، کاتیٚ کە ئەوان لە مەزلٌگەی ئەو نزیك بوونەوە، هەستیان بەسەرمایەکی بەترەف کرد. بای باشوور لە دوورەوە هاواریکرد:" چیتان دەویٚ ؟" کە گوٌییان لە دەنگی بوو، لە سەرما جەمەدین، و بای دەبوور گوتی: "من بای دەبوورم، و ئەمەش هەمان ئەو کیژەیە کە قەرارە شوو بە شازادەی قەلاٌی نیٚوان روٌژهەلاٌتی خوٌرو روٌژاوای مانگ بکات. جا هاتووە بوٌ پرسیاری ئەوە کە ئاخوٌ توٌ تا ئیٚستا ریٚت کەوتووەتە ئەویٚندەر، دەتوانی ریٚی ئەو قەلاٌو کوٌشکەی پیٚ نیشان بدەیت، تا شازادە بدوٌزیٚتەوە؟"

بای باشوور گوتی: "بەلٌیٚ، دەزانم ئەو قەلاٌیە لە کویٚندەرە، تەنیا یەك جار ریٚم کەوتووەتە ئەویٚ، بەلاٌم بە چ هیلاکەتیٚك، هیٚندە ماندوو بووم کە چەندین روٌژ نەمتوانی لە جیٚی خوٌم بجولٌیٚم. بە هەرحالٌ ئەگەر توٌ راست دەکەیو گەرەکتە بوٌ ئەویٚ بڕوٌیتو ناترسیت، من دەتبەم."

کیژیٚ گوتی: "من هەر دەبیٚ بوٌ ئەویٚندەر بڕوٌمو ئەگەر بە نرخی گیانش بووە دەبیٚ بگەمە ئەو قەلاٌیە. من لە هیچ شتیٚك ناترسم، و چەند خیٚراش بڕوٌیت قەیدی ناکات." بای باشوور گوتی: "زوٌرباشە، بەلاٌم توٌ دەبیٚ ئەمشەو لیٚرە بخەویو پشوویەك بدەیت، چونکە یەك روٌژە ریٚی تەواومان لەبەرە."

بای باشوور، سپیٚدە زوو کیژیٚی لەخەو هەستاندو ئەوەندە هەوای کردە خوٌیو ئەوەندە گەورەو توندبوو، کە بە ڕاستی دیمەنی ترسناك بوو. هەنگیٚ کیژەی دا بە کوٌلی خوٌیدا، خوٌی بەحەلحەلەی ئاسماندا کرد، لەوە دەچوو تا ئەو پەڕی دنیا نەوەستیٚتەوە. لە ژیٚریانەوە، لە لیٚڕەوارو بیٚشەکاندا، لە دەریاکاندا، توٌفو بوٌرانیٚکی وەها هەلٌی کردبوو، کاتیٚ کە بەسەر دەریاکاندا تیٚدەپەڕین، سەدان کەشتی تەفروتونا دەبوون.

بەمجوٌرە، مودەتیٚکی زوٌر هەر روٌییشتنو روٌییشتن، بەلاٌم هیٚشتا هەر بە ئاسمانی دەریاکانەوە بوون. بای باشوور تەواو هیلاكو شەکەتو ماندوو بوو، سەرەنجام هیٚزو شنگی لەبەر بڕا، نەیدەتوانی بڕوات، بەرە بەرە هاتەخوارو خوارترەوەو لە رووبەڕی دەریاکە نزیك بووەوە، هیٚندە نزم بووەوە، کە سەری شەپوٌلەکانی دەریاکە لە پاژنەی پیٚیەکانی کیژەی داماوی دەدا.

بای باشوور پرسی: "نا ترسیت؟"

کیژیٚ گوتی: "نەخیٚر، هیچ ناترسم." راستیشی دەکرد. نزیکی وشکایی بوونەوە، بای باشوور هیٚندەی هیٚزو توانا تیا مابوو کە کیژیٚ بگەیەنیٚتە بەستیٚنو کەناری دەریا.

ئیدی خوٌشبەختانە سەرەنجام کیژیٚی لە ژیٚر پەنجەرەی ئەو قەلاٌو کوٌشکەی، کە لە نیٚوان روٌژهەلاٌتی خوٌرو روٌژاوای مانگدا بوو، دانا.

بەلاٌم بای باشوور هیٚندە شەکەتو ماندوو بوو بوو کە ناچار بوو، بەر لەوەی بوٌ مالٌەکەی خوٌی بگەڕیٚتەوە، چەند روٌژیٚك لەویٚندەر بمیٚنیٚتەوە تا ئیسراحەتیٚ بکاتو پشوویەك بدات.

بۆ سبەی بەیانی کیژێ، لە پاڵ دیواری قەڵاکەدا کەوتە یاریو گەمە بە سێوە زێڕینەکەی. یەکەم جار چاوی بەو کیژە لووت درێژە کەوت کە قەرار بوو شوو بە شازادە بکات. شازادەخانمی کەپوو درێژ پەنجەرەکەی کردەوەو لە کیژێی پرسی: "ئەو سێوە زێرینە بە چەند دەدەیت؟"

کیژێ وەڵامی دایەوە: "ئەمە بە زێڕو پارە نایەتە کڕین."

شازادەخانم گوتی: "ئەگەر بە زێڕو پارە نەیەتە کڕین، ئەدی بەچی دەفرۆشیت؟"

کیژێ گوتی: "ئەگەر بمبەی بۆ لای ئەو شازادەیەی کە لەم قەڵایەدا دەژیو، ئەمشەو لەلای ئەو بمێنەوە، ئەم سێوەت دەدەمێ." کچەی لووت درێژ، کە تەماحی کرد بووە سێوکە، گوتی:" فەرموو دەتوانی بێیتە ناو قەڵاکە."

کاتێ کیژێ وەژوور کەوت، شازادە لە غوڕابی خەودا بوو. چونکە شازادە خانمی لوت درێژ دەرمانێکی دابوویەو خەوێکی گرانو قووڵی لێکەوتبوو. کیژێی بێچارەو داماو چەند جارێك شازادەی بانگ کردو تەکانی دا فایدەی نەبوو، لە هۆرژنی گریانداو، هەر خەبەری نەبووەوە. بەیانی زوو شازادەخانمی لووت درێژ هاتو کیژێی لە قەڵاو کۆشکەکە وەدەرنا.

کیژێ دیسان لە بن پەنجەرەی کۆشکەکە لێی دانیشتو بە شانە زێڕەکەی کەوتە داهێنانو شانەکردنی قژەکەی. هەمان ڕێکەوتی دوێنێ دووبارە بووەوە. کچەی لووت درێژ پرسی:" ئەو شانەیە بە چەند دەدەی؟" کیژێ گوتی:" ئەم شانەیە فرۆشتەنی نیە، بە پارەو زێری نادات، بەڵام ئەگەر ڕێگەی بدات بێتە ژوورەوەو شەوێ لەلای شازادە بێت، ئەوسا شانەکەی هەر واهی دەداتێ." بەڵام کاتێ کیژێ گەییە ژوورەکەی شازادە، شازادە لە شیرین خەودا بوو، و کیژێ چەندی گاز کردو رای تەکاندو گریا، دادی نەداو خەبەری نەبووەوە. کە دونیا رووناك بووەوە، شازادە خانمی لووت درێژ وەکو رۆژی پێشوو هاتو کیژێی لە کۆشكو قەڵا وەدەرنا.

دیسان کیژێ لە ژێر پەنجەرەی کۆشکەکە دانیشتو خەرەکەکەی دەرهێناو کەوتە دەزوو رستن، کچەی لووت درێژ تەماحی کردە خەڕەکەکەش. پەنجەرەکەی کردەوەو لە کیژێی پرسی:" ئەو خەڕەکە بەچی دەگۆڕیتەوە؟"

کیژێ هەمان داخوازییەکانی پێشووی دووبارە کردەوە، یانی گوتی:" ئەم خەڕەکە بە زێرو پارە نافرۆشم، بەڵام ئەگەر بمگەیەنیتە ژوورەکەی شازادەو شەوێ لەلای ئەو بمێنمەوە، ئەوسا خەڕەکەکەشت وێدەدەم."

شازادەخانمی کەپوو درێژ گوتی: "زۆر باشە، بە کەماڵی ئارەزوو، قەبووڵمە."

هەڵبەتە لەو کۆشكو قەڵایەدا، خەڵکانێکی دروستکاریش هەبوون، ئەمانە بیستبوویان کە چۆن دوو شەوی دوا بە دوای یەك، ئافرەتێك دەچێتە ژووەکەی شازادەو بێهودە بانگی دەکاتو فرمێسکان دەڕێژێ.

ئەوانە، ئەم واریقاتەیان بۆ شازادە گێڕابووەوە. بۆیە ئەو شەوە کاتێ کە شازادەخانمی کەپوو درێژ دەرمانی بە شازادە دابوو، شازادە وای نواند بوو کە دەرمانەکەی خواردووە، بەڵام لەڕاستیدا دەرمانەکەی ڕشتبوو.

کاتێ کیژێ چووە ژوورەکەی شازادە، ئەمجارەیان شازادە بە خەبەر بوو، کیژێ بۆی گێڕایەوە کە چۆن ڕێگای کۆشك و قەڵاکەی دۆزیوەتەوەو بۆ ئەوێندەر هاتووە.

شازادە بە کیژێی گوت: "دەزانی ڕێك لە کاتی خۆیدا هاتوویت، چونکە قەرارە من سبەینێ دەگەڵ شازادەخانمی کەپوو درێژا زەماوەند بکەم. بەڵام تازە ئەم کارە ناکەم و تۆ دەتوانی بە تەنیا ڕزگارم بکەی." هەنگێ شازادە بۆ دڵدارەکەی گێڕایەوە: "سبەینێ دەڵێم کە دەمەوێ بزانم بووکەکەم چ کارگەلێك شارەزایە، و داوا لە شازادەخانمی لووت درێژ دەکەم ئەو سێ دڵۆپە مۆمەی کە ڕژاوەتە سەر کراسەکەم پاك بکاتەوە و بسڕێت. شازادەخانم قەبووڵ دەکات کە ئەم کارە بکات، چونکە نازانێ تۆ ئەم دڵۆپە مۆمانەت بە کراسەکەی مندا ڕشتووە و تەنیا کەسێکی ڕاستەقینە و ئاسایی دەتوانێ ئەم پەڵانە پاك بکاتەوە، ئەمە کاری جنۆکان نیە و بە جنۆکان ناکرێت." هەنگێ منیش بیانوو دەگرم و دەڵێم: "کەس بۆی نیە ببێ بە هاوسەری من، تەنیا ئەو کیژە نەبێ کە بتوانێ ئەم دڵۆپە مۆمانە لە کراسەکەم پاك بکاتەوە، و من دەزانم تەنیا تۆ دەتوانی ئەم کارە بکەیت."

لە کۆشك و قەڵادا هەمووو شاد و خۆشحاڵ بوون. ڕۆژی دوایی کە قەرار بوو ڕێوڕەسمی زەماوەند بەرپا بکرێ، شازادە بە زڕدایکەکەی خۆی گوت: "من دەبێ بزانم کە دەزگیرانەکەی من چ بەهرەو توانایەکی هەیە."

زڕدایکەکە گوتی: "باشە، چ قەیدیە."

شازادە گوتی: "من کراسێکی باشم هەیە دەمەوێ ئەو کراسە بۆ زەماوەندەکەم لەبەر بکەم، بەڵام سێ دڵۆپە مۆمی تواوەی پێدا ڕژاوە، و دەبێ ئەو پەڵانەی لێ لابرێ‌و، من مەرجم کردووە یەکێك بخوازم کە بتوانێ ئەو پەڵە مۆمانە لە کراسەکەم پاك بکاتەوە."

ئیدی شازادە خانمی کەپوو درێژ وای دەزانی ئەمە کارێکی ئاسانەو دەستی بە شۆردنی کراسەکە کرد. بەڵام چەندی دەشۆرد و هەڵی دەگلۆفت، پەڵەکان گەورەتر دەبوون. جنۆکەی پیر، دایکی شازادەخانمی کەپوو درێژ گوتی: "ئەوە چیە، بە تۆ ناشۆردرێ، کوا بیدە بە من. بەڵام ئەویش هیچی پێنەکرا، چەندی دەشۆرد پەڵەکان ڕەشترو گەورەتر دەبوون. جنۆکەکانی دیکەش خۆیان تاقیکردەوە، بەڵام سوودی نەبوو، کراسەکە ئەوەندە ڕەش بوو، دەتگوت لە لوولەی دوکەڵکێشیان دەرهێناوە.

شازادە هاواریکرد: "ئێوە بەکەڵکی هیچ نایەن. کیژێکی گەدا لە دەرێی قەڵاکە دانیشتووە، من دەزانم کە ئەو لەرهەمووتان باشتر کراسەکە دەشوات." شازادە هاواریکرد: "ئەی ئەو کیژەی لەوێندەر دانیشتوویت، وەرە ژوورەوە." کیژێ یەکسەر وەژوورکەوت.

شازادە پرسی: "ئایا دەتوانی ئەم کراسە پاك بکەیتەوە ؟"

کیژێ گوتی: "ئاه، نازانم، بەڵام هەوڵێك دەدەم."

هەرکە کیژێ، کراسەکەی بە ئاودا کرد، یەکسەر وەکو بەفرو بگرە سپی تریش بووەوە.

کە کراسەکە پاك و خاوێن بووەوە شازادە گوتی: "من دەبێ دەگەڵ تۆدا زەماوەند بکەم."

جنۆکە پیرەکە هێندە تووڕە بوو کە لە داخا شەقی برد. شازادە خانمی لووت درێژو هەموو جنۆکەکانی دیکەش شەقیان بردو ئیتر لەوەدوا هیچ هاڵو هەواڵێکیان نەما.

شازادەو کیژێش هەر هەموو ئەو خەڵکە باشەیان، کە زندانی بوون، ئازاد کرد، چەندیان توانی، لەو زێڕو زیوەی کە لەوێ بوو، لەگەڵ خۆدا بردو لەو قەڵایەی کە لە نێوان ڕۆژهەڵاتی خۆرو ڕۆژاوای مانگدا بوو، دوور کەوتنەوە

کۆمەڵە چیرۆکی ئاندرولانگ.

١٤- سپی بەفرینو حەوت کورتیلە

هەبوو نەبوو، لە زەمانو ڕۆژگاری کۆندا، لە جەرگەی زستاندا، کە بەفر کلوکلو وەکو دەسپێچکە خوری سپی لە ئاسمانەوە دەهاتە خوارێ، شاژن لەبەر پەنجەرەی کۆشکەکەیدا دانیشتبوو. چوار چێوەی پەنجەرەکە لە عەبەنوس بوو، شاژن بە دەم دەرزیو دورمانەوە چاوی بڕی بووە دیمەنی سپی بەفرەکە، لە پڕ دەرزییەکە چوو بە قامکێکی شاژن داو سێ دڵۆپە خوێن ڕژایە سەر بەفرەکە. ڕەنگی سووری خوێنەکە بەسەر بەفرەکەوە بە جۆرێکی ئەوتۆ سەرنجی شاژنی ڕاکێشا کە ئاهێکی هەڵکێشاو گوتی: "خۆزیا منیش کیژێکم دەبوو پێست سپی وەکو بەفر، گۆنا سوور وەکو خوێن،و قژ ڕەش وەکو عەبەنوس." لە پڕ ئاواتو ئارەزووەکەی شاژن هاتەدیو دوای ماوەیەك کچێکی بوو، پێستی سپی وەکو بەفر، گۆناکانی سوور وەکو خوێنو قژی ڕەش وەکو ڕەشی عەبەنوس! کچەیان ناونا (سپی بەفرین). بەڵام زۆری پێنەچوو کە دایکی سپی بەفرین، واتە شاژن کۆچی دوایی کرد.

دوای ساڵێك پاشا، ژنی هێنایەوە. ژنە تازەکەی پاشا ئافرەتێکی جوان بوو، بەڵام زۆر بە هەواو حەسوودو لەخۆبایی بوو، هیچ جوانێکی تری لە هەنبەر جوانی خۆیدا قەبووڵ نەدەکرد. شاژنی تازە ئاوێنەیەکی جادوویی هەبوو کە لە بەردەمیا دەوەستاو لە وێنەی خۆی ڕادەماو لە ئاوێنەکەی دەپرسی:

"ئاوێنە، ئاوێنەی قەد دیواری
کێ شا جوانی ئەم دنیایەیە ؟"
ئاوێنەکەش هەمیشە وەڵامی دەدایەوە:
"شابانۆ، شاژن، شاجوانی لەم دنیایەدا."

شاژن، زۆری کەیف بە وەڵامی ئاوێنەکە دەهات، چونکە دەیزانی ئاوێنەکە درۆ ناکات. بەڵام سپی بەفرین، رۆژ لە دوای رۆژ جوانو جوانتر دەبوو، کە تەمەنی گەییە حەوت ساڵی، یەجگار جوان بوو، تەنانەت لە شاژنیش جوانتر بوو، تا رۆژێ شاژن پرسیارە هەمیشەییەکەی لە ئاوێنەکە کردەوە: ئاوێنەکە لە وەڵامیا گوتی: "تۆ جوانی، بەڕاستی جوانی، بەڵام سپی بەفرین لە تۆ جوانترە."

شاژن، بەم وەڵامە زۆر نیگەران بوو، سەراپای بوو بە کەربو رقو کینە دەرهەق بە سپی بەفرین. لەو سەعاتە بە دواوە، شاژن هەرکاتێ سپی بەفرینی دەبینی، لە بەغیلیو حەسوودیدا چاوی دەپەڕییە تەوقی سەریو رق وەکو گیاکەڵە لە دڵیا رەگو ریشەی دادەکوتا.

سەرەنجام شاژن، تواناو تەحەمولی دیتنی سپی بەفرینی نەما، راوچیە تایبەتییەکەی خۆی گاز کردو پێی گوت: " ئەم منداڵە ببە بۆ لێرەوارو کارێ بکە کە جارێکی دی چارەی نەبینمەوە، دەبێ بیکوژیتو لە ناوی ببەی، جا بۆ ئەوەی دڵنیابم کە مردووە دەبێ جەرگو دڵەکەیم بۆ بێنێتەوە".

کابرای راوچی وەکو چۆن ئەمری پێکرا بوو، بەو ئاوایە سپی بەفرینی بۆ لێرەوار برد، لەو دەمەدا کە بیری دەکردەوە چۆن بیکوژێت. سپی بەفرین گوتی: "راوچی گیان، بەزەییت بە مندا بێتەوە. من بەڵێنت دەدەمێ کە لە دارستانەکەدا خۆم ون بکەمو هەرگیز بۆ ماڵ نەگەڕێمەوە."

چونکە سپی بەفرین هەم زۆر منداڵو هەم زۆر جوان بوو، کابرای راوچی دڵی بە حاڵی سووتاو گوتی: "ئەی کچۆڵەی نەگبەت، کەواتە لە زێ (پەلە) بکەو بۆ خۆت هەڵێ."

کابرای راوچی لەبەر خۆیەوە بیری لەوە دەکردەوە کە بەو زووانە گیانلەبەرانی دڕندەو هۆڤی سپی بەفرین دەدۆزنەوەو دەیخۆنو ئیدی ئەویش هیچ تاوانێکی ناکەوێتە ئەستۆ.

لە رێگەی گەڕانەوەدا، کابرای راوچی کودەڵە بەرازێکی بینی کە غاری دەدا، تیرێکی هاویشتێو کوشتی، جەرگو دڵەکەی دەرهێنا تا بیباتو پیشانی شاژنی بدات، کە گوایە سپی بەفرینی کوشتووە.

ژنەی دڵڕەقیش، جەرگو دڵەکەی لێ وەرگرت، برژاندیو خواردی. لە دڵی خۆیدا دەیگوت کە بۆ هەمیشە لە دەستی سپی بەفرین رزگار بووە.

لەولاش، کاتێ سپی بەفرینی نەگبەتو بێچارە خۆی لە لێرەوارێکی گەورەدا بە تاقی تەنیا بینیەوە، دیمەنو شێوەی درەختەکانی ترسناك هاتە بەرچاو، زۆر دەترسا، نەیدەزانی چ بکات. بەسەر گاشە بەردی نووك تیژو بە نێو چڕە تووتڕەکاندا تێپەڕی، گیانلەبەرانی لێرەکەش بەلایدا رەت دەبوون، و هیچ کاریان بە کاری ئەو نەبوو.

سپی بەفرین، تا هێز لە لاقەکانیا هەبوو رایکردو رایکرد، تا لە ئێوارە وەختێکی درەنگدا چاوی بە کوختەیەکی بچووك کەوت، خۆی بە کوختەکەدا کرد تا پشوویەك بداتو نەفەسێك تازە بکاتەوە. لەو کوختەدا هەموو شتێك بچووك بوو، بەڵام زۆر خاوێنو بە تەرتیبو رێك پێك بوو. مێزێك لە ناوەڕاستی کوختەکەدا بوو، کە پەردەیەکی سپی بەسەردا درا بوو. حەوت قاپی پڕ لە

خواردن، به چەقۆو کەوچكو مراكو چنگاڵو پەرداخەوە لەسەر مێزەکە ریزکرابوو. حەوت تەختە خەوی چکۆڵەش بە چەرچەف ناوەخن لۆکەوە، لە پاڵ دیوارەکەدا ریز کرابوون.

سپی بەفرین، هەستی بە برسیەتیو تینویەتییەکی زۆر کرد، لە هەر قاپێك پاروە نانێكو تۆزێك پەتاتەی هەڵگرتو خواردی، و لە هەر پەرداخێکیش دڵۆپە شەرابێکی خواردەوە. سپی بەفرین، پاش نان خواردن، هەستی کرد زۆر ماندووەو خەوی دێت، چوو لەسەر یەکێك لە تەختەکان ڕاکشا. بەڵام تەختەکەی بە دڵ نەبوو، تەختەکانی دیکەی تاقی کردەوە. بەڵام یەکێکیان درێژ بوو یەکێکیان کورت، تا گەییە سەر تەختی حەوتەم، هەستی کرد ئەو تەختە زۆر خۆشو لە بارە. سپی بەفرین وەکو منداڵێکی ئاقڵ دوعای خەوی خوێندو لەسەر تەختەکە راکشاو هەر زوو خەو بردییەوە.

کە دنیا خەریك بوو تاریك دەبوو، خاوەنانی کوختەکە گەڕانەوە. تومەز حەوت کورتیلە بوون کە لە کانێکدا لە ناو جەرگەی کێوستاندا کاریان دەکرد.

حەوت کورتیلەکە، حەوت فانۆسە چکۆڵەکەیان هەڵکرد، کە چاویان بە رووناکی کوختەکە راهات، سەیریان کرد یەکێك هاتووەتە کوختەکەیانەوەو هەموو شتەکانی داون بە یەکدا.

یەکەم کورتیلە گوتی: "کێ لەسەر کورسیەکەی من دانیشتووە؟"

دووەم کورتیلە گوتی: "کێ لە نانەکەی منی خواردووە؟"

سێیەم کورتیلە گوتی: "کێ لە خواردنەکەی منی چەشتووە؟"

چوارەم کورتیلە گوتی: "کێ لە قاپەکەی مندا خواردنی خواردووە؟"

پێنجەم کورتیلە گوتی: "کێ چنگاڵەکەی منی بەکار بردووە؟"

شەشەم کورتیلە گوتی: "کێ بە چەقۆکەی من شتی بڕیوە؟"

حەوتەم کورتیلە گوتی: "کێ لە پەرداخەکەی منی نۆشیوە؟"

ئەوسا یەکەم کورتیلە نیگایەکی دەوروبەری کردو سەیری کرد کە تەختە خەوەکەی کەمێك شێواوە، پرسی: "کێ لەسەر تەختەکەم خەوتووە؟" کورتیلەکانی دیکەش هەر کەسەو چوو بەلای تەختەکەی خۆیەوەو بە دەم گریانەوە گوتیان: "یەکێك لەسەر تەختەکانی ئێمەش پاڵکەوتووە." بەڵام کاتێ حەوتەمین کورتیلە چوو بەلای تەختەکەی خۆیەوە، سەیری کرد کێژێك لەسەر تەختەکەی نووستوە. بەسەرسامی کورتیلەکانی دیکەی گاز کرد. هەموویان بە فانۆسە چکۆلەکانیانەوە لە دەوری تەختەکەی ئەو خڕ بوونەوەو سەیریان کرد راست دەکاتو کیژێك لەسەر تەختەکەی ئەو نووستووە. کورتیلەکان، زۆریان پێ سەیر بوو، هەموو بەیەك دەنگ گوتیان خودایا! چەند کیژێکی جوانە ؟ هەموو شەیدای جوانیەکەی بوو بوونو دڵیان نەهات خەبەری بکەنەوە.

حەوتەمین کورتیلە، ئەو شەوە تا رۆژ بووەوە هەر سەعاتەی لای یەکێك لە دۆستەکانییەوە نووست.

بەیانی، سپی بەفرین لە خەو رابوو، کە چاوی بەو حەوت کورتیلەیە کەوت، ترسا. بەڵام زۆر دەگەڵیا نەرمو نیان بوون، بە مێریڤانیو دلۆڤانی ناویان پرسی. ئەویش وەڵامی دانەوە: "من

ناوم سپی بەفرینە". کورتیلەکان لێیان پرسی: "ئەدی بۆچی بۆ ئێرە هاتوویت؟" ئیدی سپی بەفرین بۆی گێڕانەوە کە چۆن زڕدایکی ویستوویەتی بیکوژێت و چۆن راوچیەك تایبەتیەکەی شاژن، گیانی رزگار کردووەو، چۆن ناچار بووە بە درێژایی رۆژ ڕابکات تا گەییوەتە کوختەکەی ئەوان.

کاتێ کورتیلەکان گوێیان لەسەر گورشتە تاڵەکەی سپی بەفرین بوو، لێیان پرسی: "ئایا حەز دەکەی تۆ لە ماڵی ئێمەو لەلای ئێمە بمێنیتەوە، ئاگاداری ماڵەکەمان بکەی، چێشت و خواردنمان بۆ ئامادە بکەیت، جێگەکانمان بۆ ڕێك بخەیت، جلمان بۆ بشۆیت و پینەوپەڕۆمان بۆ بکەیت؟ ئەگەر تۆ ئەم کارانە بە باشیو ڕێك و پێکی بکەیت، ئیدی لێرە دەحەسێیتەوە." سپی بەفرین وەڵامی دایەوە: "بەڵێ، بە خۆشحاڵیەوە هەموو ئەو کارانەتان بۆ ئەنجام دەدەم." بەمجۆرە ژیانی سپی بەفرین دەگەڵ کورتیلەکاندا دەستی پێکرد.

کورتیلەکان هەموو بەیانیەك بۆ کارو زێڕپەیدا کردن، دەچوون بۆ کێوان، و ئێوارە بۆ ماڵ دەگەڕانەوە. سپی بەفرین-یش شیوی بۆ حازرو ئامادە دەکردن، بەڵام چونکە سپی بەفرین بە درێژایی رۆژ بە تەنیا بوو، کورتیلە مێرڤانەکان ئامۆژگاریان دەکردو لە شەڕو ئۆینی زڕ دایکەکەی ئاگاداریان دەکردەوەو دەیانگوت: "ئەو ژنە ئۆینبازە، زوو بە زوو دەزانێ کە تۆ لێرەیت و لەوەیە هەر ساتێ، بێ ئەوەی بێڵێ تۆ پێ بزانی، یەکێك بۆ ئێرە بنێرێت."

لەولاشەوە، شاژن، لە خەویشا ئەوەی بە بیرا نەدەهات لە دنیادا کەسێکی لەو جوانتر هەبێ، رۆژێك بەر لە هەر کارێك چووە بەر ئاوێنە جادووییەکەیو پرسی:

"ئاوێنە، ئاوێنەی قەد دیواری

کێ جوانی جوانانە؟"

ئاوێنەکە وەڵامی دایەوە:

"ئەی شاژن، بێ چەندو چوون تۆ لە هەموو کەس جوانتری

بەڵام سپی بەفرین لە تۆ جوانترە.

ئەو سپی بەفرینەی کە دەگەڵ حەوتە کورتیلەدا دەژی".

کاتێ شاژن گوێی لەم قسانە بوو، زۆری سەرسوڕماو لە حەژمەتاندا لەرزی لێهات، چونکە ئاوێنەکە قەت درۆی نەدەکرد. ئیدی بۆی دەرکەوتبوو کە راوچیەکەی فریوی داوەو سپی بەفرین هێشتا ماوە.

شاژن، شەوو رۆژ لە بیری ئەمەدا بوو کە چۆن سپی بەفرین لە ناو ببات، لەبەر بوغزو کینەی خۆی خەوو خواردنی نەما بوو. سەرەنجام شاژن، نەخشەیەکی کێشا، سیماو جلەکانی گوڕیو خۆی کرد بە پیرەژنێکی چەرچی، وەها خۆی گۆڕی بوو، کەس نەیدەناسییەوە. بەو سەرو سیمایەوە حەوت کێوانی بڕی تا گەییشتە کوختەی کورتیلەکان. ژنەی نارەسەن و بەدفەڕ، لە تەقەی دەرگای دا، و بانگی کرد: "کاڵای باشم پێیە، شتی باشم پێیە بۆ فرۆشتن." سپی بەفرین لە پەنجەرەکەوە روانیە دەرێو گوتی: "رۆژ باش خانم گیان، چیت پێیە بۆ فرۆشتن؟"

پیرەژن وەڵامی دایەوە: "شتی باش، کاڵای عال، هەموو جۆرە پشتێنێك." یەکێك لە پشتێنەکانی، کە لە ئاوریشمی رەنگینی زۆر باش دروستکرا بوو، بە سپی بەفرین نیشاندا. سپی بەفرین لە دڵی خۆیدا گوتی: "دەتوانم ئەم ژنە مێریڤان و دروستکارە بێنمە ژوورەوە.". هەنگێ دەرگای کردەوەو پشتێنێکی جوانی لە پیرەژن کڕی. پیرەژن گوتی: "کیژەکەم چەند روخسارێکی جوانت هەیە؟ وەرە، با ئەگەر بۆ جارێکیش بووە کراسەکەت بۆ رێك بخەم و پشتێنەکەت بۆ ببەستم". سپی بەفرین کە هیچ گومانێکی لە پیرەژن نەکرد بوو، لەبەردەمیا وەستاو رێگەی دا کە پشتێنەکەی لە پشت ببەستێ. بەڵام پیرەژنە، پشتێنەکەی ئەوەندە توند لە پشتی سپی بەفرین بەست کە هەناسەی توند بوو و بورایەوەو کەوتە سەر عاردی، ژنەی ئۆینبازو خاپینۆك وایزانی سپی بەفرین مردووە. بەدەم پێکەنینەوە گوتی: "ئیدی تۆ جوانترین ئافرەت نیت"و بە پەلە لەو دەڤەرە دوور کەوتەوە.

ئێوارێ کە حەوت کورتیلەکە بۆ ماڵ گەڕانەوە، بەسەر دیمەنێکی ترسناکدا کەوتن. سپی بەفرینی ئازیزیان، بێ جوڵە، وەکو مردوو، لە عاردی کەوتبوو.

بە ئەسپایی لە عاردیان بەرز کردەوەو سەیریان کرد پشتێنێکی زۆر توندی لە پشت بەستراوەو هەناسەی تەنگ کردووە. یەکسەر پشتێنەکەیان بڕی، دوای تۆزێك هەناسەی وەبەر هاتەوە. کاتێ کورتیلەکان بە حاڵو حیکایەتەکەی سپی بەفرینیان زانی، پێیان گوت: "بێگومان ئەو چەرچیە جگە لە شاژن هیچ کەسێکی تر نەبووە، لە ئێستا بەدواوە، ئەگەر ئێمە لە ماڵ نەبووین، تا بە تەواوەتی دڵنیا نەبیت، دەرکە لە کەس مەکەوە."

لەو لاشەوە، کاتێ شاژن گەییشتەوە ماڵێ، یەکڕاست خۆی گەیاندە بەر ئاوێنەکەو پرسی:

"ئاوێنە، ئەی ئاوێنەی قەد دیواری کێ جوانی جوانانە؟"

ئاوێنە، هەمان وەڵامی پێشووی دایەوە:

"ئەی شاژن، بێ چەندو چوون تۆ لە هەموو کەس جوانتری ،بەڵام سپی بەفرین لە تۆ جوانترە. ئەو سپی بەفرینەی کە دەگەڵ حەوت کورتیلەدا دەژی، هێشتا ماوەو لە تۆ جوانترەو جوانتریش دەبێ."

شاژن کە گوێی لەم قسەیە بوو، ڕەنگی مردووی لێنیشت. چونکە ئەمجارەش بۆی دەرکەوت کە سپی بەفرین ماوە. ئیدی لە دڵی خۆیدا گوتی: "دەبێ کارێك بکەم کە بۆ هەتا هەتایە سپی بەفرین لە ناو ببەم." شاژن چونکە سیحرو جادووی دەزانی، شانەیەکی ژەهراوی دروستکرد. ئیدی شێوەو روخساری خۆی گۆڕی، خۆی کرد بە پیرەژنێکی دیکە. ئەوسا حەوت کێوی بڕی و خۆی گەیاند کوختەی کورتیلەکان و لە دەرگای داو بانگی کرد: "کاڵای باشم پێیە بۆ فرۆشتن." سپی بەفرین، لە پەنجەرەکەوە تەمەشایەکی دەرەوەی کردو گوتی: "پیرەژن، لێرە مەوەستە، کاتی خۆت بە فیڕۆ مەدە، چونکە من بۆم نیە دەرکە لە هیچ کەسێك بکەمەوە."

پیرەژن گوتی: "مۆڵەتی تەمەشا کردنیشت نیە؟" یەکسەر شانە ژەهراوییەکەی دەرهێناو پیشانی سپی بەفرینی دا. سپی بەفرین زۆری حەز لە شانەکە کردو دەرگای کردەوە. لەو دەمەدا کە سەودای شانەکەیان دەکرد، پیرەژن گوتی: "وەرە باقژە شێواوەکەتی پێ شانە بکەم." سپی

بەفرینی داماو هیچ گومانێکی خراپی لە پیرەژن نەکردو ڕێگەی پیرەژنی دا کە قژی شانە بکات. بەڵام هەر کە شانەکە بەر قژی کەوت، ژەهرەکە کاری خۆی کردو بورایەوەو کەوتە سەر زەوی.

ژنەی ناڕەسەن و بەدفەڕ گوتی: "سپی بەفرین، بێگومان ئەمجارە مردوویت." بە پەلە بۆ ماڵ گەڕایەوە.

خۆشبەختانە، کات دەمەو ئێوارە بوو، حەوت کورتیلە بۆ ماڵ گەڕانەوە، سەیریان کرد سپی بەفرین وەکو مردوو لەسەر عاردی کەوتووە. یەکسەر زانیان کە ئەمە کاری شاژنە، کەوتنە گەڕان تا شانە ژەهراوییەکەیان لە بەینی قژی سپی بەفرین دا دۆزییەوە. یەکسەر شانەکەیان لە ناو قژی دەرهێنا. سپی بەفرین وەهۆش هاتەوەو بۆی گێڕانەوە کەچی بەسەر هاتووە. کورتیلەکان دیسان ئامۆژگاریان کرد کە دەرکە لە هیچ کەسێك نەکاتەوە.

شاژن، هەرکە گەییشتەوە ماڵێ، خۆی گەیاندە بەر ئاوێنەکەو پرسی: "ئاوێنە، ئەی ئاوێنەی قەد دیواری ، کێ جوانی جوانانە؟"

ئاوێنەکە هەمان وەڵامی پێشووی دایەوە:

"ئەی شاژن، بێ چەندو چوون تۆ لە هەموو کەس جوانتری

بەڵام سپی بەفرین لە تۆ جوانترە،

ئەو سپی بەفرینەی کە لەو دیوی کێوان، دەگەڵ

حەوت کورتیلەدا دەژی."

شاژن، هەر کە گوێی لەو قسانەی ئاوێنەکە بوو، لە داخا لەرزی لێهات،و بە دەنگی بەرز هاواری کرد: "سپی بەفرین، تۆ دەبێ بمریت، تەنانەت ئەگەر بە بەهای گیانی خۆشم بووە دەبێ بمریت و لە دنیادا نەمێنی." شاژن، پاش ئەو قسانە، خۆی بە خەوتنگەیەکی نهێنیدا کرد، کە جگە لە خۆی هیچ کەسێکی تر نەیدەزانی دەرگاکەی لە کوێوەیە، لەوێ دەستی کرد بە دروستکردنی سێوی ژەهراوی. سێوەکان بە ڕواڵەت زۆر جوان و سوورو سپی بوون. ئەوەندە جوان بوون هەر کەسێك دیتبای حەزی دەکرد بیان خوات. کاتێ لە دروستکردنی سێوەکان بووەوە، دەموچاوی خۆی ڕەنگ کرد، جلەکانی گۆڕی، خۆی کرد بە پیرێژنێکی دێهاتی تەواو، ئەوسا حەوت کێوانی بڕی و بەرەو کوختەی کورتیلەکان بووەوە. پیرێژنی ناڕەسەن لە دەرگای دا، بەڵام سپی بەفرین سەری بە پەنجەرەکەوە ناو گوتی: "من ناتوانم دەرگا بکەمەوە، حەوت کورتیلە ئامۆژگاریان کردووم کە دەرگا لە کەس نەکەمەوە."

پیرێژن گوتی: "دەترسیت دیسان ژەهراوی ببی؟! تەمەشا من ئەم سێوانە لە ناوەڕاستەوە دەکەم بە دوو لەتەوەو بە خۆم لەتە سپییەکەی دەخۆم و تۆش دەتوانی لەتە سوورەکەی بخۆیت." سێوەکانی بە جۆری دروستکرد بوو کە تەنیا لەتە سوورەکانیان ژەهراوی بوو. سپی بەفرین زۆری حەز چووە خواردنی ئەو میوە ئشتیابزوێنە، کە سەیری کرد ئەو ژنە دێهاتییە چەند بە تاسووقەوە لەتەکەی خۆی دەخوات، خۆی پێنەگیراو لەتە ژەهراویەکەی لێوەرگرت. بەڵام هەر کە قەپی لە سێوەکەدا یەکسەر وەکو مردوو تەختی سەر زەوی بوو. چاوانی شاژنی دڵڕەق پرشنگیان داو لە قاقای پێکەنینی داو گوتی: "ئەی کیژۆڵەی روخسار بەفرینی، گۆنا

خوێنینی، قژ عەبەنووسی، ئەمجارەیان کورتیلەکان فریات ناکەونو حەوت روحت هەبێ شتاقیان دەرنابەیت."

که شاژن گەییشتەوە ماڵێ، لە ئاوێنەکەی پرسی:

"ئاوێنە، ئەی ئاوێنەی قەد دیواری

کێ جوانی جوانانە؟"

ئەمجارەیان، ئاوێنەکە گوتی: "تۆ، شاژن، جوانی جوانانی."

ئەمجارەیان دڵی حەسوودو پڕ بوغزو کینەی شاژن ئاسودە بوو، یان بە لای کەمەوە بۆ یەکەمجار کەمێك ئاسوودەیی بە خۆیەوە بینی.

که ئێوارێ کورتیلەکان بۆ ماڵ گەڕانەوە، سپی بەفرین یەك تەختە لەسەر عاردی کەوتبوو، نە هەناسەی دەداو نەدەجولا. سپی بەفرینیان بە ئەسپایی لە عاردی هەڵگرتو کەوتنە پشکنینی سەراپای تا بەڵکو شوێنەوارێکی ژەهراوی بوون بدۆزنەوە. بەڵام نە پشتێنێکی لە پشت بەسترا بوو، و نە شانەیەك بە قژییەوە بوو. ئازای بەدەنیان شۆرد، بەڵام هیچ فایدەیەکی نەبوو، کیژۆڵەی بەستەزمان مرد بوو. لە تابوتیان ناو لە دەوری دانیشتنو سێ رۆژی تەواو بە دیار سپی بەفرینەوە گریان. سەرەنجام بڕیاریان دا کە سپی بەفرین لە کانە زێڕەکەی خۆیان بنێژن، بەڵام کە تەمەشایان دەکرد، رێك وەکو خونچەیەك بوو کە لە حاڵی شکۆفەکردندا بێت. گۆناکانی وەکو هەمیشە سوورو ئاڵ بوون. کورتیلەکان گوتیان: "نابێ لە چاڵی تاریكو نوتەکیدا بنێژین."

تابووتێکیان لە شووشەی روناك دروستکردو سپی بەفرینیان لە ناونا، و تابلۆیەکی زێڕیان پێوەناو لەسەریان نووسی ئەمە شازادەخانمێکە. ئەوسا تابوتەکیان لە قوللەی چیادا داناو هەر رۆژەی یەکێك لە کورتیلەکان ئێشکی تابووتەکەیان دەگرتو چاویان لێ نەدەگواستەوە. گەلێك لە باڵندانی ئاسمان هاتنە خوارێو تازیەیان بۆ سپی بەفرین گرت. هەوەڵجار کوندەپەپویەكو ئەوسا قژاوڵەیەكو ئەوجا کۆترێکی چکۆلە هاتنە دیار تابووتەکەی.

ماوەیەکی زۆر بوو کەسپی بەفرین لەو تابووتەدا پاڵ کەوتبوو، بە درێژایی ئەم ماوەیە وا دەهاتە بەرچاو کە خەوتووە، پێستی سپی وەك بەفر، کوڵمەکانی سوور وەك خوێنو قژی وەك عەبەنووس رەش بوو.

تا رۆژێ شازادەیەك رێی کەوتە لێرەوارو بەلای کوختەی کورتیلەکاندا تێپەڕی. ئەو تابووتەی کە سپی بەفرینی جوانی تیادا بوو، و ئەو نووسراوەی سەر تابووتەکە سەرنجیان ڕاکێشا. شازادە بە کورتیلەکانی گوت: "ئەم تابووتەم بدەنێ، هەرچیەکتان لە بارتەقایا دەوێ دەتان دەمێ." بەڵام کورتیلەکان گوتیان:

"نا، ئێمە تاڵێکی قژی ئەو، بە هەموو دنیا ناگۆڕینەوە."

شازادە گوتی: "کەواتە بە دیاری بمدەنێ، قەولتان دەدەمی کە وەکو چاوم بیپارێزمو وەکو ئازیزترین شتی خۆم خۆشم بوێ."

چونکە شازادە، لە قوڵایی دڵەوە قسەی دەکرد، کورتیلەکان دڵیان پێی سووتاو تابووتەکەیان دایە. شازادەش دەستووری دا کە نۆکەرو دەستو پێوەندەکانی، تابووتەکە بخەنە سەرشانیانو

بیبەن. لەو کاتەدا کە خەریك بوون لە چیاکەوە دادەگەڕان، بە ڕێکەوت پێیان لە بنچکە توتڕکێکی قڕژن هەڵنووتاو تابووتەکە تەکانێکی توندی خوارد، لە ئەنجامی ئەو تەکانەوە، ژەهرەکە لە زاری سپی بەفرینەوە دەرپەڕی. سپی بەفرین لە پڕ چاوانی هەڵێنان، لە ناو تابووتەکەدا دانیشت و بانگی کرد: "من لە کوێم ؟"

شازادە بە دڵخۆشی وەڵامی دایەوە: "تۆ دەگەڵ مندایت." و ئەوسا بۆی گێڕایەوە کە لەم ماوەیەدا چی ڕووی داوەو، لەسەری ڕۆیی: "سپی بەفرین، من لەم دنیا گەورەیەدا تۆم لە هەموو کەسێك خۆشتر دەوێ، ئایا ڕازیت لەگەڵ مندا بێی بۆ کۆشکەکەی بابم و شوو بە من بکەی؟"

سپی بەفرین، داواکەی شازادەی قەبووڵکردو لەگەڵیا ڕۆیی.

زەماوەندێکی یەجگار گەورەو بەشکۆیان گێڕا.

زڕدایکە ناڕەسەنەکەی سپی بەفرینشیان دەعوەتکرد. کاتێ کە ئەو ژنە شڕندەو دڵڕەشە جلە بەشکۆکانی، کە بۆ ئەو بۆنەیە کردبوونی، لەبەر کرد، چووە بەردەم ئاوێنەکەو پرسی: "ئاوێنە، ئەی ئاوێنەی قەد دیواری،

کێ جوانی جوانانە؟"

ئاوێنەکە وەڵامی دایەوە:

<u>"تۆ لە هەموو کەس جوانتری، ئەی شابانۆی من، بەڵام بووکەکەی شازادە لە تۆ جوانترە."</u>

کاتێ ژنەی حەسوودو شڕندە گوێی لەو قسانە بوو، لە داخاو لە حەسوودی دا لە خۆی چوو. هەوەڵجار نەیدەویست بۆ زەماوەندەکە بڕوات، بەڵام لە پڕێکا وای هەستکرد تا شازادە خانمی گەنج نەبینێ، دڵی سوکنایی نایەت و ئۆقرە ناگرێت.

کاتێ شاژن، چووە ناو هۆڵە گەورەکەوە، سپی بەفرین ناسییەوەو لەزگ بوو (وەخت بوو) لە ترسا لە خۆی بچێت. ئەوسا لە دڵی خۆیدا گوتی ئەم ژنە ئۆینبازو مەکربازە دەیەوێ چ بەڵایەکم بەسەردا بێنێ؟ هەر چەندە پێویست نەبوو کە چیتر سپی بەفرین بترسێت، چونکە بە دەستووروو فەرمانی شازادە جووتێ پێڵاوی ئاسنی سوورەوەکراو بۆ شاژن ئامادە کرابوو،و ناچاریان کرد کە ئەو پێڵاوانە لە پێ بکات و تا دەمرێت و ڕوحی دەردەچێت هەر پێیانەوە بڕەقسێت .

جاکوب و ویلهم گریم.

فەرهەنگۆك

ئا

ئەداو ئەتوار: رەوشت و ئاكار

ئارایشتكار : ئارایشتگەر ، مكیاجكار

ئەوك : قوڕگ، ەروو، بەرمل

ئاسیو : ئازار، بەلاّ ، زیان، زەرەر

ئاشخانە : مووبەق، چێشتخانە

ئەنگۆ: ئێوە، هەە، هون

ئەگەرنا: دەنا، ئەگینا، ئەگین، گەرنا

ئێژی : دەڵێی

ئەفسووناوی : سیحراوی، جادوویی

ئیكلام : كڕنۆش، سەرچەماندن بۆ ڕێزگرتن

ئامێز : باوەش، هەمێز

ئەزبەنی : گەورەم، قوبان

ئاران: گەرمەسێر، گەرمیان، زستانەوار

ئۆین: پیلان، دەسیسە، فێڵ و مەكر

ئۆینباز : بەمەكرو فێڵباز، پیلانگێڕ

ئێشك: پاس، كێشك

ب:

باوەژن: زڕدایك، هوّی دایك، باجی

باب: باوك

بالاّنما: بالاّنوێن، ئاوێنەی بالاّڕوان

بەلەز: خێرا، بەپەلە، گورج

بلوور: شووشە

بێنەوا: هەژار، بێچارە، داماو

بە تۆبزی: بە زۆر، بە خورتی

بە روحم : بە بەزەیی ، دلۆڤان

برنجە: جۆرە کانزایەکە، زەردی سەماوەر(قصدیر)

بەلەنگاز: بێچارە،نەدار، بەسەزمان

بەرۆك: یاخە، یەخە

بەکاوەخۆ: بە هێواشی

بەرسڤ: وەڵام

بەڕك: گیرفان، باخەڵ

بالیفۆکە: سەرینی بچووك، گۆشە

بوری: تێپەڕی

بیلبتون: بە تەواوەتی

بەو ئاوایە: بەو جۆرە، بەو شێوەیە

باریە: لۆسە

بەستێن: رۆخ، کەنار، گوێ چەم، دەم چەم

بێشە: دارستان، لێر

بەرکۆشە: بەرهەڵبێنە

بن پیاڵە: ژێر پیاڵە

بۆرەقنە: ئامال بۆر، مەیلەو بۆر، بۆرباو

بوێر : ئازا، دلێر

بێوەی: بێ زیان، سەلامەت

باڕ : بێچووە مەلی بەهارە

بێزوو: بێزگ، مەگیرانی

بێزگەوان: بێزووکەر

بەلآنس: هاوسەنگی

بارتەقا: باتەقا، هەنبەر، بەرانبەر

پ:

پێشخزمەت: نۆکەری بەردەستان

پارك: باخ

پواز: سنگێکە لە درزی داری قەڵشاوی دەنێن تا نەیەتەوە یەك

پۆڕ: باڵندەیەکی خۆش گۆشتە، لە مریشك گەورەترە

پێشکار: خزمەتکار

پەیڤ : وشە، وتە ، قسە

پەز: مەڕ، مێگەلە مەڕ و بزن

پەری : فریشتە

پاژ: بەش

پرتەو: تیشك ، روناکی

ت:

تەمەشاڤان: بینەر، سەیرکەر

تەژی: پڕ، لیپاو لیپ، سەر ڕێژ

تێشت: نانی بەیانی، قاوەڵتی، بەرقلیان، تاشتی

تالووکە: مەترسی، خەتەر

تەبارە: دەغڵی گەیشتووی نەدوراو، قایمە دەغڵ

تەژەو ناقۆڵا: گەورەو ناشیرین

تاین: یارۆ، فلاٚن، ناڤبری

تاژی: سەگی ڕاو، تانجی

تەشقەڵە: گەڕ، بیانووپێگرتن

ج:

جەگەن: گیایەکە لاسکی سێ سووچە لە زەڵکاودا دەڕوێ

چ:

چەلونگ: چوست و چالاك، گورج و گۆڵ، شۆخ و شەنگ

چینی: جۆرێ سواڵەتی هەرەباشە، وەکو کاشی

چتۆ: چۆن، چلۆن، کوو

چڕین: وتن (بۆ گۆرانی و قام)

چێڵ: مانگا

چەنگ: ئامێرێکی موسیقایە، هارپ

چەکمە: جەزمە، پووت

چەمەنزار: مێرگ، مێرغوزار، سەوزەزار

چما : بۆچی، ئەڕا، لەبەرچی

چقڵ: دڕك، دڕو، دڕی

چەرچی: فرۆشیاری گەڕیدە، دەستفرۆش

ح:

حایرمان: سەرسام بوون

حەسار: حەوش

خ:

خەنی لە خۆتان: خۆشی لە خۆتان

خشکۆک: دەلال، جوانکیلە، جوان، قەشەنگ

خورجین: هەگبەی لە بەن، جانتای لە بەن، خورج

خا: خات، خاتوون، خانم ، یا

خاپاندن: فریودان، تەفرەدان، خەڵەتاندن

خاپینۆک: فریبۆک، فێڵباز

د:

داماو: بێنەوا، بەلەنگاز، بێچارە

دەڤەر: ناوچە، ئاقار، شوێن، جیێ

دێرکەوتن: دواکەوتن

دلپاقژ: دڵپاك، بیێ فڕو فێڵ، بیێ گزی

دەربار: دیوەخان و بارەگای پاشا

ژنەوتن: بیستن

داگەڕان: هاتنە خوارەوە

دڵنەواز : دڵگیر، مایەی دڵخۆشی

دلۆڤان: بە بەزەیی، دڵنەرم، میرەبان

هاژۆتن: لێخوڕین

دیدەوانی: ئێشکگرتن (بە تایبەتی ئێشکی سەر قەڵات و بورجان)

داپیرە: دایە گەورە، نەنك

دەلیڤە: دەرفەت ، هەل

درەخت: دار

دەرباریيان: دەست وپێوەندانی دیوەخان و بارەگای پاشایەتی

دڕوو: دڕك، چقڵ، دڕی

دڵڕەش: بیێ ەزەیی، ستەمکار، دڵرەق، ڕکوونی

ڕ:

رەقسین: سەما، هەڵپەڕین

ڕنەك: قەشەو

ڕدێن: ریش

رونداك: فرمێسك، رونتك، ئەسر، ئەسرین

رۆحانی: پیاوی ئاینی

راز: نهێنی

رابوون: هەستان

رۆخانە: روبار، چۆم، چێم، ڕوو

ڕند: جوان، خوشیك، خوشکۆك

ز:

زڕکیژ: کچی مێرد بۆ باوەژن، یان کچی ژن بۆ باوەپیاڕە

زێدە: زیادە

زەلام: گەورە، ناقۆڵاو تەژە

زار: دەم، دەو

زوڕییەت: وەچەو نەوەو نەتیرە

ژ:

ژێوان: پەشیمان

س:

سەرزەنشت: سەرکۆنە، لۆمە

سەندەڵ: قاپقاپ، تەقتەقیلە

سپڵە: پێنەزان، بێ ئەمەك، بێ وەفا، نمەك حەرام

سۆز: پەیمان، بەڵێن

ستران: گۆرانی، قام، لاوك

سپێدە: بەرەبەیان

سەوزەزار: مێرگ، مێرگوزار، چەمەنزار

سەمت: لا، ئالی، رەخ

سەربوردە: بەسەرهات، سەرگوزەشتە، سەربهورد

سەرگوروشتە: سەربوردە،

ش:

شڕندە: ژنی دەمدرێژی شەڕانی بێحەیا

شڕپۆش: شڕۆڵە، بێ بەرگ و بار

شەیپور: بۆقی، کەڕەنا

شام: شیو، شیڤ، خواردنی ئێواران

شکەفت: ئەشکەوت

شکەستەنی: ناسك، شتێ زوو بشکێ

شتاقیان، هیچیان، کەسیان

شنگ: هێز، تاقەت، توانا

شەقاو: هەنگاو

شلینگ: پارەیەکە

شاپ: شەق

شەکەت: ماندوو، هیلاك

شوورە: دیوار

شەڕبار: پڕشەڕ، شەڕانی

ع:

عاسا: دار عاسا، داردەست

عەیار: زیتەڵ، زۆرزان

عەبەنووس: دارێکی ڕەش و ڕەق و بەنرخە

غ:

غاڕ: ئەشکەوت

غوڕابی خەو: شیرنە خەو، خەوی قورس

غەوارە: غەریبە، بێگانە

ف:

فەرمایشت: فەرموودە، قسە

فەرخە: بێچوە مەل و جانەوەران

ق:

قالیچە: مافووری بچووك

قرمز: سوور

قەڕاڵ: پاشا

قەڕاڵنشین: پاشانشین، ئیمپراتۆریەت

قورباقە: بۆق

قاوەڵتی: تاشتی، بەرقلیان، نانی بەیانی، تێشت، قاوەتوون

قووچانی: هەڵهات

قشتیله: بچووکی جوانکیله

قالۆر: قاوغ

قاپ: قاچ

قاوغ: قەپێلك، قاپۆره

قوشقی: تووڕه، وەرەز، سلّ ، رەوەك

قەرقەشه: تەشقەڵه، شەرو ناخۆشی

قۆپی: زەڵکاوی قامیشەڵان

قەڵەمرەو: سنوور و کەوشەنی ژێر دەسەڵاتی کەسێك یان دەوڵەتێك

قوو: باڵندەیەکه له قاز سپی ترو زلتره

قەلایی:کانزایەکی سپی نەرمه مسی پێ سپی دەکەنەوه

قژاوڵه: تاق تاقکەره

ك:

کوت ومت: ەقاودەق

کوانگه: کوانوو، ئاگردان

کارمامز: بەچکه ئاسك

کودەڵه: بێچووه بەراز

کوختە: کۆخ، خانووی چکۆلەو خراپ

کوڵکه: موو، توك

کولۆ: کولله

کەوەیی: شینکی، شینباو، خۆڵەمێشی

کێوه: بۆ کوێ

کەپەك: سۆس

کۆمەك: یارمەتی، هاریکاری

کلۆر: ناوبەتاڵ

کوریژگه: کوڕی بچووك

کەپوو: لووت، دفن

کەونارا: زۆرکۆن، شوێنەوار

کەسك: سەوز

کۆمیدی: پێکەنیناوی

کامکردن: نەوس تکان

کەزی: پرچ، زڵف

کلاۆوخود: کلاۆوی ئاسنینی شەڕڤان

کەرب: رق و کینە

کان: مەعدەن

کێوستان، کۆسار، کۆجاڕ

گ:

گۆساخ: چاوقایم، رووقایم

گەدا: پارسەك، سواڵکەر، دەرۆزەکەر

گورزە: باقەی گەورە

گەرەکمە: دەمەوێ ، دەخوازم

گەمە: یاری، وازی، کایە

گەنج: زێرو زیو، ماڵی دنیا

گەردنبەند: ملوانکە

گازکردن: بانگکردن

گۆرین: یارۆ، ناڤبری

گوند: دێ، ئاوایی

گومناو: ناوبزر، نەناسراو

ل:

لە کەیفان: لە خۆشیان

لە بیلادەوە: لە ئیجادەوە، لە بنەرەتەوە

لیرەوار: دارستان، جەنگەڵ، بێشەڵان

لاپرەسەن: فزوڵ، فزوڵی

لەزگ بوو: خەریك بوو، وەخت بوو

لێ: بەڵام

لێبڕا: بڕیاری دا

لۆسە: باریە

لاق: قاچ، لنگ

لەزکرن: خێراکردن، پەلەکردن

م:

موازە: فرۆشگە، دوکان

مێریڤان: دلۆڤان، میهرەبان

مشوور: تەگبیر، بەخەم کردن

مژوول: سەرقاڵ، سەرگەرم

ملۆ وموش: ملۆمۆ، گەران و بۆنکردنی زەمین بۆ پەیداکردنی خواردن

مۆڵ: زۆر، فرە، زەحف

مژمژە: مەساسە

میرغەزەب: جەلاد

مەزرا: کێڵگە

مقاش: ماشە

مەگیرانی: بێزوو

مەرزو بۆ: ولاَت، نیشتمان

مقەوا: کارتۆن

مەنهۆڵ: زێراب

مەزڵ: قۆناغ، جێی مەبەست

ن:

هێورین: حەوانەوە

نەزاکەت: ئەدەب، سەلاری

نیگابان: پاسەوان

نەیجەزار: قامیشەلاَن

نسیبەت: بەلاَ

نەترە: وورە

ناچیز: هیچ، زۆر کەم

نەژاد: رەگەز، رەچەڵەك، ئەسڵ

ناحەز: ناشیرین

و:

وەمێنیٚ:بمێنێتەوە

وەکرد: کردەوە

وەشێرت: شاردەوە

وێنا: تەسەور

وار: هەوار، شوێن، مەڵبەن

وێدەدەم: دەدەمیٚ

ه:

هانکە هانك: هەناسە برکیٚ

هەژگ: لکەداری وشکەوە بوو، چرۆچیلکەی ئاوردوو

هەڕوگیڤ: هەرەشەو گورەشە

هەڵدێر: جێگەی زۆر بەرزو قیت لە شاخ و کێودا

هەزاربەهەزار: شاخی زۆر بەرزو عاسی

هەڵزنان: هەڵگەڕان بۆ سەرەوە

هایم: سەرگەردان، وێڵ

هەنبەر: بەرانبەر

هەترەش: زەندەق، زراو

هەنووکە: ئیستا، نها، نهوو

هۆشن: بەهۆش

هەتەر: مەودای حوکمی چاو

هۆڤی: کێوی، وەحشی

ی:

یاڵ: تووکی سەر ملی شێرو یەکسم

یەکهاوی: یەکجۆر، یەکدەست، بێگۆڕان

حەمە کەریم عارف

* کەرکووکییە و لە ساڵی ١٩٥١دا لەدایك بووە.

- لە ساڵی ١٩٧٥ کۆلیژی ئەدەبیاتی بەغدای تەواو کردووە.

- یەکەم بەرهەمی شیعرێکە بەناوی (هەڵبەستێکی هەتیو کەوتوو) کە لە ژمارە (١٧٠) رۆژنامەی هاوکاری لە ١٩٧٣/٦/٨ بڵاوبووەتەوە.

- لە ساڵی ١٩٧٥ەوە بە بەردەوامی نووسین و بەرهەمی ئەدەبی بڵاو دەکاتەوە.

- سەرنووسەر یان بەڕێوەبەری نووسین یان سکرتێری نووسین یان ئەندامی دەستەی نووسەرانی ئەم گۆڤار و بڵاوکراوانە بووە: گۆڤاری گزنگی نووسەرانی کەرکووك، نووسەری کوردستان، کەلتوور،نووسەری کورد، گوڵانی عەرەبی، ئاڵای ئازادی تا ژمارە ٢٢٢، گۆڤاری نەوشەفەق.

* جگە لە ناوی خۆی، بە تایبەتی لە گۆڤاری گزنگی نووسەرانی کەرکووك،نووسەری کوردستان، کەلتوور، رۆژنامەی ئاڵای ئازادی تا ژ: ٢٢٢ بەناوی گۆڤەند، زنار، سیپان، پاکزاد، محەمەدی حاجی، سیروان عەلی، دیدار هەمەوەندی، هێژا، ح. ع ،هامون زێباری، با زەوان عەبدولکەریم بەرهەمی بڵاو کردووەتەوە.

*لە ساڵی ١٩٧٤ – ١٩٧٥دا پێشمەرگەی شۆڕشی کوردستان بووە، لە هەشتاکاندا بۆ ماوەی نۆ ساڵ، بێ وابەستەگی حیزبی پێشمەرگە بووە و وەکو بەشدارییەکی مەیدانی و ویژدانی لە خەباتی رەوای نەتەوەی کوردا شانازی پێوە دەکات و منەت بەسەر کەسدا ناکات، چونکە باوەڕی وایە کە رۆڵەی میللەتی مەزلوم مەحکومە بە پێشمەرگایەتی.

- لە هەشتاکانەوە تا ٢٠١٠/٨/٢٠ راستەوخۆ سەرپەرشتی و سەرۆکایەتی لقی کەرکووکی یەکێتیی نووسەرانی کوردی کردووە.

- زۆر بەرهەم و کتێبی چاپ و بڵاو کردووەتەوە، لێ زۆربەی هەرە زۆریان، بە تایبەتی ئەوانەی لە چیادا چاپ بوون بە نوسخەی هێندە کەم بڵاوبوونەتەوە،لە نرخی نەبوو دان و هەر ئەوەندەیە کە لە فەوتان رزگار بوون. هەندێك لە وانە:

١- تیرۆژ، کۆ چیرۆك، چاپی یەکەم ١٩٧٩

٢- کۆچی سوور، رۆمان، چاپی یەکەم،١٩٨٨،چاپی سێیەم ٢٠٠٧

٣- بەیداخ، چیرۆك، چاپی یەکەم ١٩٨٨

٤- داوەتی کۆچەرییان، کۆ چیرۆك ،چاپی دووەم ٢٠٠٥
٥- لە خۆ بێگانە بوون، کۆمەڵە چیرۆك،چاپی یەکەم (١٩٩٩) دەزگای گوڵان
٦- کوچ سرخ، کۆ چیرۆك، بە فارسی، وەرگێڕان چاپی یەکەم ١٩٨٧ شاخ
٧- نینا، رۆمان، سابت رەحمان، چاپی یەکەم،شاخ،١٩٨٥ چاپی سێیەم ٢٠٠٥
٨- نامۆ، رۆمان، ئەلبیر کامۆ، چاپی یەکەم، شاخ١٩٨٧چاپی چوارەم ٢٠٠٩ وەشانخانەی سایە،سلێمانی
٩- رێبەر، رۆمان، مەهدی حسین، چاپی یەکەم (شاخ) ١٩٨٣، چاپی دووەم، ٢٠٠٧
١٠-شکست، رۆمان، ئەلکساندەر فەدایەف، چاپی شاخ (راه کارگر)، چاپی دووەم، ٢٠٠٩ خانەی وەرگێڕان.
١١- هاوماڵەکان، رۆمان، ئەحمەد مەحمود، چاپی دووەم ٢٠٠٠ دەزگای گوڵان
١٢ – بێناسنامەکان، رۆمان، عەزیز نەسین، چاپی سێیەم ٢٠٠٦
١٣- قوربانی، رۆمان، هیرب میدۆ، چاپی یەکەم ٢٠٠٤ دەزگای شەفەق
١٤- دوورە وڵات، رۆمان ع. ڤاسموف، چاپی یەکەم٢٠٠٠ دەزگای گوڵان
١٥- ئازادی یا مەرگ، رۆمان، کازانتزاکیس، چاپی یەکەم ٢٠٠٣ کتێبخانەی سۆران، چاپی دووەم: ٢٠٠٨
١٦- چیرۆکەکانی سەمەدی بیهرەنگی، چاپی دووەم، ٢٠٠٤ کتێبخانەی سۆران هەولێر
١٧- ئامانجی ئەدەبیات. م. گۆرکی، چاپی شاخ ١٩٨٥
١٨- ئەو رۆژەی کە ونبووم (کۆمەڵە چیرۆکی بیانی) چاپی یەکەم،٢٠٠٦
١٩- جێ پێ (کۆمەڵە چیرۆکی فارسی) چاپی یەکەم ٢٠٠٦،نووسەرانی کەرکوك
٢٠- زندە خەون، کۆمەڵە چیرۆك، چیخۆف،چ١،دەزگای موکریانی
٢١- چیرۆکستان ،کۆمەڵێك دەق‌ورەخنەی جیهانی چ١ ،٢٠٠٥،نووسەرانی کەرکوك
٢٢-دیدارو دەق و رەخنە،چ٢٠٠٥،١
٢٣-دیداری چیرۆکڤانی، چ٢٠٠٥،١
٢٤-ئەو بەرخەی کە بوو بە گورگ ،چ٢٠٠٨،١نووسەرانی کەرکوك
٢٥- میوان، چیرۆك،ئەلبێر کامۆ

٢٦- مەسەلەی کورد لە عێراقدا،عەزیز شەریف،چاپی دووەم ٢٠٠٥
٢٧- مێژووی رەگ و رەچەڵەکی کورد، ئیحسان نوری پاشا،چ١٩٩٨١،١
٢٨- کورد گەلی لە خشتەبراوی غەدر لێکراو، د. کوینتەر دیشنەر، چاپی سێیەم ٢٠٠٤
٢٩- لە مەهابادی خوێناوییەوە بۆ کەنارێن ئاراس، نەجەف قولی پسییان، چاپی یەکەم ٢٠٠٦
٣٠- کورد لە سەدەی نۆزدەوبیستەمدا،کریس کۆچرا،چاپی شەشەم ٢٠١١
٣١ –کورد لە ئینسکلۆپیدیای ئیسلامدا،چاپی یەکەم ١٩٩٨
٣٢- چینی کۆن، چ١(   )دەزگای موکریانی

٣٣- دلێریی خۆراگرتن، ئەشرەفی دەهقانی

٣٤- خەباتی چەکداری هەم تاکتیکە هەم ستراتیژ، مەسعودی ئەحمەد زادە

٣٥- ڤنسنت ڤان گۆگ، شانۆنامە، باول ئایز لەر

٣٦- بە دوعا شاعیرەکان، شانۆنامە، جەلیل قەیسی (گزنگ ژ:١٢)

٣٧- جولەکەکەی ماڵتا، شانۆنامە،کریستۆفەر مالرۆ.

٣٨- دادپەروەران، شانۆنامە، ئەلبیر کامۆ

٣٩- بەد حاڵی بوون، شانۆنامە، ئەلبیر کامۆ.

٤٠- چاو بە چاو، شانۆنامە، گەوهەر مراد (غوڵام حسەینی ساعیدی)

٤١- ریچاردی سێیەم، شانۆنامە، شەکسپیر.چاپی یەکەم ٢٠٠٩، بڵاوەخانەی سایە، سلێمانی

٤٢- گەمەی پاشا و وەزیر، شانۆنامە، عەبدوڵڵائەلبوسێری..

٤٣- منداڵە دارینە، چیرۆکی درێژ بۆ منداڵان.

٤٤- فاشیزم چییە؟ کۆمەڵە چیرۆك بۆ منداڵان، یەلماز گونای

٤٥- شوانە بچکۆلەکە، چیرۆکێکی درێژی چینی یە بۆ منداڵان

٤٦- زارۆکستان (چوار شانۆنامە بۆ مناڵان)

٤٧- چەند چیرۆکێك لە ئەفسانەی یونانی کۆنەوە (٢٣ئەفسانە)

٤٨- لە گەنجینەی حیکایەتی تورکمانییەوە. (ئەفسانەی ئەسپی ئاشق)چاپی یەکەم٢٠٠٨

٤٩- ئەفسانەیێن گریکی و رۆمانی، چاپی یەکەم (٢٠٠٤) کتێبخانەی سۆران، هەولێر

٥٠- ئیلیادە، هۆمیرۆس، چ١،دەزگای سەردەم ٢٠٠٩

٥١- گۆڤەند و زنار (فەرهەنگی فارسی – کوردی) حەمە کەریم عارف، چ١(٢٠٠٦-٢٠٠٨)دەزگای موکریانی

٥٢-چۆنیەتی فێربوونی زمانی فارسی، چ١، ٢٠٠١

٥٣- چرنیشفسکی، فەیلەسوف و زانای گەورەی میللەتی روس

٥٤- چایکۆ فسکی، ژیان و بەرهەمی.

٥٥- ئیدگار ئالین پۆ، ژیان و بەرهەمی.

٥٦- جاك لەندەن، ژیان و بەرهەمی

٥٧- گوگول، نووسەری ریالیست

٥٨- یەڵماز گونای، ژیان و بەرهەمی

٥٩- سادقی هیدایەت، ژیان و بەرهەمی

٦٠- خافروغ له شیعر دەدویٚ، ژیان و بەرهەمی

٦١- راگەیاندن له پەراوێزی دەسەڵاتدا (به شەریکی) چاپی یەکەم (٢٠٠١) دەزگای گوڵان
٦٢-راگەیاندن له نێوان حەقیقەت بێژی و عەوام خەڵەتێنی دا، حەمه کەریم عارف،چ(١)،٢٠٠٥

٦٣- مێژووی ئەدەبیاتی جیهان (له کۆنەوە تا سەدەکانی ناڤین).چاپی یەکەم٢٠٠٨
٦٤- مێژووی ئەدەبیاتی جیهان (له سەردەمی رینیسانسەوە تا ئێستا).چاپی یەکەم٢٠٠٨
٦٥- مێژووی ئەدەبیاتی جیهان (ئەدەبیاتی ئینگلیزی زمان- ئەمریکاو ئینگلیستان له سەرەتاوە تا ئێستا).چاپی یەکەم٢٠٠٨
٦٦- ریالیزم‌ودژه ریالیزم له ئەدەبیاتدا،سیروس پرهام،چ٢٠٠٤،١،دەزگای سپیرێز
٦٧- قوتابخانه ئەدەبییەکان،رەزا سەید حسەینی، چ٢٠٠٦،١دەزگای موکریانی
٦٨- مێژووی ئەدەبیاتی روسی، سەعیدی نەفیسی
٦٩- لێکدانەوەیەك لەمەڕ نامۆ ، لویس ریی ،چ٢، ٢٠٠٦
٧٠- هونەروژیانی کۆمەڵایەتی، بلیخانۆف، چ١(٢٠٠٥)دەزگای موکریانی
٧١- گوزارشتی مۆسیقا،د. فواد زکریا، چ١،یانەی قەڵەم ٢٠٠٦
٧٢- رێبازه هونەرییەکانی جیهان
٧٣- پێکهاتەی بەدەنی و چارەنووسی ئافرەت،(چ١) ٢٠٠٦
٧٤- دەربارەی شیعروشاعیری، حەمه کەریم عارف، چ٢٠٠٧،١
٧٥- دەربارەی رۆمان‌و چیرۆك، حەمەکەریم عارف،چ١، ٢٠٠٨
٧٦- مەرگی نووسەرو چەند باسێکی دیکەی ئەدبی-رۆشنبیری،حەمەکەریم عارف،چ١، ٢٠٠٥نووسەرانی کەرکوك
٧٧- ناودارانی ئەدەب، حەمه کەریم عارف، (چ١) دەزگای موکریانی،٢٠٠٩
٧٨- پەیڤستانی من، حەمه کەریم عارف،چاپی یەکەم()
٧٩- پەڵکه رەنگینه، حەمه کەریم عارف،چ١، ٢٠٠٤
٨٠- خیانەتی حەڵاڵ، حەمه کەریم عارف
٨١-بووکی هەزار زاوا، کۆچیرۆك، بزورگی عەلەوی
٨٢-ئەبوزەر، د.عەلی شەریعەتی
٨٣-ریوایەت، ڕۆمان، بزورگی عەلەوی
٨٤-وقفات فی رحاب الپقافه الکوردیه، حەمه کەریم عارف
٨٥-هەژاران، ڕۆمان، دوستوفسکی
٨٦-دەیڤید کۆپەرفیلد، (رۆمانی کورتکراوە بۆ نەوجەوانان) چارلس دیکنز
٨٧-ئۆدیسه، داستان، هۆمیرۆس
٨٨. ظل‌الصوت و قصص اخری، تقدیم و ترجمه جلال زنگابادی

٨٩-شازاده و گەدا، رۆمان، مارك توين
٩٠-توحفەنمای ئەدەبیاتی جیهانی
٩١-سفرەی فەقیران   حەمە کەریم عارف
٩٢-باڵندەکەی من   رۆمان، فریبا وفی
٩٣- نامەکانی تولستۆی
٩٤- جەمیلە، رۆمان   جەنگیز ئایتماتۆف
٩٥- حەفتا چیرۆکی چینی بۆ منالأنی کورد
٩٦- الرحيل الدامي....تقديم وترجمه: جلال زنگابادی
٩٧- کۆڵوانە سوور... کۆچیرۆك بۆ مندالأن
٩٨- ئەو پیاوەی کە سێبەری خۆی فرۆشت ..رۆمان..شامیسۆ
٩٩- دکتۆر...شانۆنامە...برانسیلاڤ
١٠٠- خەیام...زانای شاعیران وشاعیری زانایان /جەلال زەنگابادی
١٠١- دۆزەخی پیرۆز، رۆمان ،بورهان شاوی
١٠٢- من و نەنکم و ئیلاریون و ئیلیکۆ / رۆمان / نودار دومبادزە

* لە راپەڕینەوە تا نهوو چالاکانە بەشداری بزاڤی ئەدەبی و رۆشنبیریی کوردی دەکات وبەرهەمی هەمە جۆر (نووسین و ئامادە کردن و وەرگێڕان) بلأودەکاتەوە..
* ئەو بەرهەمانە و زۆری دیکەی ئامادەن بۆ چاپ و چاپکردنەوە و هەر کەس و گروپ و لایەن و دەزگایەك تەماحی بلأو کردنەوەی هەبن، دەبێ پرس بە نووسەر بکات...